

**การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2**

นายวรพจน์ บำรุงเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**The Development of Knowledge Management Quality Standards for Basic
Education Schools under the Office of Suphan Buri Educational Service Area 2**

Mr. Warapojana Bumrungwat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

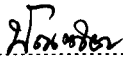
ชื่อและนามสกุล นายวรพจน์ บำรุงเวช

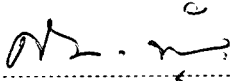
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา

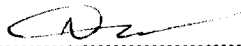
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย

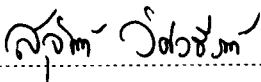
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. บัณฑิต แทนพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพักตร์ พิบูลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

ผู้วิจัย นายวรพจน์ บำรุงเวช **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การประเมินการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุพัตร์ พิบูลย์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมจ้อย

ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ข้อมูลจำนวน 2 รอบ และ (3) กลุ่มผู้บริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ระดับดี และระดับทั่วไป จำนวน 20 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานจัดการความรู้ในสถานศึกษา ในขั้นตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานที่ได้พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามปลายเปิด แบบสอบถามประเภทมาตราประมาณค่า และแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย ปรากฏว่า ได้มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 3 มิติคุณภาพ คือ (1) มิติปัจจัยนำเข้า จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ (2) มิติกระบวนการ จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ และ (3) มิติผลผลิตและผลลัพธ์ จำแนกเป็น 2 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น โดยนำไปใช้ประเมินสถานศึกษาที่มีผลงานดี กับ ทั่วไป พบว่า มีความตรงตามโครงสร้าง กล่าวคือ คะแนนผลการประเมินสถานศึกษากลุ่มระดับดีสูงกว่ากลุ่มทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ มาตรฐาน การจัดการความรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Thesis title: The Development of Knowledge Management Quality Standards for Basic Education Schools under the Office of Suphan Buri Educational Service Area 2

Researcher: Mr. Warapojana Bumrungwat; **Degree:** Master of Education (Educational Evaluation); **Thesis advisors:** (1) Dr. Suphak Pibool, Associate Professor; (2) Dr. Somkid Promjouy, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

The purposes of this research were to (1) develop knowledge management quality standards for basic education schools under the Office of Suphan Buri Educational Service Area 2; and (2) verify quality of the developed knowledge management quality standards for basic education schools under the Office of Suphan Buri Educational Service Area 2.

The research sample consisted of (1) the group of five experts who had knowledge and experience in knowledge management in basic education schools to provide the information on how to manage knowledge in basic education schools; (2) the group of 17 experts who had roles in the operation of knowledge management in basic education schools to consider the appropriateness of knowledge management quality standards by providing two rounds of opinions; and (3) the group of 20 school administrators with high and average performance levels in knowledge management of their schools to provide data on the operation conditions of knowledge management in their schools in the step of verifying quality of the developed quality standards. Research instruments were an open-ended questionnaire, a rating scale questionnaire, and an evaluation form for assessing the knowledge management quality standards in basic education schools. Data were analyzed by content analysis, the median, inter-quartile range, mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that the developed knowledge management quality standards for basic education schools under the Office of Suphan Buri Educational Service Area 2 comprised three quality dimensions: (1) the input dimension with four elements and 18 indicators; (2) the process dimension with four elements and 24 indicators; and (3) the output and outcome dimension with two elements and 18 indicators. Results of quality verification of the developed knowledge management quality standards for basic education schools indicated that the developed quality standards had construct validity as they could discriminate two known groups of basic education schools as revealed by the assessment scores for the high performance group of schools being significantly higher than the counterpart scores for the average performance group of schools at the .05 significance level.

Keywords: Standard, Knowledge management, Basic education school

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี
จากความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุพัทธ์ พิบูลย์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจ้อย
ที่กรุณาให้ความรู้แนะนำแก่ผู้วิจัย โดยท่านได้กรุณาเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลืออย่างดี
ยิ่งตลอดเวลา และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ที่กรุณาเพิ่มเติม และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของ
คณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบด้านการ
จัดการความรู้ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมบูรณ์

ประโยชน์และความดีของผลงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหลายให้แก่
นักวิชาการ คณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา ถ่ายทอดกระบวนการคิด ความรู้ และ
ประสบการณ์ ให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

วรพจน์ บำรุงเวช

กันยายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้.....	25
แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	80
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา.....	88
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปการวิจัย.....	100
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	115
ภาคผนวก.....	122
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อคิดเห็นในกระบวนการเคลฟาย.....	123
ข สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	127
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	131
ประวัติผู้วิจัย.....	165

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สรุปภาพรวมแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้.....	38
ตารางที่ 2.2 แสดงอัตราความคลาดเคลื่อนของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	53
ตารางที่ 3.1 ขอบข่ายมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	70
ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างแบบสอบถามรอบที่ 2 แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ของกลุ่มและการตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1.....	72
ตารางที่ 4.1 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) คุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐาน มิตិคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า.....	81
ตารางที่ 4.2 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ของ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มิติคุณภาพ ด้านกระบวนการ.....	83
ตารางที่ 4.3 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ของ ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิตและผลลัพธ์.....	86
ตารางที่ 4.4 จำนวนมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามความสำคัญและความเป็นไปได้ ในการนำมาตรฐานไปใช้.....	88
ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดีและทั่วไป ด้านปัจจัยนำเข้า.....	89
ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดีและทั่วไป ด้านกระบวนการ.....	92
ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดีและทั่วไป ด้านผลผลิตและผลลัพธ์.....	96
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที.....	98
ตารางที่ 4.9 สรุปจำนวนข้อมาตรฐานตามองค์ประกอบแต่ละด้าน.....	99

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1 หน้าที่างความรู้ ประคูปัญญา.....	29
ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดการความรู้ใน โมเดลของ โพรบสค์และคณะ.....	32
ภาพที่ 2.3 โครงสร้างระบบการเข้าถึงความรู้.....	46
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี ที่ทุกภาคส่วนของประเทศต้องมีระบบการปฏิบัติงานที่สามารถและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนตนเอง ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สำหรับองค์กรภาครัฐซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศนั้น รัฐบาลได้มีทั้งนโยบายและแนวปฏิบัติในการปฏิรูประบบราชการทั้งในด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานโดยมีการปรับปรุง โครงสร้างและระบบการบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงระบบการเงินและการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม อันจะทำให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่ง ทุกระดับต้องมีการปรับตัวและพัฒนาองค์กรในทุกด้านเพื่อสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแนวทางและนโยบายของรัฐเพื่อให้องค์กรทุกภาคส่วนมีความสามารถในการที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารรัฐกิจข้างต้น รัฐบาลได้นำเครื่องมือในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเข้ามาใช้ และกำกับติดตามให้องค์กรภาครัฐทั้งหลายได้นำมาใช้อย่างหลากหลายทั้งการให้รางวัลในการทำงาน การจัดระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม การใช้ระบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติงานในระบบบูรณาการในพื้นที่ของส่วนราชการต่างกระทรวงและกรมกองเพื่อการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นต้น การที่จะสามารถปรับทิศทางหรือปรับเปลี่ยนทิศทางและปรับกระบวนการทัศน์ในการทำงานต่อไปได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องที่รัฐบาลจะต้องลงมาเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง แต่องค์กรจะต้องสามารถทั้งตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ให้ทันการณ์และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเองได้ทั้งระบบหรือสามารถเกิดความเคลื่อนไหวทั้งระบบได้เมื่อจำเป็นนั้น เครื่องมืออย่างหนึ่งที่รัฐนำมาเสนอให้ใช้คือ การสร้างระบบ “การจัดการความรู้” ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ที่จำเป็นสำหรับทุกคนในองค์กร การสื่อสารและการพัฒนาคนในองค์กรด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบการจัดการความรู้นี้ ถ้ามีความเข้าใจและนำมาใช้อย่างเหมาะสม จะทำให้องค์กรมีกลไกคุณภาพที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้

มีความก้าวหน้า พัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการบริหารงานทุกด้านได้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ความมีพลวัตสูง ของสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2549: 1)

การจัดการความรู้ เกิดขึ้นจากการค้นพบว่า องค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อม ๆ กับการที่บุคลากรลาออกหรือเกษียณอายุราชการ อันส่งผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กรเป็นอย่างยิ่ง จากแนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากเพียงอย่างเดียวจึงเปลี่ยนไป และมีคำถามต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรได้เรียนรู้ด้วย ดังนั้นการจัดการความรู้จึงสัมพันธ์กับเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นอย่างยิ่งหากองค์กรจะพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็จำเป็นจะต้องจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง หากองค์กรใดมีการจัดการความรู้โดยไม่มีการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ก็นับเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้มีความซับซ้อนมากกว่าการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรม เพราะเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อภายหลังจากที่บุคลากรมีความรู้ความชำนาญแล้ว องค์กรจะทำอย่างไรให้บุคลากรเหล่านั้นยินดีถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น และขั้นตอนสุดท้าย องค์กรจะต้องหาเทคนิคการจัดเก็บความรู้เฉพาะไว้กับองค์กรอย่างมีระบบเพื่อที่จะนำออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับองค์กรทางการศึกษาคงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารที่จะหาขุทวิธีในการดึงความรู้ออกมาจากตัวบุคคล และการกระตุ้นให้บุคลากรถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงาน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้บางประเภทใช้การฝึกอบรมอาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด ปัญหาอุปสรรคที่มักพบอยู่เสมอของการจัดการความรู้ก็คือพฤติกรรม "การหวงความรู้" และวัฒนธรรม "การไม่ยอมรับในตัวบุคคล" หากองค์กรสามารถกำจัดจุดอ่อนทั้งสองอย่างนี้ได้ การจัดการความรู้ก็มีประโยชน์มากขึ้นไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550: 1)

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและผลักดันหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ นำเครื่องมือนี้เข้ามาใช้ในองค์กรด้วยหลายช่องทาง ดังจะเห็นได้จากทั้งในส่วนของ 1) การตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ที่ระบุให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 2) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ที่มุ่งส่งเสริมบุคลากร และหน่วยงานภาครัฐให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งในเรื่องของบุคลากร ภูมิปัญญาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยใช้ระบบการจัดการความรู้ 3) การกำหนดให้นำระบบการจัดการความรู้เป็นประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการในมิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กรของการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ และ 4) ระบุให้

ระบบการจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในหมวด 4 การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549: 1)

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ได้เกิดกระแสความตื่นตัวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดกับสถานศึกษา โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพของความรู้ งานที่ปฏิบัติ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และการจัดบริการทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ หรือให้เป็นไปตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์และประมวลเป็นสารสนเทศ แล้วนำไปตรวจสอบ เชื่อมโยงอภิปรายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนสามารถผลิตเป็นผลงานและองค์ความรู้มากมาย แต่จากการประเมินในภาพรวมแล้ว การดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปหรือพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษายังขาดการรวมพลังของบุคลากรในการนำความรู้ ประสบการณ์และศักยภาพของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปัน และสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีจำเป็นต่อการพัฒนางาน และสามารถนำไปทำหรือปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้การเข้าถึง และนำข้อมูลข่าวสาร และความรู้ใหม่ ๆ จากภายนอกองค์กรมาใช้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการทำงานและพัฒนาตนเองของบุคลากรและของสถานศึกษา โดยใช้การจัดการความรู้ที่มีการพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550: 1)

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและจังหวัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ในมิติที่ 4 ด้านพัฒนาองค์กร โดยระบุให้มีร้อยละความสำเร็จการดำเนินงานตามแผนพัฒนาระบบบริหารความรู้ภายในองค์กร เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยให้ทุกส่วนราชการและจังหวัดต้องดำเนินการบริหารจัดการความรู้ให้เป็นระบบแพร่หลายและกว้างขวาง เพื่อให้องค์กรมีทุนทางปัญญาในการสร้างโอกาสให้กับองค์กร เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และเป็นกลไกของรัฐในการแข่งขันกับนานาชาติประเทศในยุคสังคมเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน ซึ่งในบรรดาองค์กรประเภทต่างๆ สถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรที่ให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องการเรียนการสอนเป็นหลัก และเป็นเป้าหมายสุดท้ายของโรงเรียนก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียน ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากที่สุด (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545: คำนำ) ดังนั้นการจัดการความรู้ในสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเป้าหมายไปที่คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นกลไกสำคัญ คือ ความรู้ความสามารถ ของบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ จะต้องดำเนินการร่วมกัน ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ และมีระบบการบริหารคุณภาพโดยรวม ซึ่งการ

จัดการความรู้ระดับสถานศึกษา เป็นบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องรวบรวมสาระความรู้ของสถานศึกษาในสังกัด แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการค้นคว้า และใช้ความรู้ในขณะเดียวกัน สถานศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 ก: 52) โดยมีรูปแบบที่ชัดเจนของการรวบรวมความรู้ที่มีในองค์กรที่กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ มีการถ่ายทอด และแบ่งปันความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าถึงความรู้ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการเป็นไปตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ปีงบประมาณ 2549 มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร ตัวชี้วัดที่ 13.1 ผลสำเร็จของการส่งมอบแผนการจัดการความรู้ เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ และกำหนดไว้ในคำรับรองการปฏิบัติราชการ ปีงบประมาณ 2550 ตัวชี้วัดที่ 12 ระดับความสำเร็จของการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนประเด็นยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 ข: 52)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 56) ได้ประกาศให้การจัดการความรู้เป็นนโยบายสำคัญกำหนดเป็นวาระขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ระบบการบริหารองค์ความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยเริ่มศึกษาจากรูปแบบการจัดการความรู้ของหน่วยงานเอกชน และได้กำหนดแนวทางการจัดการความรู้ในหน่วยงาน โดยมีการจัดตั้งโครงการนำร่องศูนย์การจัดการความรู้ 9 แห่ง ประกอบด้วย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

การจัดตั้งศูนย์การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งในการเสริมสร้าง และพัฒนาบุคลากรในสังกัด โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ จาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป้าหมายว่า ต้องมีการจัดตั้งศูนย์การจัดการความรู้ 175 แห่ง ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีศูนย์จัดการความรู้ตามรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549: 61) ในฐานะที่ได้รับเลือกให้เป็น 1 ใน 9 ศูนย์การจัดการความรู้ ในโครงการนำร่องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นต้นแบบของการใช้ ICT ในปี พ.ศ. 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการขยายผลต่อไปยังสถานศึกษา 159 โรงเรียน และได้คัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมใน 3 อำเภอ จำนวน 6 โรงเรียน เป็นโรงเรียนนำร่อง เพื่อจัดการความรู้ และได้ดำเนินการนำการจัดการความรู้ไปพัฒนางานในองค์กรและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดอย่างหลากหลายต่อเนื่อง มาเป็นระยะเวลา 4 ปีเศษ เพื่อให้การจัดการความรู้ในแต่ละสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นการรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยคาดหวังว่า มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น จะเป็นแนวทางสำหรับการควบคุมคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตหรือคุณภาพของผู้เรียน ครู และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ หรือองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ ให้เกิดคุณภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

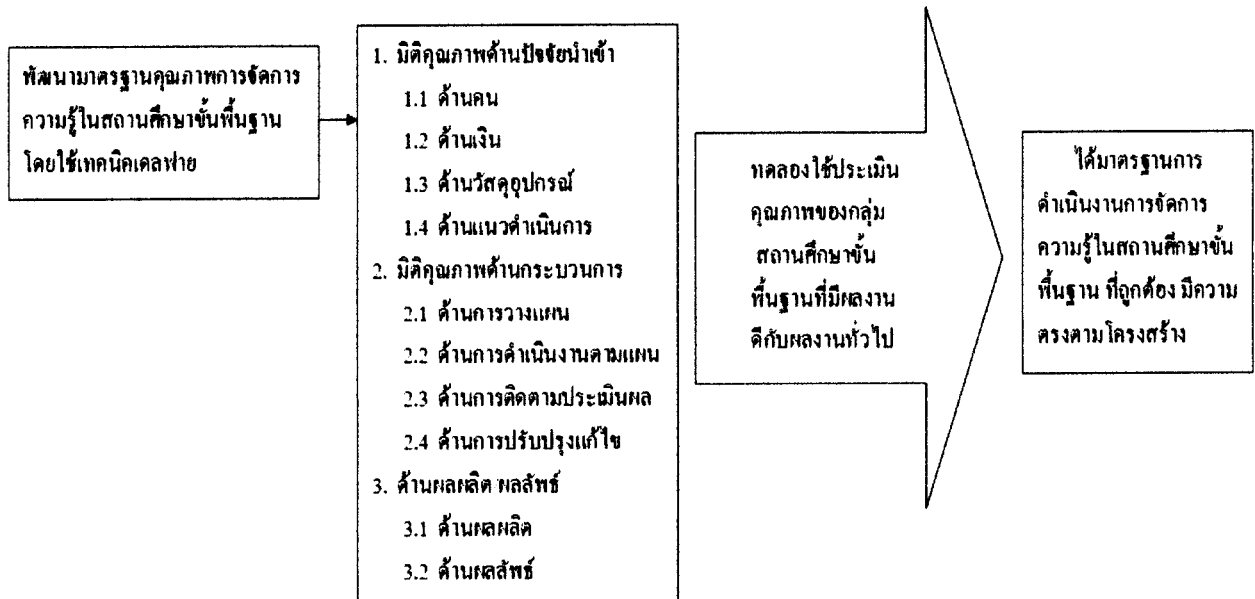
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในครั้ง ได้กำหนดกรอบแนวทางการวิจัย ดังภาพที่ 1.1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวทางการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งหวังวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

4.1 ประชากร ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนามาตรฐาน คือ

4.1.1 *กลุ่มที่ 1* กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบแนวทางการดำเนินการจัดการความรู้ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ข้อมูลจำนวน 2 รอบ

4.1.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่รับผิดชอบทางการดำเนินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น ระหว่างสถานศึกษาที่มีผลงานดีกับมีผลงานทั่วไป

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน

4.2.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 เป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 17 คน

4.2.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูที่รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานดี จำนวน 10 คน และมีผลงานทั่วไป จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กระบวนการเชิงระบบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์และกำหนดกลไกที่เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ องค์ประกอบและตัวชี้วัดของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

5.2 การจัดการความรู้ หมายถึง วิธีการจัดการกับความรู้และประสบการณ์ ที่มีอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) และความรู้ที่เด่นชัด (Explicit Knowledge) มาสร้าง รวบรวม แลกเปลี่ยน

และใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร โดยการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี และ ความสามารถของคนเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนางาน บรรลุ เป้าหมายของการพัฒนาคน บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาองค์กร ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้

5.3 การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กระบวนการที่เป็นเครื่องมือ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหน่วยงานเดียวกันได้ร่วมกันดำเนินการในการจัดการ ความรู้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาคน และพัฒนาองค์กร ทำให้องค์กรที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้

5.4 กระบวนการเชิงระบบในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ที่เป็นมิติคุณภาพ 3 ด้าน คือ มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้าสู่การจัดการความรู้ มิติคุณภาพด้านกระบวนการ และมาตรฐานคุณภาพ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

5.5 มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สภาพที่พึง ประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในมิติคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า มิติคุณภาพ ด้านกระบวนการ และมิติ คุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

5.6 มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง สภาพที่ พึงประสงค์ในองค์ประกอบ ด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านแนวดำเนินการ

5.7 มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ด้านกระบวนการ หมายถึง สภาพที่พึง ประสงค์ในองค์ประกอบ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการติดตามประเมินผล และด้านการปรับปรุงแก้ไข

5.8 มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ หมายถึง สภาพที่ พึงประสงค์ในองค์ประกอบ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ ในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการ จัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนา องค์กร ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

5.9 องค์ประกอบ หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ เป็นมิติคุณภาพ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดหรือตัวบ่งชี้ ในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

5.10 กลุ่มสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานดี หมายถึง สถานศึกษานำร่องและผ่านการ ประเมินการจัดการความรู้จากสำนักงานเขตการศึกษา ที่มีผลงานดี จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ

ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูที่รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 10 คน

5.11 กลุ่มสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลงานทั่วไป หมายถึง สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินการจัดการความรู้ ที่มีผลงานรองลงมาจากกลุ่มผลงานดี จำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูที่รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 10 คน

5.12 การตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพความตรงตามโครงสร้าง ในมิติคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำมาตรฐานไปตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาระดับมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะก่อให้เกิดการส่งเสริมในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

6.3 เป็นการสะท้อนคุณภาพของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

6.4 เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนามาตรฐานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเคลฟาย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้

1.1 ความหมายของมาตรฐาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2543: 728) ได้ให้ความหมายของคำว่า มาตรฐานว่าหมายถึง สิ่งที่ดีเป็นหลักเกณฑ์สำหรับเทียบ สิ่งที่ดีือเอาเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด (standard)

ชัยศึก เกตุทัต (2543: 62) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับมาตรฐาน ว่าเป็นกรรมวิธีในการ กำหนดกฎเกณฑ์ และการนำเกณฑ์ที่กำหนด ไปใช้พิจารณากิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเป็น ระบบ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันทุกฝ่าย ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าว เกิดขึ้นจากการเห็น พ้องต้องกัน และสิ่งสำคัญมาตรฐานมิได้มุ่งให้เป็นบรรทัดฐานเฉพาะปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังคงให้ ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 1) กล่าวถึงมาตรฐานว่า จะพบคำสามคำที่เกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ ได้แก่ มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด และระดับคุณภาพ โดยคำทั้งสามคำมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

มาตรฐาน คือ สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นซึ่งอาจเป็นสภาพปัจจัย วิธีดำเนินการ หรือผลผลิตที่มีคุณภาพ สภาพที่พึงประสงค์นี้ อาจกล่าวถึงสภาพที่เป็นอุดมคติ แต่ จะต้องมีโอกาสเป็นจริงได้ โดยทั่วไปมาตรฐานอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามแหล่งที่มา คือ

มาตรฐานสมบูรณ์ (Absolute Standard) ได้แก่ มาตรฐานที่เกิดจากทฤษฎีการวิจัย และหลักการต่างๆ และมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard) ที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ผู้ทำ กำหนดมาตรฐานที่ต้องการกับหลักการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานประเภทหลังนี้ จะแตกต่างกันไปตามสภาพชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้ คือ ลักษณะที่บ่งบอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน สามารถสร้างได้ 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะที่ต้องการจะแสดงโดยยึดหลักเหตุผลทางทฤษฎีแล้วตั้งเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้ ส่วนอีกวิธีหนึ่งเป็นการสร้างตัวบ่งชี้ โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำมาวิเคราะห์ แล้วจัดกลุ่มตัวแปรโดยใช้วิธีการทางสถิติ

ระดับคุณภาพ คือ ประเด็นที่ใช้ในการพัฒนาและตัดสินคุณภาพของสภาพ หรือการปฏิบัติในแต่ละตัวบ่งชี้ ซึ่งมีข้อพิจารณาและการให้ระดับคุณภาพหลายระดับ เรียงจากน้อยไปมาก หรือจากต่ำไปสูงก็ได้ ตามข้อตกลงที่กำหนดไว้

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา และคำที่ปรากฏคู่กับมาตรฐานเสมอ คือ ตัวบ่งชี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อ้างในสำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545: 216) ได้กล่าวไว้ว่า มาตรฐาน คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพ

จินตนาภา โสภณ (2548: 8) กล่าวว่ามาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการ ให้เกิดขึ้น หรือข้อกำหนดที่สร้างขึ้นจากข้อมูลในอดีต โดยคำนึงถึงระเบียบ และระดับ การปฏิบัติที่ต้องการมาตรฐาน แสดงให้เห็นถึงการประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับและเป็นเรื่องที่มีโอกาสเป็นจริงได้และใช้สำหรับการเปรียบเทียบหรือเป็นเกณฑ์ในการประเมิน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ

กาญจณี ยืนยงเลิศสวัสดิ์ (2549: 14) กล่าวว่า “ มาตรฐาน ” หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึง สภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงาน หรือผลผลิตที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นหลักในการดูแล ตรวจสอบ และส่งเสริมให้มีการตรวจสอบ ประเมิน และประกันคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นตัวบ่งชี้ และส่วนที่เป็นเกณฑ์การตัดสินใจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการ

ประกันคุณภาพ ที่แสดงให้เห็นถึงผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ โดยมุ่งให้บรรลุผลตามข้อกำหนดนั้น

1.2 ความหมายของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นสารสนเทศที่นำมาใช้เพื่อบ่งชี้ หรือบ่งบอกสภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งในการนำมาใช้อาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน อาทิ “ตัวชี้วัด” “ตัวบ่งชี้” “ดัชนี” “ดัชนีบ่งชี้” ซึ่งมีความหมาย ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า “ตัวบ่งชี้” โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

อุทุมพร จามรมาน (2544: 21) ให้ความหมายตัวชี้วัดว่า หมายถึง สิ่งที่ยกข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อชี้ให้เห็นอะไรบางอย่าง

บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2547: 91) ให้ความหมายตัวชี้วัด คือ สิ่งที่ยกสภาพหรือสภาวะในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพของสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นการนำข้อมูลหรือตัวแปรหรือข้อความจริงสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นลักษณะของสภาพการณ์นั้น

จินตนาภา โสภณ (2548: 18) ให้ความหมาย ตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด (Indicator) หมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ ซึ่งทำหน้าที่บ่งบอกหรือแสดงถึงสถานภาพหรือสะท้อนลักษณะของกระบวนการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงถึงการเปลี่ยนแปลง หรือแนวโน้มที่เกิดขึ้น และมักจะใช้ควบคู่กับเกณฑ์(Criterion) ที่เป็นจุดหรือระดับที่ใช้ในการตัดสินใจ ส่วนคำว่า มาตรฐาน (Standard) หมายถึง เกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับในสาขาของวิชาชีพ และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป หรือหมายถึงระดับของการปฏิบัติจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

กาญจณี ยืนยงเลิศสวัสดิ์ (2549: 15) ให้ความหมายตัวบ่งชี้ คือ ตัววัดชนิดหนึ่ง หมายถึง สารสนเทศที่ยกสภาพหรือสภาวะในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพของสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ที่ใดที่หนึ่งซึ่งจะสะท้อนองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนี้จะนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ทำไว้เฉพาะในช่วงเวลาที่สนใจ

บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร (2550: 85) ให้ความหมาย ตัวชี้วัด (Indicator) หมายถึง ค่าที่สังเกตได้เพื่อนำมาใช้บ่งชี้สถานภาพหรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน และผลสัมฤทธิ์ (Results) ซึ่งเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายขององค์กร

จอห์นสโตน (Johnstone.1981: 3) ได้ให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้ เป็นสารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์ หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัด ในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยไม่จำเป็นจะต้อง

บ่งบอกสถานะที่เจาะจงหรือชัดเจน แต่บ่งบอกหรือสะท้อนภาพของสถานการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างหรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไปซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคตเช่น ตัวบ่งชี้เปรียบเทียบ ความสามารถของนักเรียนในปีต่าง ๆ เป็นต้น ตัวบ่งชี้จะเป็นสิ่งบอกชื่ออย่างกว้าง ๆ ถึงสถานะ หรือสภาพของสถานการณ์ที่เราสนใจ เข้าไปตรวจสอบ ตัวอย่างของตัวบ่งชี้ที่บ่งชี้ระดับการศึกษาของชาติ เช่น ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในทรัพยากรมนุษย์ต่อการศึกษาในอนาคต

เบอร์สไตน์ โอคส์ และ กุยตัน (Burstein, L; Oakes; & Guiton. 1992: 407) ได้ให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้ เป็นค่าสถิติที่ให้สารสนเทศเกี่ยวกับสถานะ คุณภาพหรือผลการปฏิบัติงานของระบบการศึกษาซึ่งอาจเป็นค่าสถิติเฉพาะเรื่องหรือค่าสถิติรวม ได้ โดยจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังต้องให้สารสนเทศ ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดด้วย

ธนาคารโลก (World Bank 2002: Online) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมิติดัชนีของการบริหารกิจการ และดัชนีที่เกี่ยวกับคุณภาพขององค์กร โดยในมิติดัชนีของการบริหารกิจการรัฐ (Governance-Measures) และการวัดตัวบ่งชี้เชิงบรรยาย (Descriptive Measures) สำหรับมิติของตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการวัด จะให้ความหมายใน 2 มิติ คือ

1. มิติด้านผลการปฏิบัติงาน (Performance) เป็นการวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อบอกถึงคุณภาพของการบริหารกิจการ
2. มิติด้านกระบวนการ (Process) เป็นการวัดกระบวนการใช้ปัจจัยนำเข้าเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ของการบริหารกิจการ

จากความหมายของตัวบ่งชี้ที่มีผู้ให้ไว้ต่าง ๆ ข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา ก็คือตัวที่นำมาวัดหรือชี้สภาพการณ์ของระบบการศึกษาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง มีลักษณะเชิงคุณภาพหรือปริมาณ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นคุณลักษณะหรือสภาพการณ์นั้นได้ และเพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการปฏิบัติงาน การติดตามผลการดำเนินงาน และการจัดลำดับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

1.3 ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีประโยชน์สำหรับผู้ดำเนินงานในองค์กรทุกระดับขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและการใช้ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ ซึ่ง รุ่งรังสี วิบูลชัย และ เพชรมณี วิริยสืบพงศ์ (2547: 25-26) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ สรุปได้ดังนี้

1. ใช้ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตัวบ่งชี้ช่วยให้เกิดภาพชัดเจน มีความคงเส้นคงวาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผล และสามารถตรวจสอบได้ง่ายขึ้นตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด
2. ใช้ในการกำกับติดตามงาน ตัวบ่งชี้จะช่วยติดตามผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางที่ต้องการหรือไม่ โดยผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องทำการรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาค่าของตัวบ่งชี้ในในแต่ละช่วงเวลา แล้วนำมาเปรียบเทียบกันหรือนำตัวบ่งชี้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในนโยบายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. ใช้ในการวางแผน ตัวบ่งชี้จะช่วยให้นักบริหาร นักวางแผน นักวิจัย และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงาน เข้าใจภาพความสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม และตรงกัน เป็นการกำหนดภาพความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมไว้ล่วงหน้า ในขั้นของการวางแผนพัฒนางาน
4. ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นเครื่องมือสำคัญในขั้นของการประเมินผลการดำเนินงาน เนื่องจากมีเป้าหมายความสำเร็จที่ถูกกำหนดไว้อย่างเป็นทางการอีกทั้งจะลดความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติกับผู้ประเมิน เพราะเป็นทั้งฝ่ายตัดสินความสำเร็จของงานจากสิ่งเดียวกัน และจะนำไปสู่การตัดสินความสำเร็จของงาน ได้อย่างชัดเจนว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด
5. ใช้ในการประกันคุณภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้อนุมัติแผนงาน / โครงการ และผู้รับบริการ การระบุภาพความสำเร็จ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรมไว้ล่วงหน้า จะช่วยให้ผู้มีอำนาจอนุมัติแผนงาน / โครงการ เกิดความมั่นใจในการอนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบในขณะเดียวกัน การตรวจสอบหรือประเมินผลอย่างเป็นทางการสามารถยืนยันความสำเร็จได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจในการดำเนินงานหรือมั่นใจในการมาใช้บริการของหน่วยงาน
6. ใช้พัฒนาการวิจัยและพัฒนาระบบบริการ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีความถูกต้องแม่นยำตรงจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบว่า กระบวนการ/วิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนางาน มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาในอนาคต จะช่วยให้นักบริหารหรือนักพัฒนา ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการพัฒนางานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
7. ใช้จัดลำดับ จัดกลุ่ม และจำแนกประเภท ตัวบ่งชี้จะเป็นประโยชน์ในการบรรยายลักษณะหรือสภาพของระบบที่ศึกษา ทั้งยังช่วยจัดลำดับ และจำแนกประเภทของระบบได้อีกด้วย

1.4 ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ใช้ในการจำแนก ซึ่งอาจจำแนกโดยอาศัยวิธีการนำไปใช้ หรืออาศัยแนวคิดของวิธีการสร้างตัวบ่งชี้ก็ได้ ซึ่งจอห์นสโตน (Johnstone, 1981: 24-26) ได้จำแนกประเภทของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาตามเกณฑ์ต่างๆ ได้ 6 วิธี ดังนี้

1. จำแนกตามตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ตัวแทน (representative Indicators) ตัวบ่งชี้เดี่ยว (dissaggregative Indicators) และตัวบ่งชี้อรวม (composite Indicators)

1.1 ตัวบ่งชี้ตัวแทน (representative Indicators) เป็นตัวแปรเดี่ยวที่สะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา หรือกล่าวได้ว่า เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่บ่งชี้ลักษณะหนึ่งลักษณะใดในระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ใช้มากในงานวิจัย งานบริหารและงานวางแผน

1.2 ตัวบ่งชี้เดี่ยว (dissaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ถูกนำมาจำแนกออกเป็นตัวเดี่ยวๆ แต่ละตัวแทนที่จะใช้ตัวแปรตัวใดตัวแปรหนึ่งเพื่ออธิบายเรื่องหนึ่ง ตัวบ่งชี้ประเภทนี้ต้องอาศัยความหมายของแต่ละตัวแปร เพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษา ซึ่งถ้าจะนำไปอธิบายเพียงบางส่วนก็จะเกิดปัญหาในความไม่ถูกต้อง

1.3 ตัวบ่งชี้อรวม (composite Indicators) เป็นการรวมตัวแปรทางการศึกษาจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกัน มีการถ่วงน้ำหนักของแต่ละตัวแปรเพราะตัวแปรแต่ละตัวนั้นอาจมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน แล้วคำนวณหาค่าตัวบ่งชี้อรวมออกมา ตัวบ่งชี้ประเภทนี้จึงสามารถอธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ของการศึกษาได้ดีกว่าตัวแปรเพียงตัวเดียว

2. จำแนกตามวิธีการแปลผล ได้แก่ การแปลผลแบบอิงกลุ่ม (norm referenced) การแปลผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) และการแปลผลแบบอิงตนเอง (self referenced)

3. จำแนกตามลักษณะและสเกลการวัด ได้แก่ วัดเป็นค่าสัมบูรณ์ (absolute measurement) และวัดค่าเป็นค่าสัมพัทธ์ (relative measurement)

4. จำแนกตามช่วงเวลา ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (measurement of stocks) และตัวบ่งชี้ที่แสดงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา (measurement of flows)

5. จำแนกตามระดับในการวัด ได้แก่ วัดลักษณะสภาพรวมๆ ทุกระดับ (measurement of foverall level) และวัดลักษณะการแจกแจงหรือการกระจาย (measurement of distribution)

6. จำแนกตามตัวบ่งชี้เชิงระบบ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ตามทรัพยากรนำเข้า (input indicators) ตัวบ่งชี้กระบวนการ (process indicators) และตัวบ่งชี้ผลผลิต (output indicators)

1.5 การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้

จากการศึกษาความหมายของมาตรฐาน ดังนั้น ในการพัฒนามาตรฐานจึงจะพิจารณาแยกเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาตัวบ่งชี้ และการกำหนดเกณฑ์

1.5.1 การพัฒนาตัวบ่งชี้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545: 19) ได้กล่าวถึงการพัฒนามาตรฐานว่าสามารถทำได้ 2 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 เป็นการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะที่ต้องการจะแสดง โดยยึดหลักเหตุผลทางทฤษฎีแล้วสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้

วิธีที่ 2 เป็นการสร้างตัวบ่งชี้โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปร โดยใช้วิธีการทางสถิติ โดยทั่วไปจะกำหนดระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้โดยอธิบายความหมายของแต่ละระดับคุณภาพไว้ด้วย เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการประเมินและตัดสินใจ

ซึ่งการที่จะทราบว่ามาตรฐานที่กำหนดขึ้นมานั้น เป็นมาตรฐานที่ดีหรือไม่ มีเกณฑ์การพิจารณาต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544: 6) ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ (Essential) ต้องมีความเที่ยงตรง (Validity)
2. ต้องมีความชัดเจน (Precise) จะต้องมีคำอธิบายให้ชัดเจน โดยเฉพาะการอธิบายคำที่อาจเข้าใจไม่ตรงกัน
3. สามารถวัดได้ (Measurable) ตรวจสอบได้ว่า มี ไม่มี ทำ ไม่ทำ
4. สามารถจัดการได้ ควบคุมได้ แก้ไขได้ (Manageable)
5. มีความยืดหยุ่น (Flexible) และ โดยการอาศัยแนวคิดเชิงระบบ สามารถกำหนดตัวบ่งชี้เป็น 3 กลุ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อังนินิตยา ภัตสรศิริ. 2536: 8) คือ

1. ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยหรือตัวป้อน
2. ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการเรียนการสอน
3. ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิตหรือผลงาน

ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544: 177) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ เป็นกระบวนการในการลดปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูล เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงปริมาณ สำหรับบ่งชี้คุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา หรือผลการดำเนินงานของระบบใดระบบหนึ่ง นอกจากนี้ยัง

สามารถใช้เป็นตัวแปรคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา ในการนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ได้ถูกต้องน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้ตัวแปรเดียวหรือตัวแปรย่อยแต่ละตัว ทั้งนี้ ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพได้ จะต้องมีการขึ้นตอนการสร้าง และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพที่น่าเชื่อถือ วิธีการในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษานั้น แบ่งได้ 3 วิธี คือ

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อประโยชน์การใช้ (The pragmatic definition of an indicator) การพัฒนาตัวบ่งชี้ประเภทนี้มี 2 แบบ คือ

1.1 การเลือกตัวแปรจำนวนหนึ่งที่ทำได้หรือที่มีอยู่มาใช้ วิธีการแบบนี้จัดทำตัวบ่งชี้ในลักษณะที่เป็นตัวแทน

1.2 การนำเอาตัวแปรหนึ่งมาผสมหรือรวมกัน ซึ่งวิธีการรวมกันนี้มาจากข้อสมมติฐานบางประการว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน การรวมตัวแปรประเภทนี้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยใดวิจัยหนึ่งโดยเฉพาะ

วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ประเภทนี้ มีจุดอ่อน คือ การเลือกตัวแปรใด ตัวแปรหนึ่งหรือการผสมรวมตัวแปรจากข้อสมมติฐานนั้น มักจะขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาของแต่ละบุคคลที่ใช้เจตคติของตัวบุคคล

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงทฤษฎี (The theoretical definition of an indicator) พัฒนาโดยเลือกกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะหรือคุณลักษณะที่สนใจแล้วจัด ลำดับความสำคัญของตัวแปร โดยกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามเหตุผล หรือพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงประจักษ์ (The empirical definition of an indicator) พัฒนาโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของตัวแปร การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรโดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นหลัก เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant analysis) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical correlation analysis) เป็นต้น

จากกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ได้กล่าวข้างต้น การพัฒนาตัวบ่งชี้ นั้นเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะต่างๆ โดยพิจารณาจากหลักเหตุผล หรือทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาวะการณ์

จอห์นสโตน(Johnstone. 1981: 33) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ ว่ามีวิธีการในการพัฒนาหลายแนวทางแต่ทุกวิธีจะมีสิ่งที่คุณพัฒนาจะต้องพิจารณาตัดสินใจอยู่ 4 ประการ คือ

1. วิธีการในการกำหนดหรือนิยามตัวบ่งชี้
2. การเลือกตัวแปรที่จะใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้
3. วิธีการรวมตัวแปรให้เป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม
4. การกำหนดน้ำหนักให้กับตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมารวมเป็นตัวบ่งชี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 20-29) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ว่า

ดำเนินการตาม 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ (Statement of Purpose) นักวิจัยหรือนักพัฒนาจะต้องกำหนดล่วงหน้าว่าจะนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องอะไร อย่างไร การกำหนดวัตถุประสงค์ของตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนย่อมส่งผลให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เฉพาะเจาะจง มีคุณภาพสูง และเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ขั้นที่ 2 นิยามตัวบ่งชี้และการกำหนดน้ำหนักความสำคัญ ตัวบ่งชี้มีหลายระดับ อาจเป็นตัวบ่งชี้หลักหรือเป็นองค์ประกอบที่ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ หรือตัวบ่งชี้ย่อย ๆ รวมกันเพื่อแสดงสารสนเทศที่ต้องการวัด หรือคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการชี้วัด ดังนั้น ในขั้นตอนการนิยามตัวแปรนอกจากจะเป็นการกำหนดนิยามในลักษณะเดียวกับการนิยามตัวแปรในการวิจัยทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยหรือผู้พัฒนาตัวบ่งชี้ต้องกำหนดด้วยว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร รวมตัวแปรย่อยเป็นตัวบ่งชี้ได้อย่างไร ซึ่งการนิยามตัวบ่งชี้ทำได้ 3 วิธี ดังนี้

1) การนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงปฏิบัติ (Pragmatic definition) เป็นนิยามที่ใช้ในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรย่อยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ไว้พร้อมแล้ว มีฐานข้อมูลหรือมีการสร้างตัวประกอบจากตัวแปรย่อย ๆ หลายตัวไว้แล้ว นักวิจัยหรือนักพัฒนาเพียงแต่ใช้วิธีการตามหลักคัดเลือกตัวแปรจากฐานข้อมูลที่มีอยู่และนำมาพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อย และกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรย่อย ซึ่งวิธีนี้หากอาศัยการตัดสินใจ และประสบการณ์ของนักวิจัยหรือนักพัฒนาเพียงไม่กี่คนก็อาจทำให้ได้นิยามที่ลำเอียง เพราะไม่มีการอ้างอิงทฤษฎีหรือตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้

2) การนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงทฤษฎี (Theoretical Definition) เป็นการนิยามที่นักวิจัยใช้ทฤษฎีรองรับสนับสนุนการตัดสินใจโดยตลอดและใช้วิธีการตามของนักวิจัยน้อยมาก ในการนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงทฤษฎีอาจทำได้สองแบบ แบบแรกเป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุนทั้งหมด โดยนักวิจัยใช้โมเดล หรือสูตรในการสร้างตัวบ่งชี้ ตามที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วทั้งหมด แบบที่สอง เป็นการใช้ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยเป็นพื้นฐาน สนับสนุนในการคัดเลือกตัวแปรย่อยและการกำหนดวิธีการรวมตัวแปรย่อยเท่านั้น

ส่วนการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยแต่ละตัวจะใช้ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ ประกอบการตัดสินใจ วิธีนี้ใช้ในกรณีที่ยังไม่มีผู้ใดกำหนดสูตร หรือโมเดลตัวบ่งชี้ที่ศึกษาไว้ก่อน

3) การนิยามตัวบ่งชี้โดยใช้นิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เป็นการนิยามที่นักวิจัยกำหนดว่าตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไรและกำหนดรูปแบบวิธีการรวบรวมตัวแปรให้ได้ตัวบ่งชี้โดยมีทฤษฎี เอกสารวิชาการหรืองานวิจัยเป็นพื้นฐาน แต่การกำหนดน้ำหนักตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมารวมกันในการพัฒนาตัวบ่งชี้ นั้น มิได้อาศัยแนวทฤษฎีโดยตรง แต่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ การนิยามแบบนี้มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับกันอยู่จนถึงทุกวันนี้

เมื่อนิยามตัวแปรแล้ว จะทำการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร ซึ่งการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรสามารถทำได้ 4 วิธี คือ

1) การกำหนดน้ำหนักโดยใช้ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา ในฐานะนักวิจัย หรือนักวางแผน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้พิจารณาลงความเห็น ให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัว จากนั้นจึงนำผลมาวิเคราะห์โดยการ ใช้ค่าเฉลี่ยหรือการใช้ร้อยละของผู้เห็นด้วยกับน้ำหนักในระดับต่างๆ หรืออาจดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เป็นต้น

2) การกำหนดน้ำหนักโดยการวัดความสำคัญของตัวแปร (measure effortrequired) โดยอาจพิจารณาจากช่วงเวลา หรือค่าใช้จ่ายในการกระทำกิจกรรมนั้น หากกิจกรรมใดใช้เวลา และค่าใช้จ่ายสูง ก็ควรให้น้ำหนักความสำคัญมากกว่าตัวอื่น

3) การกำหนดน้ำหนักโดยการใช้เกณฑ์มาตรฐาน (to use agreed to standards) ที่ได้มีผู้ทำการศึกษา และได้มีการกำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน

4) การกำหนดน้ำหนักโดยการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) โดยใช้วิธีทางสถิติ เช่น ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เป็นต้น

การที่ผู้วิจัยจะเลือกใช้การกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรวิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาเหตุผลหลายประการ เพราะธรรมชาติของตัวแปรที่นำมาศึกษานั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่มีวิธีการหรือรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุดกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ ในทางปฏิบัติจึงมักใช้ทั้งหลักการเชิงทฤษฎี และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติควบคู่กันไป ในขั้นการวางแผนรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ ใช้หลักการเชิงทฤษฎีในการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่มุ่งศึกษา และคัดเลือกตัวแปรที่สามารถใช้วัดแต่ละคุณลักษณะ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางสถิติเพื่อกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวแปร

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นการตรวจสอบหรือวัดตัวแปรย่อยซึ่งจะต้องทำการสร้างเครื่องมือสำหรับการทดลองใช้ และทำการปรับปรุงเครื่องมือ ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง การออกภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูล และการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่เป็นตัวแปรย่อย ซึ่งจะนำมารวมเป็นตัวบ่งชี้

ขั้นที่ 4 การสร้าง (Construction) ตัวบ่งชี้ขั้นตอนนี้ นักวิจัยสร้างสเกลตัวบ่งชี้ โดยนำตัวแปรย่อยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์รวมให้ได้เป็นตัวบ่งชี้ โดยวิธีการรวมตัวแปรย่อยหลังจากการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยตามที่ได้นิยามตัวบ่งชี้ไว้

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ โดยการตรวจสอบความตรงภายใน (Internal Validity) ว่าตัวแปรที่นำมาสร้างตัวบ่งชี้ขึ้นนั้น ครอบคลุมองค์ประกอบของสิ่งที่ต้องการศึกษาทั้งหมดสามารถทำการตรวจวัดได้ในสภาพจริง และเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการศึกษา ส่วนใหญ่จะใช้การอธิบายเชิงเหตุผล เชิงทฤษฎี และการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ และการตรวจสอบความเที่ยงในการวัด (Reliability) หรือความคงเส้นคงวาในการวัด โดยการพัฒนาตัวบ่งชี้ให้เกิดความเที่ยง จะต้องกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวบ่งชี้ให้ถูกต้องชัดเจน ตรงกับความเป็นจริง มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้อง มีเครื่องมือที่ดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต้องถูกต้องตามหลักการ

ขั้นที่ 6 การนำเสนอรายงาน (Contextualization and Presentation) นักวิจัยต้องวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลให้ได้ค่าของตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร แล้วรายงานค่าของตัวบ่งชี้ให้ผู้บริโภค ผู้บริหาร นักวางแผน นักวิจัยและนักพัฒนาทั่วไปได้ทราบ และใช้ประโยชน์จากตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้องต่อไป

1.5.2 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้

จากรายงานการประชุมการจัดทำตัวบ่งชี้คุณภาพ (Reproductive Health Indication for Global Monitoring) เมื่อวันที่ 9-11 เมษายน 2542 โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) และจากการสรุปของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ไว้ ดังนี้ (นิตยา สำเร็จผล 2547: 128-130)

- 1) ความแกร่งแบบวิทยาศาสตร์ (Scientifically robust) ตัวบ่งชี้ต้องมีความถูกต้อง (validity) มีความไว (Sensitive) คงที่ (stable) และสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ต้องการจะวัด
- 2) ความถูกต้อง (Validity) ตัวบ่งชี้ต้องวัดองค์ประกอบ หรือ สิ่งที่ต้องการจะวัดได้ตรงและถูกต้อง

- 3) เชื่อถือได้ (Reliable) ตัวบ่งชี้ต้องให้ค่าเดียวกัน เมื่อใช้วิธีการวัดเหมือนกันในการวัดกลุ่มประชากรกลุ่มที่เหมือนกันเวลาที่เกือบเป็นเวลาเดียวกัน
- 4) ความไว (Sensitive) ตัวบ่งชี้ต้องทำให้สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงแม้เพียงเล็กน้อยที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบที่สนใจนั้นได้
- 5) มีความเฉพาะเจาะจง (Specific) ตัวบ่งชี้ต้องแสดงในประเด็นที่สนใจเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น
- 6) ใช้ประโยชน์ได้ (Useful)
- 7) มีความเป็นตัวแทน (Representative) ตัวบ่งชี้ต้องครอบคลุมทุกประเด็นหรือประชากรทุกกลุ่มที่คาดหวังให้ครอบคลุม
- 8) เข้าใจได้ (Understandable) ตัวบ่งชี้ต้องง่ายที่จะนิยาม และค่าของตัวชี้วัดที่ต้องแปลความหมายได้ง่าย
- 9) เข้าถึงได้ (Accessible) ข้อมูลที่ต้องการต้องหาได้ง่าย โดยใช้วิธีการและเป็นข้อมูลที่สะดวก ทำได้จริง
- 10) มีคุณธรรม (Ethical) ตัวบ่งชี้ที่มีคุณธรรม หมายถึง ในการรวบรวม วิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูลที่ต้องการ จะต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรม ในรูปของสิทธิของบุคคล ความมั่นใจ เสรีภาพในการเลือกที่จะให้ข้อมูลหรือไม่ โดยต้องมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำข้อมูลไปใช้

นอกจากนั้น ฟิทซ์-กิบบอน (Fitz-Gibbon, 1996: 160-165) ได้เสนอเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานทางการศึกษา จัดเป็น 5 กลุ่ม และ 12 ด้าน ดังนี้

1. ความสอดคล้อง (Relevant) ประกอบด้วย
 - 1.1 ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงผลลัพธ์ที่เป็นค่านิยมของหน่วยการจัดการนั้น
 - 1.2 ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงผลลัพธ์ที่ทีมงานทุกคนมีส่วนร่วม
2. ให้ข้อมูลสื่อความหมาย (Informative)
 - 2.1 ตัวบ่งชี้เป็นไปตามบริบท
 - 2.2 ตัวบ่งชี้ให้ผลย้อนกลับไปยังหน่วยการจัดการ
3. การยอมรับได้ (Acceptable)
 - 3.1 ตัวบ่งชี้ความยุติธรรม
 - 3.2 ตัวบ่งชี้เข้าถึงได้
 - 3.3 ตัวบ่งชี้อธิบายได้
 - 3.4 ตัวบ่งชี้ไม่สามารถบิดเบือนได้

3.5 ตัวบ่งชี้ตรวจสอบได้

3.6 ตัวบ่งชี้ต้องบอกการเปลี่ยนแปลง

4. มีประ โยชน์ (Beneficial) การนำตัวบ่งชี้ไปใช้ต้องเกิดประ โยชน์กับ
การศึกษา

5. มีความคุ้มค่า (Cost effective) ตัวบ่งชี้มีต้นทุนที่สมเหตุผล
ซึ่งในแต่ละเกณฑ์นั้น จะต้องมีการดำเนินการดังนี้

1. ความสอดคล้อง (Relavant) ต้องสร้างเป้าหมายที่เป็นประชาคมติร่วม
กำหนดหน่วยของการจัดการ

2. สื่อความหมายให้มีความสำคัญกับบริบทออกแบบกระบวนการ ให้ผล
ย้อนกลับนำตัวแปรกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงได้เข้ามาพิจารณา

3. การยอมรับได้ มีการตรวจสอบความตรงและความเท่าเทียม จัดทำสถิติ
เพื่อเผยแพร่ (Provide Statistics with human face)

4. ผลประ โยชน์ ตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากการนำไปใช้

5. ความคุ้มค่า ตรวจสอบต้นทุน กำไร

1.5.3 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในหลักการพัฒนาตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วย
หลักการสำคัญ 2 ประการ คือ (ศักดิ์ชาย เพชรช่วย 2541: 20-22)

1. การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทางทฤษฎี ซึ่งขั้น
ตอนนี้มีความสำคัญมากเพราะหากการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาด
คุณภาพแล้ว ไม่ว่าจะใช้เทคนิควิธีทางสถิติที่ได้อย่างไร ผลที่ได้จากการพัฒนาก็ย่อมด้อยคุณภาพไป
ด้วย

2. การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญน้อยกว่า
ขั้นตอนแรกเพราะเป็นเพียงการนำข้อมูลที่ได้อามาสนับสนุนคุณภาพตัวบ่งชี้เท่านั้น

จากหลักการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สามารถ
ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ

ขั้นตอนแรก การตรวจสอบคุณภาพของตัวแทนของตัวแปร จะต้องมีกรอบ
เชิงทฤษฎีที่ชัดเจน มีความครอบคลุมในการวัดตัวแปรและความเป็นตัวแทนของตัวแปร มีนิยามเชิง
ปฏิบัติการที่ถูกต้อง สอดคล้องกับเป้าหมายในการนำตัวบ่งชี้ไปใช้ประ โยชน์ ซึ่งจะช่วยให้
สารสนเทศที่ได้มีคุณภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่สอง ควรศึกษาและพิจารณาวิธีการรวบรวมการสังเคราะห์ตัวแปรแต่ละวิธี แต่ละเงื่อนไข และความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายในการนำไปใช้มากขึ้น

ขั้นตอนที่สาม การกำหนดน้ำหนักตัวแปร ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปรและเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้บางครั้งข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้อาจไม่ถูกต้องเนื่องจากเกิดความผิดพลาดในการเตรียมข้อมูล การคำนวณค่าของข้อมูล หรืออาจเกิดจากกรอบแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ต้องการศึกษา ดังนั้นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างจึงเป็นวิธีการที่ผู้ศึกษานำเอาข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนสมมติฐานหรือโครงสร้างตามทฤษฎีที่ต้องการตรวจสอบ ซึ่งจำเป็นต้องนิยามคุณลักษณะที่ต้องการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีให้อยู่ในรูปของตัวบ่งชี้หรือพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ แล้วจึงนำผลการวัดเชิงประจักษ์มาตรวจสอบว่าสอดคล้องตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้หรือไม่

สำหรับวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการทดลอง วิธีการศึกษาหาความสัมพันธ์ วิธีการเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีหลักฐานอยู่แล้ว วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบในการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง เพราะเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สังเกตได้จุดหนึ่งว่าเกิดจากตัวแปรแฝงที่เป็นองค์ประกอบรวมอย่างไร และสามารถทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้มา ว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับสมมติฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือตรวจสอบว่ามีโครงสร้างตามนิยามทางทฤษฎีหรือไม่ ซึ่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมีข้อดกลงเบื้องต้นที่เข้มงวดและไม่ตรงกับความเป็นจริง และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ปรับปรุงจุดอ่อนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้เกือบทั้งหมด การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของข้อมูลที่น่ามาศึกษา

เกณฑ์การประเมิน

การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีมุ่งประเมินนั้น จะแตกต่างกันตามแต่ผู้ประเมินหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การกำหนดเกณฑ์เป็นที่ยอมรับ ปัจจุบันนักประเมินต้องประสบปัญหาในเรื่องการหามาตรฐานมาก ส่วนใหญ่หาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

แล้วนำมาปรับปรุง สิ่งที่สำคัญนี้ก็คือ นักประเมินจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ประเมินมีเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ไว้อย่างไรบ้าง ในการดำเนินการ ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญให้ได้อย่างแม่นยำและครอบคลุมเท่าที่จะเป็นไปได้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์ 2547: 98 อ้างใน กาญจนี ยืนยงเลิศสวัสดิ์ 2549: 19-20) โดยมีโมเดลในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน 3 แบบ ดังนี้

1. โมเดลความงอกงาม เป็นการพิจารณาจากความงอกงามหรือพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น เช่น การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียนกับคะแนนทดสอบก่อนเรียนในกรณีของการตัดสินใจ อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับสูง แต่อาจมีปัญหว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในเชิงพฤติกรรม จุดอ่อนอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการพิจารณาค่าเฉลี่ย มิได้เน้นเป็นรายบุคคล น่าจะกำหนดเป็นรายบุคคลด้วย

1.2 กำหนดช่วงคะแนนที่เพิ่มขึ้น เช่น นักเรียนจะสอบผ่าน ต้องได้คะแนนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10 คะแนน เป็นต้น การกำหนดเกณฑ์ตามวิธีนี้ยากลำบากที่จะให้ผู้อื่นยอมรับทางออกก็คือ การกำหนดความรู้ขั้นต่ำที่จำเป็นว่าถ้าใครมีความรู้ขั้นต่ำเหล่านี้ถือว่าผ่านได้ โดยไม่พิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมเป็นหลัก ข้อดีของวิธีนี้เป็นการพิจารณาผลการเรียนรู้

2. โมเดลสัมบูรณ์ เป็นการกำหนดโดยหลักเหตุผล โมเดลนี้มีอำนาจในการทำนายสูงมาก ผู้ใดที่มีพฤติกรรมผ่านเกณฑ์ จะเป็นผู้ที่มีความรู้หรือทักษะในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี กล่าวโดยสรุปคะแนนที่เป็นเกณฑ์ในกรณีนี้กับพฤติกรรมการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

กรณีที่ไม่ใช่หน่วยธรรมชาติ เราก็จะใช้ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนดขึ้น หรืออาจกำหนดโดยอาศัยกฎเกณฑ์ ในกรณีนี้กับพฤติกรรมการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

3. โมเดลสัมพัทธ์ เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่ม

3.1 การเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่ม

3.2 การเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่คล้ายคลึง หรือเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

3.3 การเปรียบเทียบกับค่าที่มีทำนายไว้

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันคือ ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกลักษณะของสภาวะการณ์ตามแนวทฤษฎีที่นำมาวิเคราะห์ ในขณะที่เกณฑ์เป็นระดับคะแนนที่ใช้เปรียบเทียบ หรือตัดสินคุณค่า ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับได้

จากการศึกษาในด้านการพัฒนามาตรฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัด และเกณฑ์ เป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวางกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ชัดเจน ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ขั้นที่ 2 การพิจารณาความเหมาะสม ด้วยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ยืนยัน 2 รอบ

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง รายการตัวชี้วัดด้วยวิธีทางสถิติ ทดสอบเครื่องหมายให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2.1 ความหมายของการจัดการความรู้

นักวิชาการ หน่วยงานต่าง ๆ ได้เสนอความหมายเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่น่าสนใจไว้หลากหลาย ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการความรู้มาใช้ในองค์กร ดังนี้

ประเวศ วะสี (2545: 21) ได้ให้นิยามของการจัดการความรู้ไว้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง การจัดการให้มีการวิจัยสร้างความรู้ที่เหมาะสม มีการตั้งโจทย์ร่วมกัน วิจัยร่วมกัน ร่วมเรียนรู้ จัดความรู้ให้อยู่ในรูปที่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้ จัดการให้การสร้างความรู้ และการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติที่สำเร็จผล จัดการให้ประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดการสร้างนักวิจัย สร้างนักจัดการความรู้ และสร้างหน่วยจัดการความรู้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547: 63) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า ความรู้เกิดจากการประมวล สังเคราะห์ และจำแนกแยกแยะสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่การตีความ และทำความเข้าใจกับสารสนเทศเหล่านั้น จนกลายเป็นความรู้แล้ว ซึ่งความรู้นี้ครอบคลุมทั้งสองส่วนของความรู้โดยนัย (tacit knowledge) ที่ซ่อนอยู่ในความคิดของพนักงานและที่ฝังตัวอยู่ในองค์กร กับความรู้แจ้งชัด (explicit knowledge) ที่ปรากฏอยู่ในเอกสาร บันทึก หรือรายงานต่าง ๆ ขององค์กร การจัดการความรู้ทั้งสองประเภทนี้ให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้คนที่ต้องการเข้าถึงได้ง่าย และดึงออกมาใช้งานได้โดยสะดวก การจัดการความรู้จะเกิดขึ้นในระดับทีมงาน หรือระดับกลุ่มในองค์กร ที่ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกแต่ละคน เพราะการจัดการความรู้จะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างทีม

โมยามา (Toyama, n.d. อ้างถึงใน สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ 2547: 20) กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการเพื่อเอื้อให้เกิดความรู้ใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีอยู่และประสบการณ์ของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่จะทำให้มีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งทางธุรกิจ

มาลโฮทา (Malhotra, n.d. อ้างถึงใน สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ 2547: 21) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญในการปรับองค์กร ให้สามารถอยู่รอด และแข่งขันได้ ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการในการผสมผสานความสามารถของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการประมวลผล ข้อมูลสารสนเทศและความสามารถของคนเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม

ยุทธนา แซ่เตียว (2547: 251) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า เป็นกระบวนการในการสรรหาความรู้ หรือกระบวนการในการนำความรู้มาถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ไปยังบุคลากร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการสร้าง รวบรวม จัดระบบ เผยแพร่ความรู้ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันเวลา ส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2547: 69) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่าเป็นกระบวนการสร้าง ประมวล เผยแพร่ ใช้สารสนเทศที่มีคุณค่า เพื่อใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิผล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้องค์กรตระหนักถึงความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลภายในองค์กร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมของการให้ความสำคัญกับความรู้ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานหรือระบบต่าง ๆ และการมีเทคโนโลยีในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

วิจารณ์ พานิช (2548: 5) กล่าวว่า การจัดการความรู้ คือ การที่กลุ่มคนที่ดำเนินการจัดการความรู้ร่วมกัน มีชุดความรู้ของตนเอง ที่ร่วมกันสร้างเอง สำหรับใช้งานของตน คนเหล่านี้จะสร้างความรู้ขึ้นมาใช้เองตลอดเวลา และว่าการจัดการความรู้ นั้นไม่ใช่กิจกรรมที่ดำเนินการเฉพาะ หรือเกี่ยวกับเรื่องความรู้ แต่จะเป็นกิจกรรมที่แทรก/แฝง หรืออาจเรียกว่า บูรณาการอยู่กับทุกกิจกรรมของการทำงาน และที่สำคัญตัวการจัดการความรู้เองก็ต้องการจัดการด้วย

ธีระ รุญเจริญ (2550: 214) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ ดังนี้
การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ ไปพร้อมๆ กัน คือ การบรรลุเป้าหมายของคน การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้

การจัดการความรู้ คือ กระบวนการที่เป็นเครื่องมือ หรือวิธีการเพิ่มมูลค่าของกิจการ ขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่ายของกลุ่มบุคคลหรือองค์กร

การจัดการความรู้ คือ เครื่องมือพัฒนาผลงานของบุคคล องค์กร เครือข่าย และพัฒนาสังคมในภาพรวมในยุคสังคม เศรษฐกิจบนฐานความรู้

จากแนวของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการความรู้หมายถึง กระบวนการค้นหาและสร้างความรู้ ทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร รวมถึงการถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ไปยังบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และมีการรวบรวม จัดเก็บความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ถ่ายทอด การค้นหา และนำมาเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานขององค์กร

2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการความรู้

เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่เพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร การจัดการความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาก็ตาม วัตถุประสงค์ทั่วไปของการจัดการความรู้ มีดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานทางธุรกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ
3. เพื่อปรับปรุงเทคนิค กระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

Bach (2000 อ้างถึงใน นฤมล พงษ์ศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ 2543: 65) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการความรู้ 8 ประการ ดังนี้

1. ป้องกันความรู้สูญหาย การจัดการความรู้ทำให้องค์กรสามารถรักษาความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และความรู้ที่อาจสูญหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร เช่น การเกษียณอายุทำงาน หรือการลาออกจากงาน เป็นต้น
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ โดยประเภท คุณภาพ และความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจต้องสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ
3. ความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น การทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในงานและวัตถุประสงค์ของงาน โดยไม่ต้องมีการควบคุม หรือมีการแทรกแซงมากนัก จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาจิตสำนึกในการทำงาน
4. ความได้เปรียบในการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยให้องค์กรมีความเข้าใจ ลูกค้าและแนวโน้มของการตลาดและการแข่งขัน ทำให้สามารถลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันได้

5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการพัฒนาความสามารถขององค์กรในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ทางปัญญาที่มีอยู่ ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้น

6. การยกระดับผลิตภัณธ์ การนำการจัดการความรู้มาใช้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณธ์นั้น ๆ อีกด้วย

7. การบริหารลูกค้า การศึกษาความสนใจและความต้องการของลูกค้า จะเป็นการสร้างความพึงพอใจ เพิ่มยอดขาย และสร้างรายได้ให้แก่องค์กร

8. การลงทุนทางทรัพยากรบุคคล การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการด้านเอกสาร การจัดการความรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเพิ่มความสามารถให้แก่องค์กรในการจ้าง และฝึกฝนบุคลากร

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เพราะจะช่วยทำให้ปัญหาช่องว่างระหว่างความรู้ลดลง ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร เพิ่มพลังในการกระจายความรู้ มีการพัฒนาฐานความรู้ที่ทันสมัยต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน และการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

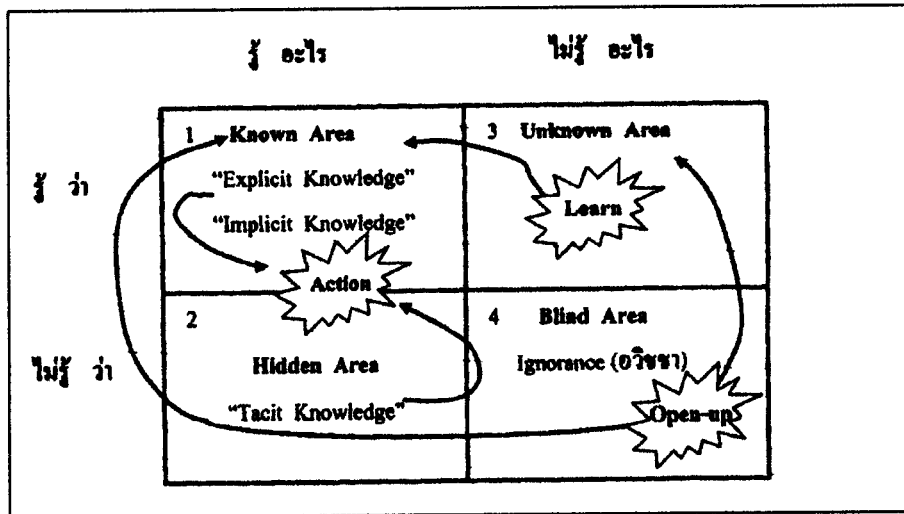
2.3 ประเภทของความรู้

ธีระ รุญเจริญ (2550: 214-215) แบ่งความรู้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสารหรือวิชาการ อยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน โดยเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบและตีความได้ และอาจเกิดความรู้ใหม่ สรุป อ้างอิงต่อไป

2. ความรู้ซ่อนเร้น (Implicit หรือ Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมยาวนาน เป็นภูมิปัญญา ความรู้ประเภทนี้เน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้การแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความรู้ใหม่ต่อไป

ประพนธ์ ผาสุกยัด (2547: 83-86) ได้อธิบายความรู้ ตามภาพหน้าต่างความรู้ ประตูปัญญา ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 หน้าต่างความรู้ ประคูปัญญา

ในภาพนี้จะเห็นว่าประกอบด้วยช่อง 4 ช่อง ช่องที่ 1 ด้านซ้ายบนเป็นพื้นที่สำหรับกรณี “เรารู้ว่า...เรารู้อะไร” บริเวณนี้จึงเป็นพื้นที่ของสิ่งที่เรารู้ (Known Area) ความรู้แบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกัน ประเภทแรกเรียกว่า Explicit Knowledge คือ ความรู้ที่เห็นได้ชัด อาจอยู่ในรูปของเอกสาร หนังสือ ตำรับตำรา คู่มือปฏิบัติงาน หรือในไฟล์คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นความรู้ในรูปแบบที่สามารถแสดงตัวได้อย่างชัดเจน ส่วนความรู้อีกประเภทหนึ่ง เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นส่วนที่เรียกว่า Implicit Knowledge คือ เป็นความรู้ที่ฝังลึก คึงออกมาค่อนข้างยาก กว่าจะออกมาได้ต้องใช้เวลาค่อยๆ เรียบเรียงให้ออกมาเป็น Explicit Knowledge

ช่องที่ 2 ด้านซ้ายล่าง เป็นพื้นที่สำหรับกรณี “เราไม่รู้ว่าจะ...เรารู้อะไร” คือ เป็นสิ่งที่เรารู้แต่มันซ่อนเร้นอยู่ จนเราเองก็ไม่ได้รู้ตัวว่าเรารู้สิ่งนั้น ๆ อยู่บริเวณนี้ จึงถือว่าเป็น Hidden Area หรือบริเวณของความรู้ซ่อนเร้น โดยมีนักปรัชญาชื่อว่า โพลานี ได้ตั้งชื่อ ความรู้ประเภทนี้ว่า Tacit Knowledge ซึ่งมาจากประโยคทองของโพลานี ที่กล่าวว่า “มนุษย์เรามักจะรู้มากกว่าที่เจ้าตัวเองจะบอกออกมาได้” ซึ่งหมายความว่า มีอะไรอื่น ๆ มากมายที่เราไม่รู้แต่เราไม่รู้ตัวว่าเรารู้

ช่องที่ 3 เป็นพื้นที่สำหรับกรณี “เรารู้ว่า...เราไม่รู้จะอะไร” ซึ่งก็คือบริเวณที่เราไม่รู้ หรือ Unknow Area หากอยู่ในพื้นที่นี้ ถ้าอยากรู้ก็ต้องเรียน (Learn) พอเรามีการเรียนรู้ จากเดิมอยู่ใน Unknow Area ก็จะเปลี่ยนมาเป็น Known Area ในทันที คราวนี้ก็เหลือแต่ว่าจะนำมาทำให้เป็น Action ได้อย่างไร จึงจะเรียกได้เต็มปากกว่าเป็นการจัดการความรู้

ช่องที่ 4 เป็นส่วนที่อาจจะเข้าใจได้ยากกว่า 3 ช่องแรก เพราะช่องที่ 4 นี้ เป็นบริเวณที่ “เราเองก็ไม่ได้รู้ว่าจะ...เราไม่รู้จะอะไร” เราเรียกพื้นที่นี้ว่า Blind Area ซึ่งเป็นพื้นที่บอด เป็น

พื้นที่จุกอับ หรือ อววิชา หากอยู่ในบริเวณนี้ก็มีอยู่วิธีหนึ่ง คือต้อง Open-up ต้อง “เปิดรับ” รับฟัง ให้มาก ไม่มีอคติ ซึ่งพอเปิดรับแล้วพื้นที่บอดนี้ก็จะ shift ไปทันที จากช่องที่ 4 อาจย้ายไปเป็น ช่องที่ 3 หรือช่องที่ 1 เลยก็ได้

จากการศึกษาประเภทของความรู้ พอสรุปได้ว่า ความรู้แบ่งเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) และความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) ซึ่งสามารถที่จะนำความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้หากมีการเปิดรับซึ่งกันและกัน

2.4 องค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรข้อมูล (data) เป็น ข้อมูลสนเทศ (information) แปรข้อมูลสนเทศเป็นความรู้ (knowledge) และใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติการ (action) โดยที่ไม่หยุดอยู่แค่ระดับความรู้ แต่จะยกระดับ ไปถึงปัญญา (wisdom) คุณค่า ความดี ความงาม

เมื่อมีการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อกิจการใดกิจการหนึ่ง ก็จะมีการสังเกต และเก็บ ข้อมูลจากกิจกรรมนั้น นำไปแปรเป็นข้อมูลสนเทศ และความรู้ สำหรับนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลงาน ที่ดียิ่งขึ้น เป็นวัฏจักรหมุนเวียนไม่รู้จบ เป็นวัฏจักรการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการและปัญญา

องค์ประกอบของการจัดการความรู้ มีรายละเอียดสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (ปณิตา พันภัย 2544: 33-38; อ้างอิงมาจาก Marquart 1996: 129-139)

1. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)

องค์การควรแสวงหาความรู้ที่มีประโยชน์ และมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่ง ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การ

1.1 การแสวงหา และรวบรวมความรู้ จากแหล่งภายในองค์กร (Internal Collection of Knowledge) ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์กร ซึ่งกลายเป็น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง สำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร และการได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ จาก ภายในองค์กรสามารถทำได้โดย การให้ความรู้กับพนักงาน เช่น การสอนงาน การฝึกอบรม การประชุม การสัมมนา การแสดงผลงาน ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงาน ต่าง ๆ

1.2 การแสวงหาและรวบรวมความรู้ แหล่งภายนอกองค์กร (External Collection of Knowledge) ได้แก่ การใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) จากองค์กรอื่นๆ การจ้างที่ปรึกษาการดูทีวี วีดิโอ และภาพยนตร์ การอ่านมาก ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ E-mail และบทความ

การตรวจสอบแนวโน้มทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และเทคโนโลยี การรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า คู่แข่ง และแหล่งอื่น ๆ การจ้างพนักงานใหม่ การร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อสร้างพันธมิตร และการร่วมทุน

2. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) เป็นวิธีการในการผนวกการกระทำ ความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล กลายเป็นความรู้ใหม่ เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีการทำงานด้วยกันอย่างใกล้ชิด การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ Knowledge Creation การแบ่งปันความรู้ การทดลอง การรวบรวมความรู้ และการสังเคราะห์ความรู้ การสร้างแรงจูงใจ และ โอกาสสำหรับการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การเรียนรู้จาก ประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต

3. การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) เป็นการ กำหนดเกี่ยวกับสิ่งสำคัญ ที่องค์กรจะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ โดยพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บ รักษา และการเข้าถึง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการ แบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ

3.1 รูปแบบที่เป็นทางการ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูล สมุดจัดเก็บรายชื่อ และทักษะของผู้เชี่ยวชาญ จัดทำสมุดบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร สมุดหน้าเหลืองขององค์กร

3.2 รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ เครือข่ายการทำงานตามระดับชั้น การ ประชุม การฝึกอบรม

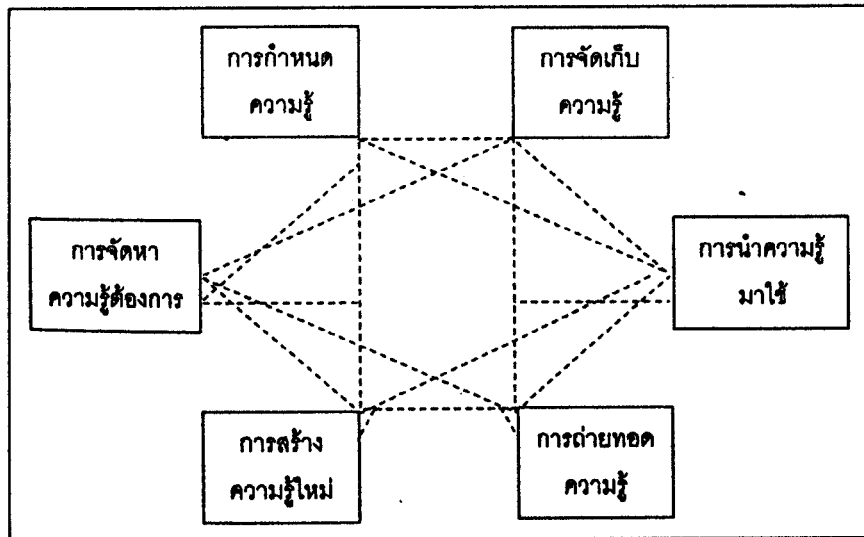
4. การถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) เป็นวิธีการ ที่ทำให้ความรู้แพร่กระจาย และไหลเวียนไปทั่วองค์กร ซึ่งอาจเป็น ลักษณะของการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล หรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่จัดเก็บไว้ในการปฏิบัติงาน จริง ซึ่งแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ

4.1 โดยตั้งใจ ได้แก่ การสื่อสารกันด้วยการเขียน (การบันทึก การรายงาน จดหมายข่าว ประกาศ) การฝึกอบรม การประชุมภายใน การสรุปข่าวสาร (Knowledge Transfer and Utilization) การสื่อสารภายในองค์กร (วิดีโอ สิ่งพิมพ์ เครื่องเสียง) การหมุนเวียน/เปลี่ยนงาน การเยี่ยมชมงานต่าง ๆ ที่จัดเป็นกลุ่มตามความจำเป็น ระบบพี่เลี้ยง

4.2 โดยไม่ตั้งใจ ได้แก่ การหมุนเวียนงาน เรื่องราวต่าง ๆ ที่เล่าต่อกันมา เครือข่ายงานที่ไม่เป็นทางการ

นอกจากนี้ การจัดการความรู้ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือ เทคโนโลยี เพราะเป็นตัวช่วยในการแสวงหา สร้างจัดการ และแลกเปลี่ยนความรู้ ได้สะดวก รวดเร็วขึ้น

ส่วนโพรบสต์และคณะ (Probst et.al, 2000) ได้แบ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการ (Knowledge identification) การสร้างพัฒนาความรู้ใหม่ (Knowledge acquisition) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge development) การจัดเก็บความรู้ (Knowledge storing) การนำความรู้มาใช้ (Knowledge utilization) แสดงดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดการความรู้ในโมเดลของโพรบสต์และคณะ (Probst et.al, 2000: 25)

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ โดย บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ (2547: 54-48) แบ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification)

การค้นหาว่าองค์กรมีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้คืออะไร ที่องค์กรจำเป็นต้องมี ทำให้องค์กรทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้างหรืออีกนัยหนึ่งคือ “รู้เรา” นั่นเอง โดยทั่วไป องค์กรสามารถใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Knowledge Mapping” หรือการทำแผนที่ความรู้ ในขั้นตอนนี้เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญสำหรับองค์กร จัดลำดับความสำคัญของความรู้เหล่านั้น เพื่อให้องค์กรวางขอบเขตของการจัดการความรู้ และสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของแผนที่ความรู้คือ ช่วยทำให้เห็นภาพรวมของคลังความรู้ขององค์กร ทำให้องค์กรทราบว่า มีความรู้ทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หรือไม่ ซึ่งก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองในการจัดเก็บและรวบรวม และทำให้บุคลากรทุกคนทราบว่า องค์กรมีความรู้อะไรบ้าง และจะหาความรู้ที่ตนเองต้องการได้ที่ไหน นอกจากนี้ยังใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ที่องค์กรสามารถใช้เป็นฐานในการต่อยอดขยายความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมทั้ง

การใช้เพื่อการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน และการเคลื่อนย้าย แหล่งข้อมูลความรู้ต่อระบบต่าง ๆ ในองค์กร

2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition)

จากแผนที่ความรู้ขององค์กรจะทราบว่า มีความรู้ที่จำเป็นต้องมีอยู่หรือไม่ ถ้ามีแล้ว องค์กร ก็จะต้องหาวิธีการ ในการดึงความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่กระจัดกระจาย ไม่เป็นที่มารวมไว้ เพื่อจัดทำเนื้อหาให้เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สำหรับความรู้ที่จำเป็นจะต้องมี แต่ยังไม่มียังนั้น องค์กรอาจสร้างความรู้ดังกล่าว จากความรู้เดิมที่มีอยู่ก็ได้ หรือจะนำความรู้จากภายนอกองค์กรมาใช้ นอกจากนี้องค์กรอาจจะต้องพิจารณากำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็น หรือล้าสมัยทิ้งไป เพื่อประหยัดทรัพยากรในการจัดเก็บความรู้เหล่านั้น หัวใจสำคัญของขั้นตอนนี้ คือ การกำหนดเนื้อหาของความรู้ที่ต้องการ และการดักจับความรู้ดังกล่าวให้ได้ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จ คือ ลักษณะบรรยากาศและวัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อให้บุคลากรกระตือรือร้น ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ระบบสารสนเทศก็มีส่วนช่วยให้บุคลากรสามารถจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกัน ได้รวดเร็วขึ้น และทำให้การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากภายนอกทำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization)

เมื่อมีเนื้อหาความรู้ที่ต้องการแล้ว องค์กรต้องจัดการความรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ จากการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ นั้นหมายถึง การจัดทำสารบัญช และจัดเก็บความรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้การเก็บรวบรวม การค้นหา การนำมาใช้ทำได้ง่ายและรวดเร็ว การแบ่งชนิดหรือประเภทของความรู้ นั้น จะขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้ นำไปใช้อย่างไร และลักษณะการทำงานของบุคลากรในองค์กรแบบไหน โดยทั่วๆ ไปการแบ่งประเภทความรู้จะแบ่งตามดังต่อไปนี้

3.1 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญของบุคลากร (เช่น การจัดทำทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ)

3.2 หัวข้อ/หัวเรื่อง

3.3 หน้าที่/กระบวนการ

3.4 ประเภทของผลิตภัณฑ์ บริการ กลุ่มตลาด หรือกลุ่มลูกค้า

ความครอบคลุม (แนวราบ) และความละเอียด (แนวตั้ง) ของการแบ่งประเภทของความรู้ จะขึ้นอยู่กับการใช้ความรู้เหล่านั้นๆ เช่น ถ้าเป็นความรู้ที่มีผู้ใช้มาก และหลากหลาย การแบ่งจะครอบคลุมความรู้มากมายหลายประเภท แต่ความรู้ที่ใช้เฉพาะกลุ่มการแบ่งจะ ไม่ครอบคลุมมากนัก แต่จะลงลึกในรายละเอียด

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement)

นอกจากการจัดทำสารบัญอย่างเป็นระบบแล้ว องค์กรต้องประมวลความรู้ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้ได้ง่าย ซึ่งอาจทำได้หลายลักษณะ คือ

4.1 การจัดทำหรือปรับปรุงรูปแบบของเอกสารให้เป็นมาตรฐานเดียวทั้งองค์การ จะช่วยทำให้การป้อนข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ การจัดเก็บ การค้นหา และการใช้ข้อมูล ทำได้สะดวก และรวดเร็ว

4.2 การใช้ “ภาษา” เดียวกันทั่วทั้งองค์กร นั่นคือ องค์กรควรจัดทำอภิธานศัพท์ ของ คำจำกัดความ ความหมายของคำต่างๆ ที่แต่ละหน่วยงานใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งจะช่วยให้การป้อนข้อมูล/ความรู้ การแบ่งประเภทและการจัดเก็บได้มาตรฐานเดียวกัน ที่สำคัญต้องมีการปรับปรุงอภิธานศัพท์ให้ทันสมัยตลอดเวลา รวมทั้งต้องให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและเปิดใช้ได้อย่างรวดเร็ว

4.3 การเรียบเรียง ตัดต่อ และการปรับปรุงเนื้อหา ให้มีคุณภาพดี ในแง่ต่าง ๆ เช่น ความครบถ้วน เทียบตรง ทันสมัย สอดคล้อง และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge access)

ความรู้ที่ได้มานั้นจะไร้ค่าหากไม่ถูกนำไปเผยแพร่ เพื่อให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นองค์กรจะต้องมีวิธีการในการจัดเก็บและการกระจายความรู้ ทั้งความรู้ประเภท explicit และ tacit โดยทั่วไปการส่งหรือการกระจายความรู้ให้ผู้ใช้มี 2 ลักษณะ คือ

5.1 push (การป้อนความรู้) คือ การส่งข้อมูล/ความรู้ให้ผู้รับโดยผู้รับไม่ได้ร้องขอหรือต้องการ หรือเรียกง่าย ๆ ว่าเป็นแบบ supply-based เช่น การส่งหนังสือเวียนแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ข่าวสารต่าง ๆ หรือข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือบริการขององค์กร ซึ่งโดยทั่วไปมักจะทำให้ผู้รับรู้สึกว่าได้รับข้อมูล/ความรู้มากเกินไป หรือไม่ตรงตามความต้องการ

5.2 pull (การให้โอกาสเลือกใช้ความรู้) คือ การที่ผู้รับสามารถเลือกรับหรือใช้แค่เฉพาะข้อมูล/ความรู้ที่ต้องการเท่านั้น ซึ่งทำให้ลดปัญหาการได้รับข้อมูล/ความรู้ที่ไม่ต้องการมากเกินไป (information overload) การกระจายความรู้แบบนี้เป็นแบบ demand-based

องค์กรควรทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการกระจายความรู้แบบ push และ pull เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้ข้อมูล/ความรู้

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing)

การจัดทำเอกสาร จัดทำฐานความรู้ รวมทั้งการทำสมุดหน้าเหลือง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยให้เข้าถึงความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวใช้ได้ดีสำหรับความรู้ประเภท explicit เท่านั้น สำหรับการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ประเภท tacit นั้น จะต้องทำด้วยการพบปะกันตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่ม อาจทำได้ในหลายรูปแบบ จากการศึกษาพบว่า องค์การส่วนใหญ่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างทั่วถึงเท่าใดนัก

จะเห็นได้ว่าอุปสรรคส่วนใหญ่เป็นเรื่องของทัศนคติและวัฒนธรรมองค์กร สิ่งที่ทำนายก็คือ องค์กรจะทำอย่างไร เพื่อที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนส่วนใหญ่ ให้เห็นประโยชน์ของการแบ่งปันความรู้ เปิดกว้าง และยอมรับกันมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ทุกฝ่ายได้ผลประโยชน์

การแบ่งปันความรู้ประเภท Tacit นั้น ทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีผสมผสาน เพื่อให้บุคลากร ได้เลือกใช้วิธีการตามความถนัด และสะดวก วิธีการหลัก ๆ มีดังนี้

1. ทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team)
2. Innovation & Quality Circles (IQCs)
3. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice หรือ CoP)
4. ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)
5. การสลับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน

(Secondment)

6. เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum)

7. การเรียนรู้ (learning)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้คือ การเรียนรู้ของบุคลากรและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและปรับปรุงองค์กร ดังนั้น ขั้นตอนนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้องค์กรจะมีวิธีการในการกำหนด รวบรวม คัดเลือก ถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ที่ดีเพียงใดก็ตาม หากบุคคลไม่ได้เรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ ก็เป็นการสูญเปล่าของเวลา และทรัพยากรที่ใช้ องค์กรจะคอยต้องกระตุ้น และสร้างบรรยากาศ ที่ทำให้บุคลากรทุกคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าลองผิดลองถูก โดยผู้บริหารจะต้องยอมรับผลลัพธ์ที่ออกมา ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลว เพราะกระบวนการเรียนรู้มิได้ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ แต่จะมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ ในการลองนำความรู้ที่ได้มาฝึกปฏิบัติ หากล้มเหลวก็จะไม่ทำผิดซ้ำสองอีก

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะต้องสอดคล้องกับทิศทาง และค่านิยมขององค์กรด้วย

การเรียนรู้ของบุคลากรจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาอย่างมากมาย ซึ่งจะ ไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้ว ให้มากขึ้นเรื่อย ๆ ความรู้เหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ อีก เป็นวงจรที่ไม่มีที่สิ้นสุด เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้”

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดย บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2549: 17-23) ได้แบ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์และทีมงานการจัดการความรู้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ มีจัดการประชุมระดมความคิดบุคลากรทุกระดับ โดยเน้นการมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้พนักงานในแต่ละหน่วยงานย่อยร่วมกันตีความ นำไปสู่วิสัยทัศน์และพันธกิจของหน่วยย่อยภายใต้ร่มของวิสัยทัศน์ภาพรวม จัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมต่อการจัดการความรู้คือ แบบ “กลาง-ขึ้น-ลง” (middle-up-down) เน้นการใช้พนักงานหรือผู้บริหารระดับกลางเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อน เป็นผู้เชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับความเป็นจริงหรือการปฏิบัติของพนักงานในระดับต่าง

2. กำหนดความรู้ที่ต้องการ มีการให้ความรู้ทีมงานและผู้เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกลยุทธ์หลักเป็นความรู้ รวมทั้งการวิเคราะห์หาช่องว่างขององค์ความรู้หรือความรู้หลักองค์กรต้องมี โดยจัดส่งทีมงานไปศึกษา ดูงาน ฝึกอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องการจัดการความรู้ จัดประชุมระดมความคิดจากคณะทำงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้งาน กำหนดขอบเขตและกระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงานให้ชัดเจน รวมทั้งสำรวจความรู้ที่สำนักงานมีทั้งความรู้ที่เป็น explicit และ tacit เปรียบเทียบความรู้ที่องค์กรต้องการ

3. การแสวงหาและสร้างความรู้ มีการสำรวจปัญหา และอุปสรรคของการไหลเวียนของความรู้ สร้างเครื่องมือเข้าถึงแหล่งความรู้ กำหนดองค์ประกอบ ขอบเขต และตัวชี้วัดความสำเร็จในการแสวงหาและสร้างความรู้ แสวงหาประสบการณ์ตรงสำหรับใช้ในการทำงาน ค้นหาความรู้จากภายนอก ตรวจสอบคัดเลือกความรู้ จัดสถานที่/เวลาที่เหมาะสมสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้และจัดทำรายละเอียดความรู้ การจัดระบบการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ให้แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รวมทั้งสร้างความรู้ในงานและความรู้จากการทำงาน

4. การจัดเก็บความรู้ มีการจัดระบบจัดเก็บความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้ โดยการจัดทำเอกสาร คู่มือพัฒนาฐานข้อมูล ความรู้ ผลงานการค้นคว้าด้านวิจัย ระบบสารสนเทศเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และเข้าถึงความรู้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

5. การถ่ายทอด กระจายและเผยแพร่ความรู้ พัฒนาช่องทางการสื่อสารความรู้ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการ กระจายเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ ตั้งศูนย์จัดการความรู้ประเภทต่าง ๆ เช่น งานวิจัย เอกสารการ ประชุม การสร้างเครือข่ายความรู้และระบบเครือข่ายการถ่ายทอด การกระจายและเผยแพร่ความรู้ จัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานให้เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ สร้างเงื่อนไขเพื่อลดทอนการ ปกปิด หรือเก็บงำความรู้ การสร้างบรรยากาศการทำงานให้บุคคลมีความกระตือรือร้น กล้า แสดงออก กล้าคิด กล้าทำ มีความคิดริเริ่มและให้ความร่วมมือ ร่วมใจ

6. การประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ที่ผ่านมา โดยการจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องและบุคลากรทุกระดับ เพื่อประเมินการจัดการความรู้ของสำนักงานทั้งระบบ เพื่อนำผลมาพัฒนาและปรับปรุงระบบ การทำงาน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยนำผลที่ได้เสนอผู้บริหาร และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรได้รับทราบ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 7) กล่าวว่าประเภทของกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) และ กระบวนการเกิดความรู้มาใช้ให้เกิดประ โยชน์สูงสุดจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการที่สำคัญ 5 กระบวนการ ดังนี้

1. การกำหนดความหมายของความรู้ที่ต้องการจัดการ (Defining Core Competence) เป็นการกำหนดชนิดของทุนทางปัญญาที่ต้องการ เพื่อตอบสนองกลยุทธ์ขององค์กร หรือการปฏิบัติงาน หรือการหาว่าองค์กรความรู้หลัก ๆ ขององค์กรคืออะไร (Core Competency) และเป็นองค์ความรู้ที่สามารถสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขัน เมื่อเทียบกับ องค์กรอื่นได้อย่างเด่นชัด

2. การสร้างขีดความสามารถทางปัญญา (Create Intellectual Capital) เป็นการ สร้างทุนทางปัญญาหรือการค้นหาใช้ประ โยชน์ จากสิ่งที่มีอยู่แล้วด้วยการส่งไปศึกษาเพิ่มเติม การ สอนงานภายในองค์กรหรือหากเป็นองค์ความรู้ใหม่ อาจจำเป็นต้องหาจากภายนอกองค์กร จากที่ ปรีक्षाหรือจากการเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่นและการเทียบเคียงหรือ Benchmarking

3. การแสวงหาและการจัดเก็บ (Capture Intellectual Capital) เป็นการเสาะหาและ การเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ ทั้งองค์ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ (Explicit Knowledge) และในรูปแบบประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ให้เป็นทุนความรู้ขององค์กร ซึ่งพร้อมต่อการยกระดับความรู้และขยายความรู้ให้ทั่วองค์กร ได้โดยง่ายต่อไป

4. การนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนหรือกระจาย (Share Knowledge) เป็นการแบ่งปันแลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย ถ่ายโอนความรู้ ซึ่งมีหลายรูปแบบและหลายช่องทาง เช่น การจัดสัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การสอนงานหรือในรูปแบบอื่นๆ ที่มีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หรือมีการถ่ายโอนความรู้ในลักษณะเสมือน ทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือระบบ e-learning

5. การใช้ความรู้ (Use Intellectual Capital) เป็นการใช้ประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์และผลสัมฤทธิ์เกิดขึ้น และเกิดเป็นปัญหาในการปฏิบัติ การขยายผลให้ระดับความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันในองค์กรสูงขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปภาพรวมแนวคิดกระบวนการจัดการความรู้

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547)	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548)	Marquardt (1996)	โพรบสค์ และคณะ (2000)	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549)	วิลาวัลย์ มาคุ้ม (2549)
1. การค้นหาความรู้	1. การกำหนดความรู้	1. การแสวงหาความรู้	1. กำหนดความรู้ที่ต้องการ	1. สร้างวิสัยทัศน์และทีมงานการจัดการความรู้ 2. กำหนดความรู้ที่ต้องการ	1. การกำหนดความรู้
2. การสร้างและแสวงหาความรู้	2. การสร้างขีดความสามารถทางปัญญา	2. การสร้างความรู้	2. การสร้างพัฒนาความรู้ใหม่	3. การแสวงหาและสร้างความรู้	2. การแสวงหาและการสร้างความรู้
3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	3. การแสวงหาและการจัดเก็บ	3. การจัดเก็บและการค้นหาความรู้	3. การจัดเก็บความรู้	4. การจัดเก็บความรู้	3. การจัดเก็บความรู้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

บุญดี บุญญาภิก และคณะ (2547)	กลุ่มพัฒนา ระบบบริหาร สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐาน (2548)	Marquardt (1996)	โพรบสค์ และคณะ (2000)	สำนักงานสภา ที่ปรึกษา เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ (2549)	วิลาวัล มาคัม (2549)
4. การประมวล และกั้นกรอง ความรู้					
5. การเข้าถึง ความรู้					
6. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยน ความรู้	4. การนำความรู้ ไปแลกเปลี่ยน หรือกระจาย	4. การถ่ายทอด ความรู้และ ใช้ประโยชน์	4. การถ่ายทอด ความรู้	5. การถ่ายทอด กระจายและ เผยแพร่ความรู้	5. การ แลกเปลี่ยน ความรู้
	5. การใช้ความรู้		5. การนำ ความรู้ไปใช้	6. ประเมินผล การดำเนินงาน	6. การนำความรู้ ไปใช้
7. การเรียนรู้					

จากองค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้ข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปเชิงเปรียบเทียบองค์ประกอบและกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว ในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้พบว่า กระบวนการที่พบมากที่สุดคือ “การสร้าง/การจัดหาความรู้” “การจัดเก็บความรู้” “การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้” และรองลงมา คือ การนำความรู้ไปใช้

2.5 การนำแนวคิดการจัดการความรู้ไปปฏิบัติ

วิจารณ์ พานิช (2549: 1-3) ได้ให้หลักหรือวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดการความรู้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบเครื่องอำนวยความสะดวก คือ เครื่องช่วยการเคลื่อนไหลของความรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศของความร่วมมือ และใช้ซอฟต์แวร์ ที่ช่วยกระบวนการกลุ่ม เช่น Lotus

Notes, NetMeeting ของ ไมโครซอฟท์ Intranets และ Extranets “อี-หน้าเหลือง” สำหรับช่วยในการค้นหาบุคคลภายในและภายนอกองค์กรที่มีทักษะพิเศษที่ต้องการ นอกจากนี้ยังควรมี

1. เครื่องช่วยจัดระบบข้อมูลและเอกสาร ได้แก่ เครื่องทำดัชนีและช่วยค้นคว้า เครื่องจัดฐานข้อมูลอัตโนมัติ

2. เครื่องช่วยค้นหาข้อมูล เช่น Project Management Tools เทคโนโลยีมัลติมีเดีย ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคการเรียนรู้จากข้อจำกัดด้านภาษา

3. เครื่องช่วยแลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศ ได้แก่ เครื่องแฟกซ์ โทรศัพท์ ระบบคอนเฟอเรนซ์ผ่านอินเทอร์เน็ต ระบบคอนเฟอเรนซ์ผ่านวิดีโอ และ Chat Room ทางอิเล็กทรอนิกส์

4. เครื่องช่วยค้นหาสารสนเทศและดึงข้อมูล ได้แก่ Search Engine ระบบช่วยการตัดสินใจ ระบบค้นหาสารสนเทศตามเนื้อเรื่อง ซึ่งช่วยกรอง ปรับปรุง ค้นหา และจัดหมวดหมู่ความรู้

ขั้นตอนที่ 2 นำกลยุทธ์ด้านการจัดการความรู้กับกลยุทธ์ด้านธุรกิจมาเชื่อมโยงกัน คือ การจัดการความรู้ภายในองค์กร ต่างมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมธุรกิจ หรือภารกิจขององค์กร จึงควรทำให้ค่าใช้จ่ายในการจัดการความรู้ที่น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยยังทำให้องค์กรสามารถบรรลุภารกิจได้

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของการจัดการความรู้ ซึ่งหมายถึง เทคโนโลยีด้านสารสนเทศที่เป็น Hardware และ Software เพื่อช่วยให้พนักงานขององค์กรสามารถค้นหา สร้าง เชื่อมต่อหรือผสมผสาน และใช้ความรู้ได้รวดเร็วและคุ้มค่าต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กร ซึ่งเทคโนโลยีต่าง ๆ ควรใช้งานได้ต่อไปนี้

1. ช่วยพนักงานขององค์กรในการหาและสร้างความรู้ในการติดต่อแลกเปลี่ยนระหว่างกัน จัดบันทึกปัญหา หรือความล้มเหลว และความสำเร็จ

2. ช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนความรู้แบบฝังลึกในตัวตน ให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย

3. ช่วยในการค้นหาและกำจัดอุปสรรคในการถ่ายทอดทักษะ และวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practice)

4. ช่วยให้มีการถ่ายทอดความรู้อย่างรวดเร็วในลักษณะที่ถูกต้องเหมาะสม ถ่ายทอดไปยังบุคคลที่ถูกต้อง และในเวลาที่เหมาะสม

5. ช่วยจัดระบบความรู้ ได้แก่ ทำดัชนี ถิ่นกรอง จัดหมวดหมู่ แยกแยะ เป็นกลุ่มสังเคราะห์

5.1 ช่วยในการจัดเก็บความรู้

5.2 ช่วยในการนำเข้ความรู้จากภายนอกองค์กร

5.3 ช่วยวิเคราะห์ในลักษณะของการตอบคำถาม

นอกจากนี้ควรเลือกเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับข้อมูลขนาดใหญ่ และเลือกรูปแบบของการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบองค์ความรู้และระบบที่มีอยู่ ควรมีทีมตรวจสอบซึ่งประกอบด้วย นักยุทธศาสตร์ ผู้จัดการอาวุโส เจ้าหน้าที่การเงิน ผู้จัดการทรัพยากรบุคคล นักการตลาด เจ้าหน้าที่สารสนเทศและหัวหน้าเจ้าหน้าที่จัดการความรู้ (Chief Knowledge Officer) ทีมนี้ควรกำหนดทรัพยากรความรู้ที่เป็นความรู้หลัก เช่น ความรู้ด้านกฎหมาย และสามารถตอบได้ว่าทรัพยากรความรู้ขององค์กรกำลังเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะทำให้ทรัพยากรความรู้ขององค์กรเพิ่มขึ้นได้อย่างไร องค์กรกำลังใช้ทรัพยากรความรู้ที่มีให้เกิดประโยชน์ได้หรือไม่ คู่แข่งกำลังพัฒนาส่วนไหนของความรู้ที่องค์กร ไม่ได้พัฒนา ความรู้เหล่านี้รั่วไหลออกไปจากองค์กรได้บ้างไหม เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบการจัดการความรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ออกแบบทีมจัดการความรู้ ซึ่งควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

1. พนักงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในองค์กร ที่รู้เรื่องของตนดีและมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. เจ้าหน้าที่สารสนเทศในองค์กร
3. พนักงานขององค์กรที่มีความรู้ความเข้าใจข้ามหน่วยงาน
4. ที่ปรึกษาภายนอกควรใช้ให้น้อยที่สุดตามความจำเป็นเพื่อรักษาความลับ
5. ผู้จัดการอาวุโส เพื่อเป็นเครื่องแสดงความเอาใจจริงเอาใจ เพื่อเสริมพลัง และช่วยแนะนำวิธีคิดเชิงยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 6 ร่าง “พิมพ์เขียว” เป็นขั้นตอนในการออกแบบจัดการความรู้ 4 ระบบ คือ

1. คลังความรู้ (Knowledge Repository) ซึ่งอาจประกอบด้วย ฐานข้อมูลหนึ่งหรือหลายฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ และเข้าถึงได้ง่าย
2. เวทีความร่วมมือ (collaborative Platform) เป็นที่เกิดกิจกรรมที่เกิดการเคลื่อนความรู้ไปทั่วองค์กร มีเป้าหมาย มีคำถามและมีชีวิตชีวา
3. เครื่องข่ายสำหรับส่งเสริม สื่อสาร แลกเปลี่ยน ซึ่งประกอบด้วย hardware ได้แก่ การเช่าสายอินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต และส่วนที่เป็นกิจกรรม ได้แก่ การใช้พื้นที่ร่วมกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรที่ทำกิจกรรมเดียวกัน การจัดประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นต้น
4. วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการส่งเสริมให้พนักงานใช้ระบบการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 7 พัฒนาระบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย โครงสร้าง 6 ชั้น คือ

1. ชั้นบนสุดทำหน้าที่สัมพันธ์กับคนหรือสมาชิกในองค์กร เป็นส่วนที่คนเข้ามาสร้าง พัฒนาหลักการ ใช้ ค้นหา และแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งผู้ใช้สามารถมองเห็น จำต้องได้อาจจะเป็นระบบอินเทอร์เน็ต
2. ชั้นเข้าถึงและตรวจสอบผู้ใช้ เพื่อป้องกันการบุกรุกของผู้ใช้ที่ไม่ได้รับอนุญาต
3. ชั้นอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้รายบุคคล ประกอบด้วย เครื่องมือสำหรับเลือกทำดัชนีและปรับปรุงสารสนเทศให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้
4. ชั้นประยุกต์ใช้เครื่องมือสำหรับทำงานร่วมกัน เช่น เครื่องมือทำวิดีโอคอนเฟอเรนซ์
5. ชั้นส่งข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย เทคโนโลยีเชื่อมต่อ Web Server, Mail Server
6. ชั้นคลังข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ฐานข้อมูลที่ใช้ทำงาน ฐานข้อมูลการอภิปราย แลกเปลี่ยน คลังข้อมูลจากการแลกเปลี่ยนในเว็บไซต์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 8 ต้นแบบและการทดลองใช้ อาจสร้างไว้หลายๆ แบบให้ทดลองใช้แล้วจึงเลือกแบบที่นิยมที่สุด

ขั้นตอนที่ 9 บริหารจัดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและ โครงสร้างการตอบแทน (Reward) เพื่อให้ได้ทั้งใจ และสมองของสมาชิกองค์กร เริ่มจากการส่งเสริมการจัดการความรู้ ฝึกอบรมผู้ใช้ และทีมบริหารขององค์กร ทำการวัดผล ทำแผนที่ความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน จัดหมวดหมู่ความรู้ และเชื่อมโยงกิจกรรมทางธุรกิจเข้ากับระบบการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 10 ประเมินผลสัมฤทธิ์ วัดผลตอบแทนจากการลงทุน และการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ขององค์กร

องค์กรที่จะอยู่รอดได้ ต้องเรียนรู้ให้ทันสถานการณ์ โดยอาศัยการปรับเปลี่ยนที่คล่องตัว คนในองค์กรต้องเรียนรู้ร่วมกัน เพราะสังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Based Society) ดังนั้นความรู้ในวันนี้จะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาจะต้องอาศัยการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการเพิ่มมูลค่าคุณค่า ของกิจการขององค์กร กลุ่มบุคคล หรือเครือข่ายของกลุ่มบุคคล หรือองค์กร และตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนา และสร้างองค์ความรู้เฉพาะ เพื่อเพิ่มศักยภาพ และพลังแห่งการแข่งขัน

2.6 Best Practice กับการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (อ้างถึงใน วันทนา เมืองจันทร์ และเต็มจิต จันทคา. 2548: 12)

กล่าวว่า วิธีการจัดการความรู้ที่ง่าย คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากวิธีการทำงานแบบ Best Practice

องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ การมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับในด้านต่าง ๆ (เช่น ด้านแนวคิด กระบวนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน) โดยมีการเผยแพร่วิธีปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เพื่อให้หน่วยงานอื่นได้นำไปปรับใช้ ซึ่งเป็นไปตามพระราช-กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในมาตรา 11 ระบุว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ”

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 30-31) กล่าวว่า กระบวนการ/วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) คือ การปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ Best Practices ในการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมถึงการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการเงินและงบประมาณ ฯลฯ ทำให้ผู้รับบริการ/สถานศึกษา ได้รับบริการตามที่คาดหวัง หรือในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริงบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการ ผู้ปกครอง หรือชุมชน ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาประสบความสำเร็จก้าวสู่ความเป็นเลิศ กระบวนการ/วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เป็นความรู้ เทคนิค วิธีการที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานทำให้งานประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่กำหนดและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นผลงานที่เป็นแบบอย่าง que อื่นสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) อาจพิจารณาได้ดังนี้

1. เน้นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกคนในองค์กร
2. เป็นวิธีปฏิบัติที่ครบวงจรของระบบคุณภาพ PDCA
3. องค์กร/บุคคลนั้น สามารถบอกได้ว่า ทำอะไร (What) ทำอย่างไร (How) และทำไมจึงทำ (Why)
4. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามข้อกำหนด/เป้าหมาย หรือตัวชี้วัดที่กำหนด
5. วิธีปฏิบัตินั้น สามารถบอกได้ว่าเกิดจากปัจจัยใด เป็นวิธีปฏิบัติที่ต่อเนื่องและ

ยั่งยืน

6. วิธีปฏิบัติที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เช่น เรื่องเล่า (Story telling) แล้วถอดองค์ความรู้จากการทำงาน

2.7 การจัดการความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการความรู้ในหน่วยงาน โดยการจัดตั้งเป็นศูนย์บริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management Center: KMC) ดำเนินงานโดย กลุ่มพัฒนาระบบบริหารราชการ ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหาร เพื่อให้มีการบริหารจัดการความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยงาน สามารถบริหารจัดการใช้ได้อย่างเป็นระบบ เรียกใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการสืบค้นหาความรู้ ในการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management System: KMS) แบ่งเป็น 2 ส่วน (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 10-13) ดังนี้

1. ระบบฐานความรู้ (Knowledge Base System: KBS) มีวิธีการแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 การจัดกลุ่มความรู้ (Knowledge Group: KG) เป็นการจัดกลุ่มบริหารจัดการความรู้ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการความรู้ ซึ่งสามารถบริหารจัดการความรู้เป็นกลุ่มที่หลากหลาย เช่น Work Knowledge, Case Study, Best Practice เป็นต้น

1.2 ระบบการจัดเก็บความรู้ เป็นกระบวนการจัดเก็บความรู้โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สร้างขึ้นมา เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้น และนำความรู้ที่มีอยู่จากการจัดเก็บนี้ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลวิธีการเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access System: KAS) เป็นกระบวนการหรือกลวิธีที่เข้าถึงความรู้ที่มีการบริหารอย่างเป็นระบบอยู่แล้ว อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงเครือข่าย ในการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ระบบ Internet, Intranet, LAN, Wan เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความรู้ และใช้ชมรมเครือข่าย เป็นเครื่องมือในการระดมความรู้ให้คนและความรู้ในกระดาศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ร่วมกัน และการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 5) กล่าวว่า การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์จำเป็นต้องมีการจัดหมวดหมู่ความรู้ เหมือนกับการจัดหมวดหมู่ของหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้การนำไปใช้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการผู้ใช้งานมากที่สุด ดังนั้น จึงได้มีการนำความรู้ คือ ความรู้จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นำไป

ผนวกเข้ากับความรู้จากการปฏิบัติงานมาจัดเป็นกลุ่ม หมวดยุทธศาสตร์ และจัดเก็บได้โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บ ค้นหาและเผยแพร่ เพื่อความสะดวกสำหรับผู้ใช้งาน ซึ่งเราเรียกขานนี้ว่า ระบบฐานความรู้ ซึ่งได้มีการจัดกลุ่มความรู้ (Knowledge Group: KG) ออกเป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

1. ความรู้ในการปฏิบัติงาน (Working Knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ บางครั้งอาจจะเป็นลำดับขั้นตอนในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่มาทำงานแทนสามารถทำแทนได้ทันที
2. กรณีศึกษา (Case Study) เป็นความรู้ที่เกิดจากสิ่งที่ไม่เคยพบมาก่อนแต่มีความน่าสนใจเป็นพิเศษ และเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน
3. กระบวนการ/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) เป็นความรู้ที่เกิดจากการพัฒนาเทคนิค วิธีการ ที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อปรับปรุงทำให้งานประสบความสำเร็จเกินเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งข้อจำกัดของวิธีนั้น ๆ ในการนำไปสู่การปฏิบัติ
4. บทสรุปเนื้อหาและบทความโดยย่อ (Soft Learning) กลุ่มความรู้นี้ จัดทำในรูปแบบที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเรียนรู้ จุดประกายให้มีการศึกษาค้นคว้าต่อ เช่น บทสรุป บทย่อ งานวิจัยเอกสารแนะนำหนังสือ และเว็บไซต์ เป็นต้น
5. สรุปย่อหนังสือที่น่าสนใจ (Book Brief)
6. กลุ่มความรู้ที่เกิดจากภายนอกองค์กร (External Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้เก็บเกี่ยวค้นคว้าจากภายนอก เพราะความรู้จากภายในองค์กรอาจไม่เพียงพอ ในการพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยความรู้จากนอกองค์กร มีทั้งข้อมูลจาก Internet เวทีถามตอบ (Forum) และการประชุมสัมมนา กับหน่วยงานอื่น
7. ความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing Board) ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครือข่ายที่มีความในใจร่วมกัน วิชาชีพเดียวกัน ซึ่งความรู้ในลักษณะนี้มักจะ ไม่ค่อยมีการบันทึกหรือเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ
8. ความรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e – Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้บันทึกจัดทำไว้ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น แฟ้มข้อมูลใน Word, PowerPoint, e – book ต่าง ๆ เป็นต้น
9. ความรู้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (Ask an Expert) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในองค์กรหรือรวบรวมแหล่งข้อมูลว่าจะสามารถติดต่อสอบถามผู้รู้ได้ที่ไหน อย่างไร
10. สื่อการเรียนรู้อินเทอร์เน็ต (Courseware) เป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในรูปแบบของ CAI Web based instruction e-learning and shareware

2.8 ระบบการเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access System: KAS)

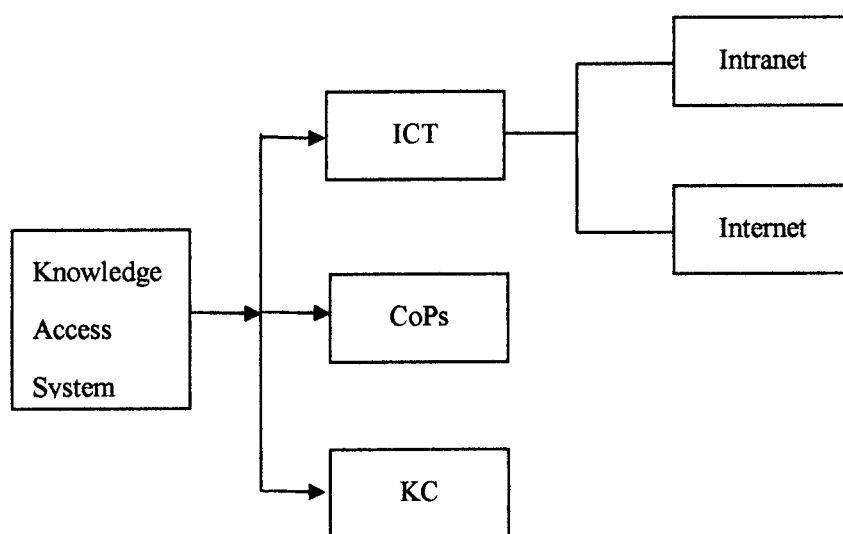
เมื่อมีฐานข้อมูลกลุ่มความรู้แล้วหากผู้ใช้ไม่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่ในฐานข้อมูลไปใช้ได้หรือไม่สะดวกในการเก็บเกี่ยวความรู้ นั้นความรู้ที่มีอยู่ก็จะสูญเปล่า ฐานข้อมูลก็ไม่ต่างอะไรกับโกดังของเก่า ดังนั้นการสร้างช่องทางให้ผู้ใช้สามารถค้นหา เก็บเกี่ยว รวบรวม ข้อมูลความรู้ในกลุ่มต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทีมบริหารจัดการความรู้ต้องสร้างไว้ให้มีความสะดวกรวดเร็ว การบริหารจัดการความรู้ได้แบ่ง การเข้าถึงความรู้มีทั้งการใช้ระบบ ICT โดยผ่านเครือข่าย Internet และ Intranet เป็นช่องทางหลักในการเข้าถึงกลุ่มความรู้ประเภทต่างๆ เพราะสะดวกและรวดเร็ว

นอกเหนือจากการใช้ ICT เป็นช่องทางในการเข้าถึงความรู้แล้ว ช่องทางอีกทางหนึ่ง คือ ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices) และประชาคมความรู้ (Knowledge Community: KC) เป็นช่องทางที่จะเกิดความรู้แบบ Tacit ให้ปรากฏชัดเจน เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ต่อไป

ชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs) เป็นการรวมตัวของคนที่ทำงานในด้านเดียวกัน หรือสนใจเรื่องคล้าย ๆ กัน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านเวทีทั้งระบบ โดยตรง และผ่านเครือข่าย Internet

ประชาคมความรู้ (KC) เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวคน มาผ่านการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ผ่านกระบวนการทางสังคม การเข้าถึงความรู้ได้โดยการติดต่อสื่อสารผ่านคน การสนทนา การปฏิสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้รู้ ดังภาพต่อไปนี้

โครงสร้างระบบการเข้าถึงความรู้

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างระบบการเข้าถึงความรู้

ที่มา : กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 13

2.9 การดำเนินการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 22 – 25) กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดการความรู้ที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คือ การเก็บรวบรวมความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบ ICT การจัดกิจกรรมส่งเสริมต่าง ๆ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความเข้าใจในการจัดการความรู้ เมื่อมีแผนที่ชัดเจนแล้วสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ CKO หรือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา และทีมจัดการความรู้จะต้องทำความเข้าใจ อธิบายทิศทาง ความจำเป็นของการจัดการความรู้ (Knowledge Vision: KV) ให้แก่บุคลากรในสังกัดอย่างรอบคอบ ทั้งนี้ ต้องสื่อสารให้เป็นที่รับรู้แก่บุคลากรทุกคน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติร่วมกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมการเปิดตัว KM หรือ Kick of KM เป็นต้น

2. สร้างเครือข่ายความรู้หรือรวบรวมทุนปัญญา ปัญหาอุปสรรคที่พบ ในระหว่างการดำเนินโครงการนำร่องการจัดการความรู้คือ มีผู้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเว็บไซต์การจัดการความรู้ยังไม่มากพอ ทั้งนี้ไม่ได้เป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ หรือสร้างความเข้าใจ แต่เกิดจากการขาดความเข้มข้นในการนำองค์ความรู้จากเครือข่ายความรู้ที่มาจากตัวคนหรือบุคลากร การรวบรวมความรู้ การจัดการความรู้ แต่เน้นการพัฒนาช่องทางการสื่อสารผ่านระบบ ICT ดังนั้น เพื่อให้การจัดการความรู้มีความน่าสนใจ เป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างแท้จริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในรูปกลุ่มสนใจ กลุ่มวิชาการด้านต่าง ๆ มาจัดเก็บรวบรวม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน Knowledge Management Center (KMC) เพื่อสร้างเป็นเวทีใหม่อีกแห่งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการสื่อสาร ให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ในขณะที่ช่องทางเดิมในรูปชมรมวิชาการต่างๆก็คงดำเนินการปกติ กิจกรรมย่อยของการสร้างเครือข่ายความรู้ อธิบายได้ดังนี้

2.1 การรวบรวมความรู้ เริ่มต้นจากการสำรวจความรู้ที่มีอยู่แล้วภายในหน่วยงาน ทั้งในรูปของผลงาน หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ควบคู่กับการเสาะหาความรู้จากภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานภายในหน่วยงาน รวมทั้งการสรุปสาระสำคัญของหนังสือ (Book Brief) จะทำให้นักวิชาการสามารถมองเห็นวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการทำงานได้ง่ายขึ้น ผู้ทำหน้าที่คือ ทีมปฏิบัติหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตามหน้าที่ที่มีอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือต่างหน่วยงาน รวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงาน หรือความรู้ เพื่อ

การปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices: Cops) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถรวบรวมความรู้ โดยสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ ของกลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสถานศึกษา หรือในกลุ่มเครือข่ายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังรวบรวมความรู้ได้จากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ศูนย์พัฒนาวิชาชีพ หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และแหล่งทุนปัญญาจากชุมชน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

2.2 วิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญของหนังสือ (Book Brief) เป็นการวิเคราะห์เอกสาร หนังสือที่น่าสนใจให้สามารถศึกษาและทำความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ง่ายขึ้น

2.3 จัดตั้งศูนย์จัดการความรู้ (Knowledge Management Center: KMC) โดยนำความรู้ให้ผู้รับผิดชอบด้าน ICT จัดเก็บไว้ใน KMC ตามกลุ่มความรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งกลุ่มความรู้ออกเป็น 6 กลุ่ม คือ

1. ความรู้ในการปฏิบัติงาน (Working Knowledge)
2. กระบวนการ/วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
3. สรุปสาระสำคัญของหนังสือ (Book Brief)
4. ความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing Board)
5. ความรู้จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (Ask an Expert)
6. ความรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Knowledge)

เมื่อความรู้อยู่ในฐานแล้ว ทีมผู้รับผิดชอบความรู้ต้องตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าความรู้ดังกล่าวถูกต้อง ก่อนนำส่งไว้ในเว็บไซต์ เพื่อจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่หรือนำเสนอผลงานต่อไป

การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 52 – 54) กล่าวว่า การจัดการความรู้ในระดับสถานศึกษา เป็นบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่ที่จะต้องรวบรวมสาระความรู้ของสถานศึกษาในสังกัด แล้วนำมาจัดทำเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า และใช้ความรู้ในขณะเดียวกัน สถานศึกษาต้องเก็บรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นระบบ ประกอบไปด้วย สาระความรู้ที่สำคัญ มีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ที่สถานศึกษาจัดทำ โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรียงตามลำดับชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. องค์ความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำแนกรายชั้นเรียนมีการเรียงลำดับตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สื่อการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ครูใช้จัดการเรียนรู้ มีการเรียงลำดับตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4. ผลงานนักเรียน เป็นผลงาน หรือ โครงการงาน ของนักเรียนที่ดียอดเยี่ยม มีประโยชน์ หรือได้รับการยกย่อง ได้รับรางวัล

สาระการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน สถานศึกษาควรรวบรวมจากครูผู้สอน นักเรียน อาจจะทำในลักษณะกลุ่มความรู้ Best Practices หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 และสถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (2550: 1-3) มีแนวดำเนินงานการจัดการความรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัด ซึ่งมีการใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร มีขอบข่าย 4 ด้าน ได้แก่

1. KM ในกลุ่มงาน เป็นการใช้ KM เพื่อพัฒนางานประจำซึ่งเป็นงานตามภารกิจของกลุ่ม และงานในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ให้มีการกำหนดให้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประเด็นหัวข้อเป็นไปตามสภาพของภาระงานที่ปฏิบัติ

2. KM ในโครงการ ทั้งที่เป็นโครงการประจำต่อเนื่อง และโครงการในความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก รวมถึงโครงการในกลุ่มเครือข่ายครูผู้นำพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 14 เครือข่าย โดยผู้รับผิดชอบโครงการ จะทำหน้าที่คุณอำนวยนำพาผู้บริหาร ครูในโครงการ แลกเปลี่ยนผลการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จ ร่วมเรียนรู้แนวทางการพัฒนาต่อยอดความรู้

3. KM ในสถานศึกษา เป็นบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่จะทำหน้าที่คุณอำนวยผลักดันนำพาให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเป้าหมายโครงการวิจัย EdKM จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอู่ทอง โรงเรียนบางลี่วิทยา โรงเรียนบรหารแจ่มใสวิทยา 1 โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์ โรงเรียนวัดท่าไชย โรงเรียนบ้านสระกระโจม รวมถึงโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนดำเนินการจัดการความรู้

4. KM ส่งเสริมงานวิจัย โดยกลุ่มเครือข่ายงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของ สพท.สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 47 เครือข่าย (เรื่องวิจัย) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ขับเคลื่อนงานวิจัยทั้งภายในกลุ่มเครือข่ายวิจัยเอง และระหว่างกลุ่มเครือข่ายวิจัยด้วยกัน

จากนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ได้กำหนดพื้นที่สำหรับใช้เป็นแหล่งคลังความรู้ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าไปร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing - KS) หรือใช้

พื้นที่นี้เพื่อเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้ (Knowledge Asset - KA) ไว้ที่ <http://www.mangmoom.suphanburi2.net> และ <http://gotoknow.org/planet/suphanburi2> อีกทั้งได้จัดเตรียมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ในงาน Symposium ครั้งที่ 3 ซึ่งมีขึ้นในวันเสาร์ที่ 19 และวันอาทิตย์ที่ 20 พฤษภาคม 2550 ณ โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 อำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) ของผู้บริหารและ/หรือคุณครู ที่มีความรู้ เป็นผู้ปฏิบัติงานในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะใช้รูปแบบการตั้งวงเล่าเรื่องวิธีการทำงานที่สำเร็จของตนเอง ในห้องย่อยๆ วันแรกวงละประมาณไม่เกิน 20 คน โดยมีจำนวนเรื่องทั้งหมด 43 เรื่อง ซึ่งในวันนั้นจะมีแมวมองไปมองหาดาวเด่นของแต่ละห้องย่อย ที่เล่าเรื่องให้เห็นวิธีการทำงานได้อย่างชัดเจน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ นำเผยแพร่ให้มาเล่าเรื่องของตนเองอีกครั้งบนเวทีของห้องรวมในวันที่สอง โดยคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกคัดเลือกเป็นดาวเด่นจะมาร่วมนั่งฟังและร่วมซักถามแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับดาวเด่น จากนั้นจะมีผู้รู้เป็นวิทยากรพิเศษจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว ได้กรุณามาช่วยเติมเต็ม ค่อยถอดความรู้ ให้เกิดความรู้ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์ต่อผู้ที่จะนำวิธีการทำงานเหล่านั้นไปใช้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งในครั้งนี้องานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้เรียนเชิญผู้รู้ที่มากประสบการณ์ซึ่งเป็น blogger ชื่อดังของ gotoknow ไว้แล้วสองท่าน คือ ท่านอาจารย์ Handy และ ท่านอาจารย์ นาย ขจิต ฝอยทอง มาให้แนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการจัดการความรู้ในสถานศึกษาให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

จากการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีผลทำให้ การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้น ป. 6 ของนักเรียนในสังกัด สพท.สุพรรณบุรี เขต 2 มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยใน 4 กลุ่มสาระวิชา ตามที่จัดสอบขึ้นเมื่อจัดอันดับแล้ว สพท.สุพรรณบุรี เขต 2 มีผลการประเมินเป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ จำนวนถึง 2 กลุ่มสาระวิชา คือ กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย และ วิชาคณิตศาสตร์ และมีผลค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่ 2 ในกลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ในกลุ่มสาระวิชาภาษาอังกฤษ ได้คะแนนค่าเฉลี่ยลำดับที่ 6 ของประเทศ เมื่อนำผลรวมกันทั้ง 4 กลุ่มสาระวิชา แล้วจัดอันดับทำให้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ของประเทศ นับเป็นความภาคภูมิใจของนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งนายฉลวย วงษ์ขวัญเมือง ผอ.โรงเรียน วัดท่าไชย (ประชานุกูล) อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนผ่านการประเมิน ได้คะแนนสูงสุดแห่งหนึ่ง เปิดเผยให้เห็นด้วยกับการจัดสอบ NT ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเมื่อโรงเรียนต่าง ๆ รับทราบผลอันดับจากการสอบประเมิน ทำให้ทราบว่านักเรียนในโรงเรียนของตนมีความรู้สูงกว่า หรือต่ำกว่า

มาตรฐานของประเทศ ก็จะเกิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน อันจะช่วยให้ไม่ต้องเกิดการแย่งชิงกันเพื่อที่จะเข้าโรงเรียนเด่น โรงเรียนดัง รัฐจะได้ไม่ต้องไปแก้ไขปัญหาคารองรับนักเรียนที่ต้องการเข้าเรียน โรงเรียนใหญ่ หรือ โรงเรียนในเมือง อย่างที่เป็นอยู่ เมื่อทุกโรงเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน นักเรียนก็เข้าเรียนโรงเรียนใดก็ได้ และจะเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านนั่นเอง และนางจิราธร สามารถ ศึกษาพิเศษ กศพ.สพ.2 ยังกล่าวว่า เพื่อให้โรงเรียนรักษามาตรฐานไว้ให้ได้ตลอดไปและเพื่อการพัฒนาคุณภาพเพิ่มขึ้นในการทดสอบ NT, O-NET ปีการศึกษา 2550 ที่กำหนดสอบนักเรียนในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงต้นมีนาคม 2551 ที่ผ่านมาได้ดำเนินการติดตามหาแนวทางยกระดับ โรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนมาดั่งเช่น สร้างแบบให้โรงเรียนรายงานผล ออกไปนิเทศ ติดตาม โดยการสร้างเครือข่ายในการติดตาม การจัดกิจกรรมเสริมแรง โดยจัดให้มีการประกวดแข่งขันจัดเวทีเสวนาให้โรงเรียนนำเสนอเป็นแนวทางของแต่ละโรงเรียน (Best Practice) เป็นต้น หากทุกโรงเรียนทั่วประเทศจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเป็นมาตรฐานเดียวกัน นักเรียนต่างจังหวัดก็ไม่ต้องไปเรียนไกลถึงเมืองใหญ่หรือแม้แต่ในกรุงเทพฯ ขอเพียงพ่อแม่ผู้ปกครองส่งลูกหลานไปเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านเท่านั้น บุตรหลานก็สามารถเรียนได้เก่ง เป็นคนดี และเรียนรู้อย่างมีความสุขได้เช่นกัน จากผลงานการพัฒนาในการปฏิบัติการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2 จึงมีการจัดแบ่งสถานศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ดี และสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ทั่วไป โดยสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ดีนั้น ได้มาจากคัดเลือกมาจากโรงเรียนนาร่องการจัดการความรู้ 6 โรงเรียน และโรงเรียนที่ดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ได้ดี รวมทั้งมีการแสดงผลงานดีเด่นในการเข้าร่วมกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Symposium ของสำนักงานเขตฯ ในแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นสารสนเทศในการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย รวมทั้งแนวคิดการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ สรุปได้ว่า มีลักษณะและกระบวนการดำเนินงานได้หลายแนวทาง อาจจะแตกต่างกันบ้าง แต่ก็จะมีจุดมุ่งหมายปลายทางคล้ายคลึงกันคือ การพัฒนาคน การพัฒนางาน และการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในการศึกษารครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีการเชิงระบบมาประยุกต์ใช้ในการวางกรอบการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการแบ่งหมวดหมู่เป็น 3 มิติคุณภาพ คือ มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า มิติคุณภาพด้านกระบวนการ และมิติคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย

3.1 เทคนิคเดลฟาย

บัญชา สํารวยรัตน์ (2540) ให้ความหมายว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสาขาใดสาขาหนึ่ง เกี่ยวกับสิ่งที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถามในลักษณะของการระดมความคิด โดยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในอนาคตที่เป็นไปได้ เทคนิคนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลจากบุคคลอื่นหรือสมาชิกอื่นในกลุ่ม จึงเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดด้วยวิธีการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขและหาค่าความเชื่อมั่นในการทำนายแนวโน้มในอนาคต เป็นเทคนิคการดำเนินงานด้วยกระบวนการที่ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องเผชิญหน้ากัน ข้อมูลที่ได้ไม่ขึ้นกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง เป็นข้อมูลที่ปลอดจากอิทธิพลของกลุ่ม ไม่มุ่งที่ความคิดเห็นของกลุ่ม หรือมติที่ประชุมอย่างเดียว

ลักษณะที่ควรใช้เทคนิคเดลฟาย

โดยทั่วไปผู้ทำการวิจัยจะตัดสินใจใช้เทคนิคนี้เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

1. ปัญหาที่ทำการวิจัยไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหาได้จากรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัยจากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
2. ปัญหาที่ทำการวิจัยต้องการความคิดหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ จากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
3. ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจปัญหานั้น ๆ
4. การพบปะเพื่อนัดประชุมของกลุ่มเป็นการไม่สะดวก เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ หรือเสียค่าใช้จ่ายหรือเวลามากเกินไป
5. เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อบุคคลในกลุ่ม เพราะความคิดเห็นของบุคคลในกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่วิจัยอาจมีความขัดแย้งมาก

ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเคลฟายสมบูรณ์

1. เวลา ผู้ที่ทำการวิจัยควรมีเวลามากพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จึงจะเสร็จสิ้นขบวนการ อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. การกำหนดจำนวนและวิธีการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อจะได้ให้ข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการให้ข้อมูลโดยใช้เทคนิคเคลฟาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง มีความคลาดเคลื่อนน้อย ต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ดังที่ได้นำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงอัตราความคลาดเคลื่อนของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.02-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

3. แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจนสะดวกสละสลวยง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบ ไม่ควรห่างเกินไป เพราะอาจมีผลทำให้ผู้ตอบลืมเหตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ โดยไม่ลำเอียงแม้ว่าข้อนั้นๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเคลฟายด้วย

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญต้องตอบแบบสอบถามตั้งแต่สองรอบขึ้นไป เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ขั้นนี้เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยหรือผู้ประเมินกำหนดหรือระบุข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือการประเมินในลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบตามความคิดเห็น โดยปราศจากอคติใด ๆ

ขั้นที่สอง เป็นขั้นพัฒนาแบบสอบถาม โดยยึดแนวทางจากการตอบข้อคำถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จากแบบสอบถามปลายเปิดในขั้นที่หนึ่ง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการตอบที่ได้จากขั้นที่หนึ่ง แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อข้อความที่สร้างขึ้น โดยใช้มาตรฐานค่า ซึ่งนิยมใช้มาตรฐาน 5 ระดับ จากเห็นด้วยมากที่สุด ว่าข้อความนั้นจะเกิดขึ้น หรือควรจะเป็น จนถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่สอง

ขั้นที่สาม นำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สอง มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานหรือฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของข้อมูลการตอบ จากนั้นจึงจัดส่งแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบเป็นรอบที่สาม

แบบสอบถามรอบที่สามนี้ใช้ข้อความในมาตรวัดเหมือนรอบที่สอง สิ่งต่างจากรอบที่สอง คือ ผู้วิจัยจะแสดงคำตอบจากรอบที่สองของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พร้อมทั้งหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำถามในแต่ละข้อ ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลรอบสอง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบว่าความคิดเห็นของกลุ่มอยู่ ณ ตำแหน่งใด และตัวท่านผู้เชี่ยวชาญเองมีความคิดเห็นแตกต่างจากหรือใกล้เคียงกับค่ากลางที่ได้ จากกลุ่มมากน้อยเพียงใด ซึ่งในการตอบแบบสอบถามรอบที่สามนี้ ผู้เชี่ยวชาญอาจเปลี่ยนความคิดเห็นให้สอดคล้องกับกลุ่ม หรืออาจยืนยันคำตอบเหมือนรอบที่สอง หากผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบเดิมเหมือนในรอบที่สอง ซึ่งเป็นคำตอบที่แตกต่างจากกลุ่ม ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งนั้นไว้ด้วย

ในการใช้เทคนิคเดลฟายเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ถ้าผู้ประเมินเห็นว่ายังไม่สอดคล้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ อาจจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในจำนวนรอบต่อไปที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญในการที่จะให้ข้อมูลหลาย ๆ รอบด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการใช้เทคนิคเดลฟายในการพัฒนารายการมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคเดลฟายด้วยเหตุผลที่ว่า

มาตรฐานที่พัฒนาขึ้น ต้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง และต้องเป็นไปบนพื้นฐานความเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่าการพัฒนามาตรฐานจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทบทวนหลายครั้ง เพื่อให้ได้สิ่งที่ยอมรับร่วมกัน ซึ่งหลักการที่กล่าวมาเป็นหลักสากลที่ถือว่าเป็นมาตรฐาน ที่มาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น จึงจะได้ข้อมูลเพื่อนำมาร่างกรอบมาตรฐานได้ชัดเจนและครอบคลุม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ มีผู้ทำการศึกษาและวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ ด้วยการใช้วิธีการแบบต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน มีวิธีการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟายสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน หาความเชื่อมั่น โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงภายในจากการสำรวจด้วยกลุ่มตัวอย่างอาจารย์คณะบริหารธุรกิจ 27 คน จากมหาวิทยาลัยเอกชน 16 แห่ง วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทำเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ เพื่อคัดเลือกดัชนี ผลการวิจัย พบว่าตัวบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ประกอบด้วย (1) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย ด้านนักศึกษา มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 20 ดัชนี ด้านอาจารย์ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 27 ดัชนี ด้านหลักสูตร มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 28 ดัชนี ด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 13 ดัชนี ด้านอาคารสถานที่ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 19 ดัชนี (2) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านกระบวนการผลิต ประกอบด้วยด้านการเรียนการสอน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 20 ดัชนี ด้านการวิจัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 9 ดัชนี ด้านการรักษามาตรฐาน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 21 ดัชนี ด้านการบริหาร จัดการและการควบคุมคุณภาพ มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 13 ดัชนี (3) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านผลผลิต ประกอบด้วยด้านพุทธิพิสัยมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 5 ดัชนี ด้านจิตพิสัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพจำนวน 13 ดัชนี ด้านทักษะการปฏิบัติมีดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 6 ดัชนี

รุ่งรังสี วิบูลชัย (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับ อุดมศึกษา โดยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนในระดับอุดมศึกษา แล้วนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเคราะห์เอกสาร กำหนดประเด็นตัวบ่งชี้คุณภาพการสอน แล้วใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 12 ตัวเรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อยคือให้ความสำคัญกับผู้เรียน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้และการสอน สนับสนุนผู้เรียนเชิงรุก ยอมรับความสามารถและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน สนับสนุนผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาและเนื้อหาการสอนได้อย่างเหมาะสม ใช้ทักษะในการเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียน มีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนและผู้สอน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน เน้นความสำคัญเรื่องระยะเวลาและการเรียนรู้ มีการเตรียมแผนการสอน และมีความรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี ผลการตรวจเชิงโครงสร้าง คุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-แอสควร์ = 2347.19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง = .94 เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจำแนกตามสาขาวิชาพบว่า แต่ละสาขาวิชาให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้รวม 12 ตัวแตกต่างกัน

ชวนณรงค์ ชื่นจันทร์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการศึกษาศึกษาของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 26 คน เพื่อให้ข้อมูลตามกรอบแนวทางการวิจัยแบบเดลฟาย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพทหาร 13 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 4 คน ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง และ (2) นักเรียนนายร้อย จำนวน 90 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการประเมินสมรรถนะของอาจารย์ 6 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะที่ได้สังเคราะห์ขึ้น เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามประเภทมาตราประมาณค่า และแบบประเมินสมรรถนะอาจารย์ ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการศึกษาศึกษาของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประกอบด้วย 6 สมรรถนะหลัก คือ (1) สมรรถนะด้านวิชาการทหารที่รับผิดชอบสอนอบรม (2) สมรรถนะด้านการสื่อสารเพื่อการศึกษา (3) สมรรถนะด้านสติปัญญา (4) สมรรถนะด้านเจตคติความมุ่งมั่น ศรัทธาในวิชาชีพครู (5) สมรรถนะด้านพฤติกรรมความเป็นครู (6) สมรรถนะด้านอื่น ๆ โดยจำแนกเป็น 22 สมรรถนะรอง และ 81 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ พบว่ามีความตรงตามโครงสร้างกล่าวคือ สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างอาจารย์ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กลุ่มผู้มีสมรรถนะดีกับกลุ่มทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บุญส่ง หาญพานิช (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาและสังเคราะห์

ความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติความรู้ องค์ความรู้ทางการอุดมศึกษา การบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ โครงสร้างพื้นฐานของการบริหารจัดการความรู้ สิ่งท้าทายของการบริหารจัดการความรู้ และยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย เน้นด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ มีการดำเนินการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ วิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ คือ อธิการบดี กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามคือ รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีและผู้อำนวยการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชน จำนวน 19 แห่ง จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยทั้งหมด 49 แห่ง อธิการบดีที่ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 19 คน ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 130 คน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย คือ วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ร่างรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบัน อุดมศึกษาไทย ตรวจสอบร่างรูปแบบ ปรับปรุงร่างรูปแบบและนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ นโยบาย ภารกิจ เป้าหมาย การประเมิน ยุทธศาสตร์ สำนักบริหารจัดการความรู้ กระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ กระบวนการบริการความรู้ และผลการดำเนินการ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการในระดับมาก ขณะที่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันเกิดขึ้นระดับค่อนข้างน้อยทุกด้านที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การบริการความรู้ การสื่อสารความรู้ การใช้เทคโนโลยี วัฒนธรรมการไว้วางใจ วัฒนธรรมพลังร่วม นวัตกรรมเวิร์คเกอร์ สิ่งท้าทาย และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความรู้

ลักษณะงานที่ผู้บริหารมีความต้องการในระดับมากให้มีการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตร เทคโนโลยี ห้องสมุด การวิจัย การประเมินความดีความชอบ การชำระรักษาบุคคล การสร้างนักวิชาการ การกำหนดภาระงานของบุคลากร และการบริหารความรู้ ผู้บริหารมีความประสงค์ในระดับมาก ให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามหน่วยงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น ให้มีการบริการความรู้ในลักษณะของการร่วมมือที่ต่างฝ่ายต่างเป็นผู้ให้และผู้รับบริการใน 5 ด้าน คือ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้ และการให้คำปรึกษา

รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทยที่นำเสนอ เน้นด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 10 ด้าน ด้านวิสัยทัศน์คือ การ

เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้และชุมชนนักวิชาการ ด้านภารกิจ คือ การผลิต ถ่ายทอด และบริการความรู้ ด้านนโยบาย คือ ให้มีการแบ่งปันความรู้อย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ด้านเป้าหมาย คือ การพัฒนาวัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมการบริการความรู้ การพัฒนาออลดิคจ์เวอร์เคอร์ พัฒนาฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน และพัฒนาปฏิสัมพันธ์ความรู้ด้านการประเมิน คือ ประเมินความสามารถและวัฒนธรรมของสถาบัน ด้านยุทธศาสตร์ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความรู้ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ผู้บริหาร ยุทธศาสตร์ออลดิคจ์เวอร์เคอร์ ยุทธศาสตร์ปฏิสัมพันธ์ความรู้ ยุทธศาสตร์การสื่อสารความรู้ และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์การไว้วางใจ และยุทธศาสตร์พลังร่วม ด้านสำนักบริหารจัดการความรู้ คือ การวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการความรู้ ด้านกระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการบริการความรู้ คือ การเตรียมความพร้อม การกำหนดวิธีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนและการบริการ การประเมินและปรับปรุงแก้ไข ด้านผลการดำเนินการ คือ ทำให้ได้วัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการบริการความรู้ ชุมชนออลดิคจ์เวอร์เคอร์ ฐานความรู้อิเล็กทรอนิกส์ ปฏิสัมพันธ์ความรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้ ผลผลิตภัณฑ์ และการบริการ

กานต์สุตา มาฆะศิริรานนท์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการขององค์กรเอกชนเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กรเอกชน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บ และสืบค้นความรู้ การถ่ายโอน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในองค์กรเอกชน และเพื่อนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรเอกชน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยประกอบด้วย นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล และงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 21 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำ/ผู้บริหารองค์กร 2) วิสัยทัศน์การจัดการความรู้ 3) พันธกิจการจัดการความรู้ 4) นโยบายการจัดการความรู้ 5) เป้าหมายการจัดการความรู้ 6) เทคโนโลยี 7) บุคลากรที่ใช้ความรู้ และ 8) ทีมผู้ชำนาญการ

2. ระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรเอกชนมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้มี 5 ขั้นตอนย่อยคือ กำหนดนโยบายในสิ่งที่องค์กรต้องเรียนรู้ ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ หาความต้องการในเรื่องที่จะต้องเรียนรู้ของพนักงาน ทีมผู้ชำนาญการและนักวิเคราะห์ความรู้พิจารณาความเหมาะสม ประกาศและประชาสัมพันธ์ความรู้ที่ต้องเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาความรู้มี 7 ขั้นตอนย่อยคือ กำหนดนโยบายในการแสวงหาความรู้ ประกาศนโยบาย กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ เตรียมทีมผู้ชำนาญการและบุคลากร เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ/สื่อ สโตนทัศน์ การประเมินความพร้อม และแสวงหาความรู้จากช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ มี 7 ขั้นตอนย่อยคือ กำหนดนโยบายในการสร้างความรู้ และนวัตกรรม ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานใหม่ รวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งทั้งองค์กร วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ทดลองใช้ความรู้ที่องค์กรสร้างขึ้น และประกาศองค์ความรู้และนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บและสืบค้นความรู้มี 9 ขั้นตอนย่อยคือ กำหนดนโยบายในการจัดเก็บและสืบค้นความรู้ในองค์กร ประกาศนโยบายและประชาสัมพันธ์ กำหนดองค์ความรู้ที่จะทำมาจัดเก็บ ทีมผู้ชำนาญการและนักวิเคราะห์ความรู้ ประเมินความรู้เดิมที่องค์กรมีอยู่ บูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทีมผู้ชำนาญการและนักวิเคราะห์ความรู้ก้นกรอง ตรวจสอบ คัดเลือกความรู้ เตรียมบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเก็บความรู้ และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 การถ่ายโอนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มี 8 ขั้นตอนย่อยคือ กำหนดนโยบายประกาศนโยบาย ประชาสัมพันธ์ เตรียมทีมผู้ชำนาญการและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อ สโตนทัศน์ เลือกรวิธิการที่จะถ่ายโอนความรู้ เปิดโอกาสให้พนักงานมีการถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้ ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามวาระ และเปิดโอกาสให้พนักงานถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้เพื่อประโยชน์ขององค์กร

นิตยา สำเร็จผล (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยดำเนินการเป็น 3 ขั้น คือ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ความคิดเห็นและการกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการวิจัย จำนวน 16 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการนิยามเชิงทฤษฎี ดำเนินการเป็น 2 ขั้น คือ 1) การคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 20 คน ประเมินความชัดเจน ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของความเห็น ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ ดำเนินการเป็น 2 ขั้น คือ 1) การตรวจสอบคุณภาพด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ 2) การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัย

พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ ด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ 4 องค์ประกอบ ด้านปัจจัยกระบวนการ 5 องค์ประกอบ และด้านปัจจัยผลผลิต 4 องค์ประกอบ และด้านการจัดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2 องค์ประกอบ

พรพิมล สารระักษ์ (2548: บทคัดย่อ) การพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน การบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดในเขตตรวจราชการที่ 5 และ (2) ตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดในเขตตรวจราชการที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยบุคลากร 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายสภาวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน 17 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รอบ และกลุ่มที่ 3 คือ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม และแบบตรวจสอบคุณภาพ ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่าง ควอตีล โดยกำหนดว่า ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 5 ที่มีคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญต้องมีความเห็นสอดคล้องกันโดยมีค่ามัธยฐานไม่น้อยกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอตีลไม่มากกว่า 1.50

ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 5 มีจำนวน 92 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดและเกณฑ์ ด้านปัจจัยนำเข้า 48 ข้อ ครอบคลุมประเด็น การจัดโครงสร้างบริหารงาน คณะกรรมการบริหารสภาวัฒนธรรมจังหวัด แผนการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมจังหวัด และงบประมาณในการบริหารงานสภาจังหวัด ด้านกระบวนการ 27 ข้อ ครอบคลุมประเด็น การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาวัฒนธรรมจังหวัด การจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟู การจัดกิจกรรมพัฒนางาน การจัดกิจกรรมสืบทอดและเฝ้าระวัง ด้านผลผลิต จำนวน 10 ข้อ ครอบคลุมผลการดำเนินงาน ด้านวัฒนธรรมและด้านผลกระทบจำนวน 7 ข้อ ครอบคลุมผลกระทบต่อสภาวะทางสังคมและคุณภาพชีวิต ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน พบว่า ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 5 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมในระดับมากและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประเมินการบริหารงานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 5

จันทร์หา ไชยเสน (2548: บทคัดย่อ) การพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

พัฒนาตัวชี้วัดและตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีจำนวน 22 คน ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและบุคลากรทางการศึกษา ของคุรุสภา จำนวน 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง และ (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญนอก ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงานประมาณและองค์กรมหาชน จำนวน 13 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบแนะนำอ้างอิงแบบลูกโซ่ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้เทคนิคเคลฟาย จำนวน 3 รอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 มิติ รวม 20 ด้าน 116 ตัวชี้วัด (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ว่าจะมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด มีจำนวน 87 ตัวชี้วัด จำแนกได้ดังนี้ คือ มิติคุณภาพการให้บริการประกอบด้วย 4 ด้าน 6 ตัวชี้วัด มิติประสิทธิภาพผลตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ด้าน 23 ตัวชี้วัด มิติพัฒนาองค์กรประกอบด้วย 7 ด้าน 48 ตัวชี้วัด และมิติประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ด้าน 10 ตัวชี้วัด

วสัน ลาจันทร์ (2548: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า 1) การจัดการความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามทัศนะของครูและผู้บริหาร เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ภาวะผู้นำขององค์กร ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมของหน่วยงาน เทคโนโลยีใช้ในโรงเรียน การสื่อสารในโรงเรียน กระบวนการจัดการความรู้ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติอันดับสุดท้ายคือการวัดผลการจัดการความรู้ 2) องค์กรประกอบที่ทำให้จัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ ในส่วนของสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมบุคลากร โดยสนับสนุนงบประมาณ มีนโยบายแผนงานชัดเจน ตลอดจนระบบสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ด้านผู้บริหารต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสร้างขวัญกำลังใจโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 เป็นนุคตรับผิดชอบสูง ด้านครูผู้สอน ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง นำเข้าองค์ความรู้ใหม่ มีบรรยากาศประชาธิปไตย ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประสานสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและเข้าใจหลักของการจัดการความรู้

วิลาวลัย มาคุ้ม (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยวิธีวิจัยแบบเดลฟายในขั้นต้น และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การเก็บความรู้และการนำความรู้ไปใช้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยองค์ประกอบที่มีค่านำหน้าขององค์ประกอบ เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ (.96) องค์ประกอบด้านการสร้างความรู้ (.91) องค์ประกอบด้านการแสวงหาความรู้ (.91) องค์ประกอบด้านการเก็บความรู้ (.88) องค์ประกอบด้านการนำความรู้ไปใช้ (.88) และองค์ประกอบด้านการกำหนดความรู้ (.77) ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก จะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 23 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ 80 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ด้านการกำหนดความรู้ 11 ตัวบ่งชี้ ด้านการแสวงหาความรู้ 12 ตัวบ่งชี้ ด้านการสร้างความรู้ 13 ตัวบ่งชี้ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ 23 ตัวบ่งชี้ ด้านการเก็บความรู้ 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ 12 ตัวบ่งชี้ ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของโมเดลโครงสร้างเชิงเส้น โดยหาค่าไคสแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปาริชาติ ตูลาพันธุ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งใช้เทคนิคเดลฟาย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง จากอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผล แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชี้วัดสมรรถนะ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำตัวชี้วัดไปใช้เป็นบัณฑิตพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ปี พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล ของบัณฑิตพยาบาล ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยสมรรถนะ 8 ด้าน รวม 65 ตัวชี้วัด คือ 1) ด้านการรวบรวมข้อมูล 5 ตัวชี้วัด 2) ด้านการสื่อสารและประสานงาน 11 ตัวชี้วัด 3) ด้านการวิเคราะห์และการประเมิน 9 ตัวชี้วัด 4) ด้านการตัดสินใจ 5 ตัวชี้วัด 5) ด้านการวางแผนและการจัดการ 8 ตัวชี้วัด 6) ด้านความรู้ความสามารถทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 7 ตัวชี้วัด 7) ด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ 12 ตัวชี้วัด และ 8) ด้านบุคลิกภาพ 8 ตัวชี้วัด ส่วนเกณฑ์ตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นคร

ลำปาง ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ทั้งรายข้อและรายด้าน และ (2) ตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล ของบัณฑิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง มีคุณภาพเหมาะสมตามเกณฑ์

กาญจนา ค้ายาคี (2550: บทคัดย่อ) การพัฒนามาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนามาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ และ(2) ประเมินประสิทธิภาพของมาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ จำนวน 1,1798 คน จำแนกเป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐาน 744 คน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบมาตรฐาน 435 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถามเพื่อพัฒนามาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงาน และแบบประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า (1) มาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 23 มาตรฐาน 145 ตัวบ่งชี้ ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลงานมี 4 มาตรฐาน 8 ตัวบ่งชี้ และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานมี 19 มาตรฐาน 137 ตัวบ่งชี้และ (2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของมาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมากกว่าร้อยละ 80 เห็นว่า มาตรฐานการประเมินมีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ พบว่ามีความตรงตามโครงสร้าง กล่าวคือ สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มข้าราชการทหารที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น กับกลุ่มข้าราชการทั่วไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โรเจอร์ (Roger. 1988: 381-383) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบความมีประสิทธิภาพการศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาองค์ประกอบความมีประสิทธิภาพการศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 1) ความสมบูรณ์แบบของสถาบัน 2) โครงสร้างของสถาบัน 3) ความมีคุณภาพของอาจารย์ 4) ความเหมาะสมของรายวิชาศิลปศาสตร์และรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 5) รายวิชาที่เป็นแกนของวิชาชีพพยาบาลและช่วยให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ทางการพยาบาล 6) ห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาล 7) การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล วัฒนธรรมการเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษาพยาบาล 9) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อบทบาทวิชาชีพ

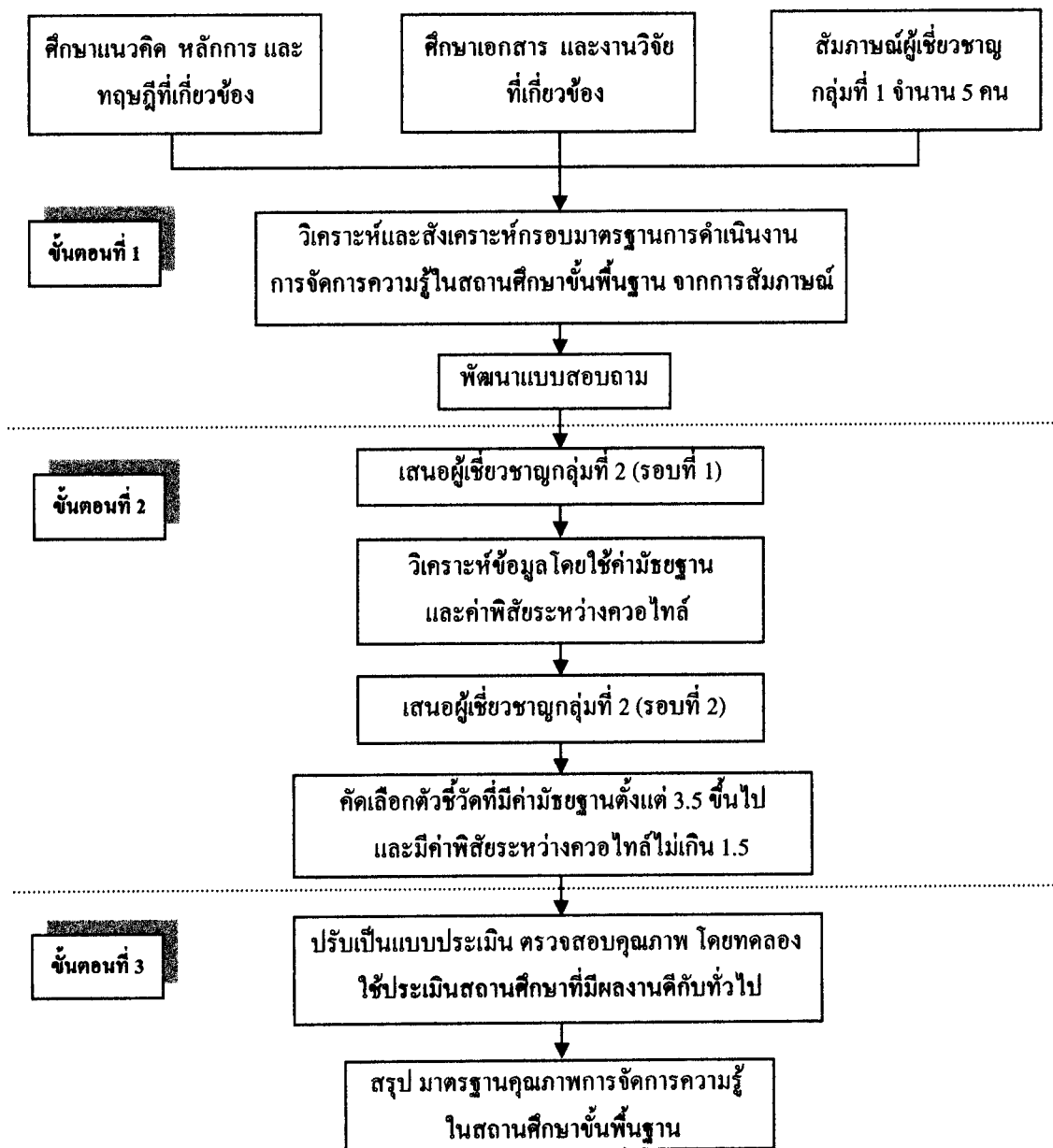
แอสเวิร์ธ และฮาร์เวย์ (Ashworth & Jarvey, 1994: 7-14) ได้ทำการวิจัยเรื่องตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต พบว่า มีองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและด้านผลผลิต รวม 7 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ดังนี้ (1) ด้านอาจารย์ มีตัวบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 9 คัดชี้ (2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกการจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพจำนวน 10 คัดชี้ (3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีตัวบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 6 คัดชี้ (4) ด้านการสอนและการเรียนรู้มีตัวบ่งชี้คุณภาพจำนวน 12 คัดชี้ (5) มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ มีตัวบ่งชี้คุณภาพจำนวน 3 คัดชี้ (6) ด้านการจัดการและการควบคุมคุณภาพ มีตัวบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 11 คัดชี้ และ (7) ด้านนิสิต/นักศึกษา มีตัวบ่งชี้คุณภาพ จำนวน 3 คัดชี้

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีการศึกษาถึงขั้นตอนการพัฒนามาตรฐาน ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ในลักษณะต่าง ๆ ผู้วิจัยได้พิจารณาขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานแต่ละลักษณะแล้วสรุปว่ามีขั้นตอนการดำเนินการที่แตกต่างกัน ซึ่งวิเคราะห์รายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนกล่าวได้ว่าในการพัฒนามาตรฐานนั้นมีหลักการที่ร่วมกันอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) การศึกษาเรื่องที่ต้องการกำหนดมาตรฐาน 2) การจัดทำมาตรฐาน 3) การตรวจสอบมาตรฐาน และ 4) การประกาศใช้มาตรฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการพัฒนามาตรฐานโดยใช้วิธีการเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ เป็นแนวทางในการวางกรอบร่างมาตรฐานร่วมกับเทคนิคเดลฟาย ด้วยเหตุที่ว่ามาตรฐานที่พัฒนาขึ้นต้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง และต้องเป็นไปบนพื้นฐานของการทบทวนหลายครั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่ามาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการวิจัยพัฒนาโดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Research) ซึ่งมีกรอบแนวคิดขั้นตอนในการวิจัยสรุปได้ ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 3.1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดขั้นตอนของการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกเป็นขั้นตอนหลัก ๆ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการแสวงหาข้อมูลและสารสนเทศจาก 3 แหล่ง คือ ศึกษาแนวคิดหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ แนวทางพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและวิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 หาฉันทมติของผู้เชี่ยวชาญต่อการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กับผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 และ รอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวชี้วัดการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแนวทางพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิธีการประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วสรุปผลของความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรอบที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2 นำไปประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินกับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้รับผิดชอบในโรงเรียนที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ดี จำนวน 10 คน และทั่วไป จำนวน 10 คน สรุปและนำเสนอผลการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1.1 **กลุ่มที่ 1** คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ และประสบการณ์ ในด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นคณะกรรมการด้านการจัดการความรู้ใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1.1.2 กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐาน
คุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณะกรรมการจัดการ
ความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1.1.3 กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่ทดลองใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดการ
ความรู้ ที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ระดับดีกับระดับทั่วไป

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก แบ่งออกเป็น
3 กลุ่มประกอบด้วย

1.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติจากผู้มี
ความรู้ และประสบการณ์ในด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน

1.2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่
กำหนด โดยเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 17 คน

1.2.3 กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ที่มีผลงานดี (เป็นโรงเรียนนำร่องด้านการ
จัดการความรู้ และ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินของเขตฯ ในระดับดี) จำนวน 10 คน และผลงาน
ทั่วไป จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม
และแบบประเมิน สรุปได้ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถาม
ปลายเปิด ใช้สำหรับรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 จำนวน 5 คน เกี่ยวกับกรอบ
แนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบสอบถามปลายปิด เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ จำนวน 2 ชุด มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย มิตินคุณภาพมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 ด้าน ได้แก่ มิตินคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า มิตินคุณภาพด้านกระบวนการ และ มิตินคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ โดยกำหนดให้ผู้ตอบพิจารณาองค์ประกอบ และตัวชี้วัด ดังกล่าว แล้วแสดงความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวชี้วัดมาตรฐานแต่ละด้านที่พัฒนาขึ้น ในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	เหมาะสมมากที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้
ระดับมากที่สุด
4	เหมาะสมมาก	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้
ระดับมาก
3	เหมาะสมปานกลาง	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ และมีความเป็นไปได้
ระดับปานกลาง
2	เหมาะสมน้อย	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้น้อย หรือ
เป็นตัวชี้วัดที่ไม่ค่อยสำคัญ
1	เหมาะสมน้อยที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้ไม่ได้ หรือ
ไม่สำคัญ

2.2.2 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 รอบที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งจะมีข้อคำถามเหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 ทุกประการ โดยจะแสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของข้อคำถามแต่ละข้อ พร้อมทั้งแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบของตนอีกครั้งหนึ่ง หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบตามผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่

2.3 แบบประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบสอบถามนี้ได้มาจากแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบแล้ว

นำไปสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ระดับดี และมีผลงานระดับทั่วไป

รายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

กระบวนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
แบ่งเป็น 7 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นศึกษาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการ
ความรู้

ในชั้นนี้ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนแรกผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ
สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ดังภาคผนวก) มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.2.1 การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีปัจจัยนำเข้าอะไรบ้าง
และมีแนวในการปฏิบัติอย่างไร

1.2.2 ปัจจัยนำเข้าการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
หรือประสบความสำเร็จ ควรมีอะไรเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจบ้าง

1.2.3 การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีกระบวนการ
อะไรบ้าง และมีแนวในการปฏิบัติอย่างไร

1.2.4 กระบวนการการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ
หรือประสบความสำเร็จ ควรมีอะไรเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจบ้าง

1.2.5 การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีผลผลิต/ผลลัพธ์
อะไรบ้างและมีแนวในการปฏิบัติอย่างไร

1.2.6 ผลผลิต/ผลลัพธ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มี
ประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จ ควรมีอะไรเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจบ้าง

ชั้นที่ 2 ตรวจสอบความตรงของแบบสัมภาษณ์

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวให้อาจารย์
ที่ปรึกษาพิจารณาความตรงตามเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงข้อคำถาม
สำหรับการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน และตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและกำหนดขอบข่ายมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รวมกับข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำขอบข่ายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ขอบข่ายมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบข่ายมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ตัวบ่งชี้ในการสร้างมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. ปัจจัยนำเข้า	องค์ประกอบ ด้านคน องค์ประกอบ ด้านเงิน องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์ องค์ประกอบ ด้านแนวดำเนินการ
2. กระบวนการ	องค์ประกอบ ด้านการวางแผน องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน องค์ประกอบ ด้านการติดตามประเมินผล องค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข
3. ผลผลิต/ผลลัพธ์	องค์ประกอบ ด้านผลผลิต องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์

ขั้นที่ 4 การสร้างเกณฑ์และการจัดทำแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผู้วิจัยนำขอบข่ายมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเคราะห์เอกสาร มาจัดทำมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นไปได้ของมาตรฐาน โดยกำหนดมาตรวัดความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ 5 หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับมาก
 3 หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้น้อย หรือเป็นตัวชี้วัดที่ไม่ค่อยสำคัญ
 1 หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้ไม่ได้ หรือไม่สำคัญ

เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบด้วย มาตรฐานในด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 18 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 24 ข้อ ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ จำนวน 18 ข้อ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

ขั้นที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐานจากผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 จำนวน 17 คน พิจารณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐาน จากนั้นนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายชื่อ ได้ค่ามัธยฐานของความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 4 - 5 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ อยู่ระหว่าง 0 - 2 ซึ่งเป็นการคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่ามาตรฐานที่กำหนดขึ้น มีความเหมาะสม ในการที่จะนำไปใช้เป็นมาตรฐานในระดับมากถึงมากที่สุด

ขั้นที่ 6 เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของมาตรฐานจากผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 ขึ้น โดยประกอบด้วย ข้อความที่เหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 ทุกประการ แต่แสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม และคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนที่ตอบในรอบที่ 1 การใส่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 1 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 2 ด้วยนั้น เพื่อให้ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เปรียบเทียบการตอบของตนเองกับการตอบของกลุ่มที่วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 ดังนั้นในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน จะได้เห็นข้อมูล ดังนี้ (1) ข้อความแต่ละข้อและค่ามัธยฐานของกลุ่มแสดงด้วยเครื่องหมาย (*) (2) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่มแสดงด้วยเครื่องหมาย (_) และ (3) คำตอบของตนเองซึ่งแสดงด้วย เครื่องหมาย (X) บนระดับความคิดเห็น

สำหรับการตอบแบบสอบถามโดยการให้ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในรอบที่ 2 มีความเป็นไปได้ในการตอบ 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญต้องการยืนยันคำตอบเดิม

1.1 ถ้าระดับการตอบนั้นตรงกับระดับการตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบเดิม โดยไม่ต้องให้คำอธิบาย

1.2 กรณีการตอบนั้นแตกต่างจากระดับของกลุ่ม โดยมีเครื่องหมาย X อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม จะขอให้ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลประกอบในการตอบคำถาม

กรณีที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ให้ตรงกับระดับคำตอบของกลุ่ม ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อที่ต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบ ตัวอย่างแบบสอบถามรอบที่ 2 ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างแบบสอบถามรอบที่ 2 แสดงค่ามัธยฐาน (*) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (_) ของกลุ่ม และการตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 (X)

1. มติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้าที่ทำให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีศักยภาพหรือมีความพร้อมในการดำเนินงาน

ข้อ	ตัวชี้วัด	ความเหมาะสม					เหตุผล
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบ ด้านคน							
1	มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	*					
2	มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80			*			
3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการความรู้	*					
4	มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา			*			
องค์ประกอบ ด้านเงิน							
5	มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา			*			
6	มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง			*			
องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์							
7	มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา			*			
8	มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา			*			

จากตารางที่ 3.2 แสดงตัวอย่างแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบ จะเห็นว่าข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 2 แสดงค่ามัธยฐาน แสดงด้วยเครื่องหมาย (*) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม แสดงด้วยเครื่องหมาย (_) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทุกคนจะได้รับเหมือนกัน และผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับข้อมูลการตอบของตนเองในรอบที่ 1 ซึ่งแสดงด้วยเครื่องหมาย (X) ด้วย

ขั้นที่ 7 การคัดเลือกมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยคัดเลือกมาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.5

ขั้นที่ 8 ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยใช้แบบประเมิน เรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดทำขึ้น เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลงานดี จำนวน 10 โรงเรียน และที่มีผลงานทั่วไป จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์มาตรฐาน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

3.1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 5 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์และนัดหมายสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมาย โดยผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์แต่ละท่านประมาณ 1/2 ชั่วโมงถึง 1 ชั่วโมง ดำเนินการระหว่าง เดือนพฤศจิกายน 2550 – ธันวาคม 2550 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 ด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมนำหนังสือขอความร่วมมือ จากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือ และให้ส่งแบบประเมินกลับมาทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยดำเนินการ จำหน่ายของ ดิดแสตมป์ เพื่อสะดวกในการนำส่ง ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2551- เมษายน 2551 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 ส่งไป 20 ฉบับ ได้รับคืน 19 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95

3.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 รอบที่ 2 โดยนำแบบสอบถาม รอบที่ 1 มาวิเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ในรอบที่ 2 ซึ่งแต่ละข้อ แสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม แล้วส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นใน รอบที่ 2 โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พร้อมนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิต วิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือ และให้ส่งแบบประเมินกลับทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยดำเนินการจำ หน่ายของ และดิดแสตมป์ เพื่อสะดวกในการนำส่ง และติดตามแบบสอบถามทางโทรศัพท์ ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2551 ส่งไป 19 ฉบับ ได้รับคืน 17 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 85

3.2 เก็บข้อมูลด้วยแบบประเมิน จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 สอบถามจากผู้บริหาร สถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน แยกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีการจัดการความรู้ระดับดี จำนวน 10 โรงเรียน กับกลุ่มโรงเรียนที่มีการจัดการความรู้ระดับทั่วไป จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียน โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยการมีหนังสือมาจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือ ครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการตอบแบบสอบถาม และติดตาม แบบสอบถามทางโทรศัพท์ ให้ส่งแบบประเมินกลับทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยดำเนินการจำนำ ของ ดิดแสตมป์ เพื่อสะดวกในการนำส่ง ดำเนินการระหว่างเดือน มกราคม 2552 - เดือน มีนาคม 2552 ส่งไป 20 ฉบับ ได้รับคืน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ระดับดี และกลุ่มโรงเรียนที่มีผลงาน ระดับทั่วไป ด้วยการตรวจสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ดังนี้

4.1 แบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 วิเคราะห์ความครอบคลุมและความเหมาะสมของข้อความ จากการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม จากข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน

4.2 แบบสอบถามรอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาคำมัชฌาน และคำพิสัยระหว่างควอไทล์ ของมาตรฐานเป็นรายข้อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของความสอดคล้องของความคิดเห็นในมิติความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.3 แบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาหาคำมัชฌานและคำพิสัยระหว่างควอไทล์ ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ เป็นรายข้ออีกครั้ง แล้วจึงนำผลที่ได้สรุปเป็นมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ต่อไป

4.3.1 การกำหนดน้ำหนักคะแนน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

5	เหมาะสมมากที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้
ระดับมากที่สุด
4	เหมาะสมมาก	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้
ระดับมาก
3	เหมาะสมปานกลาง	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้
ระดับปานกลาง
2	เหมาะสมน้อย	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ แต่เป็นไปได้น้อยหรือ
เป็นตัวชี้วัดที่ไม่ค่อยสำคัญ
1	เหมาะสมน้อยที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้หรือไม่หรือไม่สำคัญ

4.3.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคำตอบ มีดังนี้

คำมัชฌานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	เกณฑ์มีความเหมาะสม และมีความ
เป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
คำมัชฌานตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง	เกณฑ์มีความเหมาะสม และมีความ
เป็นไปได้ในระดับมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง เกณฑ์มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง เกณฑ์มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับน้อย
ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50	หมายถึง เกณฑ์มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

4.3.3 การคัดเลือกเกณฑ์ประเมินคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คัดเลือกคำตอบรอบที่ 2 ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก คือ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดคือ ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป การตัดสินใจว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันหรือไม่นั้น พิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งความเห็นสอดคล้องกันจะเกิดขึ้นเมื่อ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 บนสเกล 5 ระดับ ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีมากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อเกณฑ์ข้อนั้น ไม่สอดคล้องกัน

4.4 แบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 20 โรงเรียน เปรียบเทียบสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ จำนวน 10 โรงเรียน กับสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป จำนวน 10 โรงเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าที เพื่อตรวจสอบความตรงของรายการมาตรฐาน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 มัธยฐาน (Median) ใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 66)

5.1.1 กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคี่

	$Mdn = X_{(N+1)/2}$	
เมื่อ	Mdn	แทน ค่ามัธยฐาน
	N	แทน จำนวนคะแนนที่เป็นเลขคี่
	$X_{(N+1)/2}$	แทน คะแนนตัวที่ $(N+1) / 2$

5.1.2 กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคู่

$$\text{Mdn} = \frac{X_{N/2} + X_{(N/2)+1}}{2}$$

เมื่อ	Mdn	แทน	ค่ามัธยฐาน
	N	แทน	จำนวนคะแนนที่เป็นเลขคู่
	$X_{N/2}$	แทน	คะแนนตัวที่ N/2
	$X_{(N+1)/2}$	แทน	คะแนนตัวที่ (N/2) + 1

5.2 ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด. 2535: 102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	$\sum X$	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

5.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540: 101)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n-1}}$$

S.D.	=	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
\sum	=	ผลบวกหรือผลรวม
X	=	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน
\bar{X}	=	ค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนภายในกลุ่ม
N	=	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

5.4 พิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ซึ่งใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 82)

5.4.1 ค่าควอไทล์ที่ 1 (Q_1)

1) กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคี่

$$Q_1 = X_{(N+1)/4}$$

เมื่อ Q_1 แทน ควอไทล์ที่ 1
 $X_{(N+1)/4}$ แทน คะแนนตัวที่ $(N+1)/4$
 N แทน จำนวนคะแนน

2) กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคู่

$$Q_1 = (X_{N/4} + \text{ตัวถัดไป}) / 2$$

เมื่อ Q_1 แทน ควอไทล์ที่ 1
 $X_{N/4}$ แทน คะแนนตัวที่ $N/4$
 N แทน จำนวนคะแนน

5.4.2 ค่าควอไทล์ที่ 3 (Q_3)

1) กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคี่

$$Q_3 = X_{3(N+1)/4}$$

เมื่อ Q_3 แทน ควอไทล์ที่ 3
 $X_{3(N+1)/4}$ แทน คะแนนตัวที่ $3(N+1)/4$
 N แทน จำนวนคะแนน

2) กรณีจำนวนคะแนนเป็นเลขคู่

$$Q_3 = (X_{3N/4} + \text{ตัวถัดไป}) / 2$$

เมื่อ Q_3 แทน ควอไทล์ที่ 3

$X_{3N/4}$ แทน คะแนนตัวที่ $N/4$

N แทน จำนวนคะแนน

เมื่อกำหนดหาค่าควอไทล์ที่ 3 และ ควอไทล์ที่ 1 แล้ว จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2541: 82)

$$IR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IR แทน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

Q_3 แทน ค่าควอไทล์ที่ 3

Q_1 แทน ค่าควอไทล์ที่ 1

5.5 การทดสอบค่าที (ลิวัน สายยศ 2544: 268)

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) s_1^2 + (n_2 - 1) s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

เมื่อ X_1 เป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

X_2 เป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 เป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

s_1^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

s_2^2 เป็นความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน คือ 1) ผลการวิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความตรงของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มที่ 2 รอบที่ 2 ได้ข้อสรุปมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอยู่ 3 มิติ คือ มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า มิติคุณภาพด้านกระบวนการ มิติคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 มาตรฐานมิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า

จากการนำรายการมาตรฐานมิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 18 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญประเมินยืนยัน 2 รอบ ปรากฏผลการประเมินความเหมาะสม ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความเหมาะสม	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1	มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	4.00	0.23	มาก	สอดคล้อง
2	มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในเขต พื้นที่การศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	3.75	0.76	มาก	สอดคล้อง
3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการความรู้	3.85	0.46	มาก	สอดคล้อง
4	มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา องค์ประกอบ ด้านเงิน	3.94	0.58	มาก	สอดคล้อง
5	มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา	3.63	0.70	มาก	สอดคล้อง
6	มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง	3.75	0.63	มาก	สอดคล้อง
7	สมาชิกเครือข่ายให้การสนับสนุนสมทบทุนงบประมาณเพื่อจัดการประชุมสัมมนา อบรม องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.80	0.78	มาก	สอดคล้อง
8	มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.88	0.71	มาก	สอดคล้อง
9	มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา	3.71	0.88	มาก	สอดคล้อง
10	มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหารและการจัดการความรู้ที่เหมาะสมและทันสมัย	3.81	0.50	มาก	สอดคล้อง
11	มีระบบฐานข้อมูลเว็บไซต์การจัดการความรู้ของสถานศึกษา	3.75	0.75	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความ เหมาะสม	ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบ แนวดำเนินการ					
12	สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การ ดำเนินงานการจัดการความรู้ ระยะ 3-5 ปี	4.51	0.61	มากที่สุด	สอดคล้อง
13	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี	4.65	0.26	มากที่สุด	สอดคล้อง
14	สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการ จัดการความรู้	4.00	0.80	มาก	สอดคล้อง
15	สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการจัดการ ความรู้	3.81	0.57	มาก	สอดคล้อง
16	มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับ สถานศึกษาอื่น	3.69	0.82	มาก	สอดคล้อง
17	มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการ ความรู้ที่เหมาะสมและชัดเจน	3.80	0.82	มาก	สอดคล้อง
18	มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการ ความรู้ในสถานศึกษา	3.81	0.65	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า รายการมาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นระดับความเหมาะสม มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 18 ข้อ จำแนกเป็นรายการมาตรฐานที่มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ ส่วนมาตรฐานที่มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 16 ข้อ

1.2 มาตรฐานมิตินคุณภาพด้านกระบวนการ

จากการนำรายการมาตรฐานมิตินคุณภาพด้านกระบวนการ จำนวน 24 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญประเมินยืนยัน 2 รอบ ปรากฏผลการประเมินความเหมาะสม ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มิตินคุณภาพด้านกระบวนการ

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความเหมาะสม	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบ ด้านการวางแผน					
1	มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.86	0.63	มาก	สอดคล้อง
2	มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.94	0.56	มาก	สอดคล้อง
3	มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาก่อนนำไปใช้	3.80	0.73	มาก	สอดคล้อง
4	ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.95	0.32	มาก	สอดคล้อง
5	มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง	3.94	0.61	มาก	สอดคล้อง
6	มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.51	0.78	มาก	สอดคล้อง
7	มีการวางแผนการจัดการความรู้ให้เป็นการทำงานในระบบประจำทำต่อเนื่อง	3.71	0.64	มาก	สอดคล้อง
8	มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้	3.75	0.68	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความ เหมาะสม	ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน					
9	บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการจัดการความรู้	4.06	0.54	มาก	สอดคล้อง
10	มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และตรงเวลา	3.58	0.66	มาก	สอดคล้อง
11	มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและภายใน สหพ.ที่ชัดเจน และเป็นแนวทางเดียวกัน	3.85	0.62	มาก	สอดคล้อง
12	บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำ และมีการกระจายงานรับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.86	0.66	มาก	สอดคล้อง
13	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.25	0.41	มาก	สอดคล้อง
14	มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูล การจัดการความรู้ให้เป็นปัจจุบันทุกปี	4.00	0.47	มาก	สอดคล้อง
15	มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.81	0.57	มาก	สอดคล้อง
16	มีการกำกับติดตามด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.71	0.61	มาก	สอดคล้อง
17	มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้	4.00	0.46	มาก	สอดคล้อง
18	มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี	3.92	0.72	มาก	สอดคล้อง
องค์ประกอบ ด้านการติดตาม ประเมินผลการทำงาน					
19	มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า	3.88	0.51	มาก	สอดคล้อง
20	มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน	3.81	0.57	มาก	สอดคล้อง
21	มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการความรู้	3.81	0.57	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความ เหมาะสม	ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ
22	มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อ วิพากษ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการ ปฏิบัติงานในปีต่อไป องค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข	3.71	0.61	มาก	สอดคล้อง
23	มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานใน ด้านการวางแผน การดำเนินงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา	3.91	0.69	มาก	สอดคล้อง
24	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานการจัดการความรู้ใน สถานศึกษา	4.00	0.47	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า รายการมาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นระดับความเหมาะสม
ว่ามีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ มี
รายการมาตรฐานที่มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 24 ข้อ

1.3 มาตรฐานมิตินคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

จากการนำรายการมาตรฐานมิตินคุณภาพด้านกระบวนการ จำนวน 18 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินยืนยัน 2 รอบ ปรากฏผลการประเมินความเหมาะสม ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่ามัธยฐาน (Mdn.) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Q3 – Q1) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มิตินคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

ข้อ	รายการ	มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความเหมาะสม	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบ ด้านผลผลิต					
1	มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน	3.70	0.43	มาก	สอดคล้อง
2	ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น	4.11	0.49	มาก	สอดคล้อง
3	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับรายบุคคล	3.91	0.55	มาก	สอดคล้อง
4	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย	3.69	0.56	มาก	สอดคล้อง
5	ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น	3.91	0.55	มาก	สอดคล้อง
6	สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้	3.81	0.57	มาก	สอดคล้อง
7	เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น	3.82	0.43	มาก	สอดคล้อง
8	มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย	3.71	0.32	มาก	สอดคล้อง
9	มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย	3.71	0.61	มาก	สอดคล้อง
10	มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง	3.71	0.55	มาก	สอดคล้อง
องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์					
11	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย	4.14	0.56	มาก	สอดคล้อง

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	มัธยมศึกษา	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความ เหมาะสม	ความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญ
12	ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ ประโยชน์ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25	3.58	0.39	มาก	สอดคล้อง
13	พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น	4.06	0.53	มาก	สอดคล้อง
14	ได้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการพัฒนา การศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	3.82	0.63	มาก	สอดคล้อง
15	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ค่า National Test เพิ่มขึ้น	3.78	0.52	มาก	สอดคล้อง
16	ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น	4.06	0.52	มาก	สอดคล้อง
17	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับดี	4.00	0.47	มาก	สอดคล้อง
18	ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษาได้รับการแก้ไขไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25	3.95	0.43	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า รายการมาตรฐานที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นระดับความเหมาะสม
ว่ามีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมากถึงมากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 18 ข้อ มี
รายการมาตรฐานที่มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 18 ข้อ

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ของมาตรฐานคุณภาพ
การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่าการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ที่มีต่อ
มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 มิติ รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ
สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 จำนวนมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม
ความสำคัญและความเป็นไปได้ ในการนำมาตรฐานไปใช้

มาตรฐานคุณภาพการจัดการ ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	เกณฑ์มาตรฐาน (จำนวน : ข้อ)		รวม
	สำคัญและเป็นไปได้ มากที่สุด	สำคัญและเป็นไปได้ มาก	
1. ด้านปัจจัยนำเข้า	2	16	18
2. ด้านกระบวนการ	-	24	24
3. ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์	-	18	18
รวม	2	58	60

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของมาตรฐาน คุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการนำมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังเคราะห์
ขึ้นไปปรับเป็นแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว
ให้ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 กลุ่ม
คือ กลุ่มที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ ระดับดี 10 โรงเรียน และกลุ่มที่มีผลงาน ระดับทั่วไป
10 โรงเรียน ไปประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาของตนเอง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับ
ความตรงตามโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานดีและทั่วไป
ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านปัจจัยนำเข้า					
1. องค์ประกอบ ด้านคน					
1. มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการ ความรู้ในสถานศึกษา	4.200	0.632	3.600	0.843	1.500
2. มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการ จัดการความรู้ในเขตพื้นที่ฯ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80	4.300	0.670	3.700	0.483	2.250
3. คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางการจัดการความรู้	4.100	0.567	3.500	0.707	2.250
4. มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา	4.400	0.516	3.200	0.788	4.811*
2. องค์ประกอบ ด้านเงิน					
1. มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงานการจัดการความรู้ของ สถานศึกษา	4.000	0.666	2.700	1.059	3.284*
2. มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง	3.200	1.032	2.500	0.971	1.481
3. สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมให้การ สนับสนุน สมทบทุนงบประมาณ เพื่อ จัดการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.100	0.994	2.800	0.918	0.557

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์					
1. มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา	4.000	0.471	3.700	1.159	0.758
2. มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการ จัดการความรู้ของสถานศึกษา	3.900	0.875	3.700	1.059	0.452
3. มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหาร และการจัดการความรู้ที่เหมาะสมและ ทันสมัย	4.000	0.942	3.700	1.251	0.557
4. มีระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์การจัดการ ความรู้ของสถานศึกษา	4.000	0.666	3.200	1.229	1.500
4. องค์ประกอบ แนวดำเนินการ					
1. สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การ ดำเนินงานการจัดการความรู้ ระยะ 3-5 ปี	4.100	1.286	3.600	1.349	0.711
2. สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี	4.600	0.516	4.400	0.843	0.802
3. สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการ จัดการความรู้	4.400	0.843	3.500	0.971	2.077
4. สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการ จัดการความรู้	4.000	0.471	3.400	0.843	1.616
5. มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับ สถานศึกษาอื่น	3.200	1.032	2.900	1.197	0.461

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่ม โรงเรียนที่มี		กลุ่ม โรงเรียนที่มี		
	ผลงานดี		ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
4. องค์ประกอบ แนวดำเนินการ					
6. มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการ					
ความรู้ที่เหมาะสมและชัดเจน	4.000	1.054	3.300	1.059	1.353
7. มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการ					
ความรู้ในสถานศึกษา	3.800	1.135	3.100	1.197	1.300
รวมเฉลี่ย	3.96	0.42	3.36	0.46	8.05*

จากตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า คะแนนของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้มีค่าสูงกว่ากลุ่มกลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 18 ข้อ คะแนนของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดี มีค่าสูงกว่ากลุ่มกลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ และไม่แตกต่าง จำนวน 16 ข้อ

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานดีและทั่วไป
ด้านกระบวนการ

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		t-test
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
	ด้านกระบวนการ				
1. องค์ประกอบ ด้านการวางแผน					
1. มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็น ในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนการจัดการ ความรู้ในสถานศึกษา	4.300	0.674	2.900	0.737	4.583*
2. มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น ในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการ การจัดการความรู้ ในสถานศึกษา	4.300	0.674	3.300	0.483	3.873*
3. มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษาก่อนนำไปใช้	4.400	0.699	3.300	0.471	5.250*
4. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติงานการจัดการความรู้ ใน สถานศึกษา	4.400	0.516	3.300	0.674	4.714*
5. มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง	4.400	0.516	3.200	0.788	4.129*
6. มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว	4.000	0.942	2.800	0.788	6.000*

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				
	กลุ่ม โรงเรียนที่มี		กลุ่ม โรงเรียนที่มี		t-test
	ผลงานดี		ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. องค์ประกอบ ด้านการวางแผน					
7. มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำทำต่อเนื่อง	4.200	0.632	3.100	0.737	3.973*
8. มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้	4.100	0.737	3.100	0.737	3.983*
2. องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน					
1. บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการความรู้	4.400	0.699	3.300	0.948	4.714*
2. มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และตรงเวลา	4.100	0.737	3.200	0.632	2.862*
3. มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและภายในสหพ.ที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน	4.300	0.674	3.500	0.707	3.207*
4. บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำ และมีการกระจายงานรับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	4.200	0.788	3.200	0.788	2.739*
5. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.700	0.483	3.700	0.674	3.354*
6. มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นปัจจุบันทุกปี	4.200	0.632	3.600	0.699	1.616

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2. องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงาน					
ตามแผน					
7. มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้าน การจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.100	0.567	3.500	0.849	1.964
8. มีการกำกับติดตามด้านการจัดการ ความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.100	0.567	3.300	0.823	2.753*
9. มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้	4.200	0.632	3.700	0.674	1.861
10. มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี	4.300	0.674	3.400	1.074	2.212
3. องค์ประกอบ ด้านการติดตาม					
ประเมินผลการทำงาน					
1. มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า	4.000	0.666	3.500	0.971	1.246
2. มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน	4.100	0.567	3.400	0.966	1.909
3. มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการ ความรู้	4.000	0.666	3.600	0.699	1.177
4. มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อ วิพากษ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการ ปฏิบัติงานในปีต่อไป	4.100	0.567	3.300	0.948	2.228

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
4. องค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข					
1. มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน ในด้านการวางแผนการดำเนินงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา	4.300	0.674	3.500	0.971	1.809
2. มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา	4.300	0.674	3.800	0.918	1.246
รวมเฉลี่ย	4.23	0.17	3.34	0.26	15.43*

จากตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า คะแนนของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ดีมีค่าสูงกว่ากลุ่มกลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 24 ข้อ คะแนนของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีมีค่าสูงกว่ากลุ่มกลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 8 ข้อ และไม่แตกต่าง จำนวน 16 ข้อ

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการความรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานดีและทั่วไป
ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานดี		กลุ่มโรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์					
1. องค์ประกอบ ด้านผลผลิต					
1. มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน	4.200	0.632	3.700	0.483	1.861
2. ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น	4.600	0.516	3.800	0.632	2.753*
3. มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย	4.300	0.483	3.300	0.674	4.743*
4. มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับรายบุคคล	4.100	0.737	3.400	0.516	2.689*
5. ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น	3.900	0.875	3.700	0.483	0.612
6. สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้	3.900	0.567	3.200	0.421	3.280*
7. เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น	4.200	0.421	3.300	0.948	2.862*
8. มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย	4.300	0.483	3.400	0.843	2.862*
9. มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย	3.900	0.875	3.000	1.054	2.377*
10. มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง	4.400	0.699	3.400	0.843	3.873*

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

รายการ	ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง				t-test
	กลุ่ม โรงเรียนที่มี		กลุ่ม โรงเรียนที่มี		
	ผลงานดี		ผลงานทั่วไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
2. องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์					
1. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย	4.500	0.527	3.900	0.737	2.250
2. ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	4.500	0.527	3.800	0.632	3.280*
3. พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น	4.500	0.527	3.600	0.516	5.014*
4. ได้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการพัฒนาการศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	4.200	0.788	3.200	0.918	3.000*
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คะแนน National Test เพิ่มขึ้น	4.100	0.567	3.300	0.674	3.207*
6. ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น	4.400	0.516	3.800	0.632	2.250
7. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจการจัดการความรู้ในระดับดี	4.400	0.516	3.500	0.707	3.857*
8. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้รับการแก้ไข ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	4.300	0.483	3.600	0.843	2.333
รวมเฉลี่ย	4.26	0.22	3.49	0.26	15.81*

* มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบผลการประเมินด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ พบว่า คะแนนกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดีมีค่าสูงกว่ากลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทั้ง 18 ข้อ คะแนนของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคมีค่าสูงกว่ากลุ่มกลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ และไม่แตกต่าง จำนวน 14 ข้อ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที

มาตรฐาน	กลุ่ม โรงเรียนที่มี ผลงานดี 10 คน		กลุ่ม โรงเรียนที่มี ผลงานทั่วไป 10 คน		t-test	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	1. ด้านปัจจัยนำเข้า	39.61	4.16	33.61		
2. ด้านกระบวนการ	42.29	1.65	33.41	2.55	15.43*	0.00
3. ด้านผลผลิตผลลัพธ์	42.61	2.17	34.94	2.55	15.81*	0.00
รวม	41.58	3.02	33.93	3.29	20.16*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คะแนนกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานคมีค่าสูงกว่ากลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านมิติคุณภาพ คะแนนกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานคมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทั่วไป เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

ตารางที่ 4.9 สรุปจำนวนข้อ (ตัวชี้วัด) ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน

ที่	มาตรฐาน	องค์ประกอบ	จำนวน	จำนวน	จำนวน
			ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดที่ ไม่แตกต่าง	ตัวชี้วัดที่ แตกต่าง
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	ด้านคน	4	3	1
		ด้านเงิน	3	2	1
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	4	4	0
		ด้านแนวดำเนินการ	7	7	0
2	ด้านกระบวนการ	ด้านการวางแผน	8	0	8
		ด้านการดำเนินงานตามแผน	10	9	1
		ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน	4	3	1
		ด้านการปรับปรุงแก้ไข	2	2	0
3	ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์	ด้านผลผลิต	10	8	2
		ด้านผลลัพธ์	8	6	2
		รวม 3 ด้าน	60	44	16

จากตารางที่ 4.9 สรุปจำนวนข้อ (ตัวชี้วัด) ตามองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่าจำนวนทั้ง 10 องค์ประกอบ มีจำนวน 60 ข้อ (ตัวชี้วัด) เมื่อทดสอบด้วยค่า t-test ไม่มีความแตกต่าง จำนวน 44 ข้อ และมีความแตกต่าง จำนวน 16 ข้อ จากมาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ องค์ประกอบด้านคน จำนวน 1 ข้อ องค์ประกอบด้านเงิน จำนวน 1 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการวางแผน จำนวน 8 ข้อ องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน จำนวน 1 ข้อ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน จำนวน 1 ข้อ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ องค์ประกอบด้านผลผลิต จำนวน 2 ข้อ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ จำนวน 2 ข้อ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบพัฒนาโดยใช้เทคนิคเคสฟาย ซึ่งปรากฏสาระโดยสรุปเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.2.1 *กลุ่มที่ 1* กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.2 *กลุ่มที่ 2* กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.3 *กลุ่มที่ 3* กลุ่มที่ทดลองใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ ที่มีผลงานดีกับทั่วไป

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 *กลุ่มที่ 1* กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณลักษณะเป็น

ผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 5 คน

1.3.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่พิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐาน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 17 คน

1.3.3 กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ โรงเรียน ที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ระดับดี จำนวน 10 โรงเรียน และมีผลงานระดับทั่วไป จำนวน 10 โรงเรียน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ลักษณะ คือ

1.4.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 มิติคุณภาพ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.2 แบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นลักษณะของแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีข้อคำถาม จำนวน 60 ข้อ ใช้เก็บข้อมูล จำนวน 2 รอบ จากกลุ่มตัวอย่างที่ 2

1.4.3 แบบประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากกลุ่มตัวอย่างที่ 3 จำนวน 20 โรงเรียน

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.5.1 ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างที่ 1 จำนวน 5 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มากำหนดกรอบของรายการมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 มิติคุณภาพ

1.5.2 ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตัวอย่างที่ 2 จำนวน 17 คน ตอบจำนวน 2 รอบ

1.5.3 ขั้นตอนที่ 3 นำผลการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาสร้างเป็นแบบประเมินคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้เป็นผู้ตรวจสอบ

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ ดังนี้

1.6.1 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ความครอบคลุม และความเหมาะสมของข้อความ จากการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม จากข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน

1.6.2 แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของมาตรฐานเป็นรายชื่อ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็น ในมติความเหมาะสมและความเป็นไปได้

1.6.3 แบบสอบถามรอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นรายชื่ออีกครั้ง แล้วจึงนำผลที่ได้สรุปเป็นมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

1.6.4 แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับดีกับระดับทั่วไป โดยใช้ค่าเฉลี่ย t-test

1.7 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.7.1 การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากหนังสือ เอกสาร บทความ รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการเชิงระบบ เป็นกรอบแนวการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการความรู้จำนวน 5 คน แล้วนำมาประมวลเป็นแบบสอบถามเรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับประกอบการพิจารณาของของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 และรอบที่ 2 จำนวน 17 คน รายการมาตรฐาน ประกอบด้วย มติคุณภาพ 3 ด้าน 10 องค์ประกอบ 60 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 1) มติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้ามี 4 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านคน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการเงิน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านวัสดุ อุปกรณ์ 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านแนวค่านิยมการ 7 ตัวบ่งชี้
- 2) มติคุณภาพด้านกระบวนการ มี 4 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย องค์ประกอบ ด้านการวางแผน 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน

10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข 2 ตัวบ่งชี้

3) มิตินคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ มี 2 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ 8 ตัวบ่งชี้

หลังจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ทำแบบสอบถามจำนวน 2 รอบแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามและคัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 ได้รายการมาตรฐานประกอบด้วย 3 มิตินคุณภาพ 10 องค์ประกอบและ 60 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1) มิตินคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า มี 4 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านคน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการเงิน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านวัสดุอุปกรณ์ 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านแนวค่านิการ 7 ตัวบ่งชี้ ได้ตัดตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพไม่ตรงตามเกณฑ์ คือ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติงานการดำเนินงานการจัดการความรู้และมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรในการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

2) มิตินคุณภาพด้านกระบวนการ มี 4 องค์ประกอบ 24 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการวางแผน 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการดำเนินงานตามแผน 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านการปรับปรุงแก้ไข 2 ตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีคุณภาพตรงตามเกณฑ์

3) มิตินคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ มี 2 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผลผลิต 10 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์ 8 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ทุกตัวมีคุณภาพตรงตามเกณฑ์

สรุปมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 มิตินคุณภาพ 10 องค์ประกอบ 60 ตัวบ่งชี้ จำแนกได้ ดังนี้

1. มิตินคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบด้านคน มี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

(2) มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในเขตพื้นที่

การศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

(3) คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการ

ความรู้

(4) มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

2) องค์ประกอบด้านด้านเงิน มี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
- (2) มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง
- (3) สมาชิกเครือข่ายให้การสนับสนุน สมทบทุนงบประมาณเพื่อจัดการประชุม สัมมนา อบรม

3) องค์ประกอบด้านวัสดุอุปกรณ์ มี 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
- (2) มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
- (3) มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหารและการจัดการความรู้ อย่างเหมาะสมและทันสมัย

(4) มีระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์การจัดการความรู้ของสถานศึกษา

4) ด้านแนวดำเนินการ มี 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานการจัดการความรู้ ระยะ 3-5 ปี

(2) สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี

(3) สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการจัดการความรู้

(4) สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้

(5) มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น

(6) มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมและชัดเจน

(7) มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

2. มิติคุณภาพด้านกระบวนการ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน 24 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบด้านการวางแผน มี 8 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- (1) มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
- (2) มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ในสถานศึกษา
- (3) มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ก่อนนำไปใช้

(4) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษา

- (5) มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง
- (6) มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- (7) มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำทำต่อเนื่อง
- (8) มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการดำเนินงานการจัดการ

ความรู้

2) องค์ประกอบด้านการดำเนินการตามแผน มี 10 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการ

ความรู้

(2) มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และตรงเวลา

(3) มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา และภายใน สพท.ที่ชัดเจน

และเป็นแนวทางเดียวกัน

(4) บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำและมีการกระจายงาน

(5) มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา และ

ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(6) มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นปัจจุบัน

ทุกปี

(7) มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง

(8) มีการกำกับติดตามด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง

(9) มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้

(10) มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี

3) องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า

(2) มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน

(3) มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการความรู้

(4) มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการ

ปฏิบัติงานในปีต่อไป

4) องค์ประกอบด้านการปรับปรุงแก้ไข มี 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในด้านการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการความรู้ในสถานศึกษา

(2) มีการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา

3. มาตรฐานมิตិคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ มีองค์ประกอบ 2 ด้าน 18 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบด้านผลผลิต มี 10 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน

(2) ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น

(3) มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย

(4) มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ระดับบุคคล

(5) ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น

(6) สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้

(7) เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น

(8) มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย

(9) มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้

เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย

(10) มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง

2) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ มี 8 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

(1) มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย

(2) ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 25

(3) พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น

(4) ได้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการพัฒนาการศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

(5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คะแนน National Test เพิ่มขึ้น

(6) ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น

(7) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับดี

(8) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้รับการแก้ไข

ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25

1.7.2 การตรวจสอบคุณภาพความตรงตามโครงสร้างของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว ไปปรับเป็นแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลงานดี จำนวน 10 โรงเรียน และที่มีผลงานทั่วไป จำนวน 10 โรงเรียน นำไปประเมินสถานศึกษาของตนเอง ผลปรากฏว่า

1) คะแนนผลรวมเฉลี่ยทุกตัวบ่งชี้ กลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 มีค่าสูงกว่ากลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แสดงว่ารายการมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบสามารถจำแนกกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี กับสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไปได้

2) คะแนนเฉลี่ยรวมของทุกมิติคุณภาพ กลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดีมีค่าสูงกว่ากลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป ดังนี้

มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า

- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี เท่ากับ 3.96
- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป เท่ากับ 3.36

มิติคุณภาพด้านกระบวนการ

- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี เท่ากับ 4.23
- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป เท่ากับ 3.34

มิติคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี เท่ากับ 4.26
- ค่าเฉลี่ยกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป เท่ากับ 3.49

และทั้ง 3 มิติคุณภาพ ของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดีกับกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงว่ารายการมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบสามารถจำแนกกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี กับสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไปได้

3) ค่าเฉลี่ยผลการประเมินทุกตัวชี้วัดของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป และเมื่อทดสอบ โดยค่า t-test มีความแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 พบว่ามีรายการมาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ของกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานดี แตกต่างจากกลุ่มสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป สรุปได้ดังนี้

มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า

- องค์ประกอบด้านคน มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงาน การจัดการความรู้ในสถานศึกษา

- องค์ประกอบด้านเงิน มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดสรรเงินงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา

มิติคุณภาพด้านกระบวนการ

- องค์ประกอบด้านการวางแผน มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา 2) มีการ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ใน สถานศึกษา 3) มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาก่อนนำไปใช้ 4) ใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา 5) มีการ ประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง 6) มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว 7) มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำทำต่อเนื่อง 8) มีการวางแผน งบประมาณที่เหมาะสมของโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้

มิติคุณภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

- องค์ประกอบด้านผลผลิต มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย 2) มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง

- องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ 1) พฤติกรรมการสอน ของครูเปลี่ยนแปลงไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น 2) ผู้รับบริการมีความพึงพอใจการจัดการความรู้ใน ระดับดี

2. อภิปรายผล

ผลการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ เทคนิคเดลฟายครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 กระบวนการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลจากการตรวจสอบ ทบทวน เอกสารงานวิจัย และวรรณกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่ง ของการใช้เทคนิคเดลฟาย คือ การเลือกผู้เชี่ยวชาญต้องเป็นผู้มี

ความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง จึงจะให้ข้อมูลเพื่อร่างกรอบมาตรฐานได้อย่างชัดเจน ครอบคลุม จากผลการดำเนินงานในขั้นตอนนี้หากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันไม่ตรงกัน เมื่อได้จัดทำเป็นแบบสอบถาม และมีการทบทวนซ้ำ จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 พบว่า รายการใดที่ไม่สำคัญจะถูกตัดทิ้ง (มัชยฐานต่ำกว่า 3.5 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่า 1.5) เช่น ด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านแนวดำเนินการ พบว่า สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการดำเนินการจัดการความรู้และมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรในการดำเนินการจัดการความรู้ในสถานศึกษา เป็นรายการที่ถูกตัดทิ้ง ในขณะที่รายการ สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินการจัดการความรู้ ระยะ 3 – 5 ปี สถานศึกษาศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ได้รับการเลือกเป็นรายการมาตรฐาน (กาญจนา ค้ายาคี :2550) กล่าวถึงการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญเป็นประเด็นที่ควรพิจารณา ปัญหาของผู้วิจัยคือ การหาผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนา มาตรฐานที่มีความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง หรือควรพิจารณาผู้เชี่ยวชาญจาก ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้รับผิดชอบในงานนั้นๆ ซึ่งอาจนำวิธีการสนทนากลุ่ม Focus Group มาใช้เพื่อหาข้อสรุปเชิงยืนยันประกอบด้วยก็จะมีน้ำหนักในการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อกระบวนการในการพัฒนามาตรฐาน โดยเฉพาะด้านเทคนิค และวิธีการให้ได้มาซึ่งข้อกำหนดมาตรฐาน จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ไม่อาจจะละเลยได้ ในการพัฒนา มาตรฐานเรื่องใด ๆ อาจจะมีเทคนิคและวิธีการมากน้อยต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นในการ พัฒนามาตรฐาน สภาพแวดล้อม หรือสภาพของผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการเลือก เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม เป็นรากฐานอันสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมี ความถูกต้อง สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง

อภิปรายผลการวิเคราะห์การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1.1 มาตรฐานมิตินคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปว่า การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐานมิตินคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาปัจจัยหลักต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ ของสำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา และสังคมแห่งชาติ (2549) กล่าวว่า มีการแต่งตั้งทีมงานหรือคณะทำงานการจัดการความรู้ (ทีมงานประกอบด้วยบุคลากรทุกหน่วยงานในสำนักงานทั่วทั้งองค์กร) มีเอกสารคู่มือ และมีการ จัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานให้เหมาะสมกับการถ่ายทอดความรู้ มีการตั้งศูนย์จัดการความรู้ ประเภทต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ วสัน ลาจันทร์ (2548) วิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 กล่าวว่า องค์ประกอบที่

ทำให้จัดการความรู้ประสบความสำเร็จในส่วนของสถานศึกษา ด้านผู้บริหารต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสร้างขวัญกำลังใจ โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 เป็นบุคคลรับผิดชอบสูง ด้านครูผู้สอน ต้องพร้อมจะรับการเปลี่ยนแปลง นำเข้าองค์ความรู้ใหม่ มีบรรยากาศประชาธิปไตย ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประสานสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและเข้าใจหลักของการจัดการความรู้ มีการส่งเสริมบุคลากรโดยสนับสนุนงบประมาณ มีนโยบายแผนงานชัดเจน ตลอดจนมีระบบสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์ (2546) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน” กล่าวว่า การถ่ายโอนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีขั้นตอนคือ กำหนดนโยบายประกาศนโยบาย ประชาสัมพันธ์ เตรียมทีมผู้ชำนาญการและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อโสตทัศน เลือกวิธีการที่จะถ่ายโอนความรู้ เปิดโอกาสให้พนักงานมีการถ่ายโอน นำความรู้ไปใช้ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามวาระ

2.1.2 มาตรฐานมิตินคุณภาพด้านกระบวนการ

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรฐานมิตินคุณภาพด้านกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยหลักความสำเร็จของการจัดการความรู้ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549) กล่าวว่า มีการประชุมระดมความคิดบุคลากรทุกระดับ โดยเน้นการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้พนักงานในแต่ละหน่วยงานย่อยร่วมกันตีความนำไปสู่วิสัยทัศน์ และพันธกิจของหน่วยย่อยภายใต้ร่มของวิสัยทัศน์ภาพรวม ให้ความรู้ทีมงาน และผู้เกี่ยวข้อง จัดส่งทีมงานไปศึกษา ดูงาน ฝึกอบรมประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการจัดการความรู้ จัดประชุมระดมความคิดจากคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้งาน กำหนดขอบเขตและกระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงานให้ชัดเจน สืบหาความรู้ที่สำนักงานมี ทั้งความรู้ที่เป็น explicit และ tacit เปรียบเทียบความรู้ที่องค์กรต้องการ สืบหาปัญหาอุปสรรค สร้างเครื่องมือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ กำหนดองค์ประกอบขอบเขต และตัวชี้วัดความสำเร็จในการแสวงหาและสร้างความรู้ ตรวจสอบคัดเลือกความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ จัดทำสรุปและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สอบถามและสัมภาษณ์ ผู้ปฏิบัติงานผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินการจัดการความรู้ของสำนักงานทั้งระบบ นำผลมาพัฒนาและปรับปรุงระบบงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ และสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการความรู้ ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 (2548) กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือทิศทางการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ และสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการความรู้ ของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) กล่าวว่า กระบวนการจัดการความรู้ จะต้องมีการกำหนดความรู้ การสร้างจิตความสามารถทางปัญญา การแสวงหา และการจัดเก็บ การนำความรู้ไปแลกเปลี่ยน หรือกระจาย การใช้ความรู้ และยังสอดคล้องกับแนวคิด ของ บุญส่ง หาญพานิช (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย” ลักษณะงานที่ผู้บริหารมีความต้องการในระดับมาก คือ ให้มีการนำองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งเกิดจากการบริหารจัดการความรู้ไปใช้ได้แก่ การประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือ การพัฒนาการเรียนการสอน หลักสูตร เทคโนโลยี ห้องสมุด การวิจัยการประเมินความคิดความชอบ การชำระรักษาบุคคล การสร้างนักวิชาการ การกำหนดภาระงานของบุคลากร และการบริหารความรู้ ผู้บริหารมีความประสงค์ในระดับมาก ให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามหน่วยงานทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น ให้มีการบริการความรู้ในลักษณะของการร่วมมือ ที่ต่างฝ่ายต่างเป็นผู้ให้และผู้รับบริการใน 5 ด้าน คือ การเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ การถ่ายทอดความรู้ การจัดอบรมสัมมนา การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงความรู้และการให้คำปรึกษา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ปณิศา พันภัย (2544) อ้างอิงมาจาก Marquart (1996) กล่าวว่า องค์การควรแสวงหาความรู้ที่มีประโยชน์ และมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกองค์กร ได้แก่ 1) การแสวงหา และรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในองค์กร ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์กร ซึ่งกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งสำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร และการได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ จากภายในองค์กรสามารถทำได้โดยการให้ความรู้กับพนักงานเช่น การสอนงาน การฝึกอบรม การประชุม การสัมมนา การแสดงผลงาน ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ 2) การแสวงหา และรวบรวมความรู้ แหล่งภายนอกองค์กร ได้แก่ การใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) จากองค์กรอื่นๆ การจ้างที่ปรึกษา การดูทีวี วิดีโอ และภาพยนตร์ การอ่านมาก ทั้งสิ่งสิ่งพิมพ์ E-mail และบทความ การตรวจสอบแนวโน้มทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และเทคโนโลยี การรวบรวมข้อมูล จากลูกค้า คู่แข่ง และแหล่งอื่นๆ การจ้างพนักงานใหม่ การร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างพันธมิตร และการร่วมทุน ซึ่งยังสอดคล้องกับ กานต์สุดา มาฆะศิริานนท์ (2546) ที่ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรภาคเอกชน” กล่าวว่า การถ่ายโอนและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีขั้นตอนย่อย คือ กำหนดนโยบาย ประกาศนโยบาย ประชาสัมพันธ์ เตรียมทีมผู้ชำนาญการ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารสนเทศ เลือกวิธีการที่จะถ่ายโอนความรู้ เปิดโอกาสให้พนักงานมีการถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้ ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามวาระ และให้พนักงานถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้เพื่อประโยชน์ขององค์กร รวมทั้ง

มีการบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ โดยทีมผู้อำนวยการและนักวิเคราะห์ความรู้ กลั่นกรอง ตรวจสอบ คัดเลือกความรู้ เตรียมบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดเก็บความรู้ และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่

2.1.3 มาตรฐานมิตินคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นที่จะต้องมีความมาตรฐานมิตินคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยหลักต่อความสำเร็จของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวว่าการจัดการความรู้ในองค์กรจะต้องมีการพัฒนาฐานข้อมูลและผลงานการค้นคว้าด้านวิจัย มีระบบสารสนเทศ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และเข้าถึงความรู้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง พัฒนาโครงสร้างด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการกระจายเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ สร้างเครือข่ายความรู้ และระบบเครือข่ายการถ่ายทอด กระจาย และเผยแพร่ความรู้ นำผลที่ได้เสนอผู้บริหารและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกระดับในองค์กรได้ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ที่ศึกษาปัจจัยหลักต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ โดยมีการนำความรู้ไปแลกเปลี่ยนหรือกระจาย (Tacit Knowledge) เป็นการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย ถ่ายโอนความรู้ ซึ่งมีหลายรูปแบบและหลายช่องทางเช่น การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การสอนงานหรือในรูปแบบอื่น ๆ โดยมีการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หรือมีการถ่ายโอนความรู้ในลักษณะเสมือน (Share Intellectual Capital) ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือระบบ e-learning เป็นต้น รวมทั้ง มีการใช้ความรู้ (Use Intellectual Capital) เป็นการใช้ประโยชน์การนำไปประยุกต์ใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์ และผลสัมฤทธิ์เกิดขึ้นและเกิดเป็นปัญหาในการปฏิบัติ การขยายผลให้ระดับความรู้ และขีดความสามารถ ในการแข่งขันในองค์กรสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยหลักต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ ของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) กล่าวว่าการจัดการความรู้ในระดับสถานศึกษา เป็นบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่ ที่จะต้องรวบรวมสาระความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดแล้วนำมาจัดทำเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นหา และใช้ความรู้ ซึ่งในขณะเดียวกัน สถานศึกษาต้องเก็บรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นระบบ ประกอบไปด้วยสาระความรู้ที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ที่สถานศึกษาจัดทำโดยการวิเคราะห์หลักสูตร ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรียงตาม ลำดับชั้น ตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6
2. องค์ความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำแนกรายชั้นเรียนมีการเรียงลำดับตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สื่อการเรียนรู้ เป็นสื่อที่ครูใช้จัดการเรียนรู้ มีการเรียงลำดับตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6

4. ผลงานนักเรียน เป็นผลงานหรือ โครงการงานของนักเรียนที่ดีเยี่ยม มีประโยชน์ หรือได้รับการยกย่อง ได้รับรางวัล

สาระการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน สถานศึกษาควรรวบรวม จากครูผู้สอน นักเรียน อาจจะทำในลักษณะกลุ่มความรู้ Best Practices หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ มาคุ้ม (2549) เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ องค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการเก็บความรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ และ ด้านการกำหนดความรู้

2.2 ผลการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของรายการมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการตรวจสอบพบว่า มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกระบวนการเทคนิคเดลฟาย พบว่า มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่มีผลงานดี มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป และเมื่อทดสอบค่า t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากการประเมินมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่นำมาเปรียบเทียบกับสถานศึกษาที่มีผลงานดีกับสถานศึกษาที่มีผลงานทั่วไป พบว่า มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเหล่านี้ควรพิจารณาค่าน้ำหนักคะแนนที่มากกว่าตัวบ่งชี้อื่น ๆ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสร้างหรือพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสามมิติคุณภาพ ซึ่งในแต่ละมิติมีหลายตัวบ่งชี้ ดังนั้น ก่อนที่สถานศึกษาจะนำไปใช้จริง ควรพิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1.1 สถานศึกษานำไปใช้ประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3.1.2 สถานศึกษาควรศึกษามาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาของตน

3.1.3 นำตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่ได้จากการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ใช้เป็นทิศทางในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นลำดับขั้นๆ ก็จะทำให้การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาพัฒนาไปได้รวดเร็วขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นเกณฑ์หรือเครื่องมือประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับกลุ่มโรงเรียน และศูนย์พัฒนาวิชาการ

3.2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบเจาะลึกในแต่ละมิติ

3.2.4 ควรนำกรอบการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปสร้างเป็นเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือระบบการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรอื่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กานต์สุตา มาชะศิริรานนท์ (2546) “การนำเสนอระบบการจัดการความรู้สำหรับองค์กรเอกชน”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กาญจณี ขึ้นยงเลิศสวัสดิ์ (2549) “การพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- กาญจนา ค้ายาดี (2550) “การพัฒนามาตรฐานการประเมินการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร
สังกัดกองทัพอากาศ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการ
วัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) *เปิดโลกความคิดความแจ่มแจ้งระหว่างการจัดการสารสนเทศ
กับการจัดการความรู้* หนังสือพิมพ์สร้างสรรค์สื่อกลาง ประจำวันที่ 16-31 ตุลาคม
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน (2544) *เอกสารชุดการประกันคุณภาพ
การศึกษา เล่ม 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา* กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครพรวัว
- จันทร์หา ไชยแสน (2548) “การพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จินตนาภา ไสภณ (2548) *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางและการจัดทำร่างมาตรฐาน
การวิจัยในหน่วยงานวิจัยภาครัฐ* กองนโยบายและวางแผนการวิจัย สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543) “การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน”
ปริญญาโทการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต (การอุดมศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ชัยศึก เกตุทัต (2543) “โครงสร้างการจําดองค้การบริหารจัดการและมาตรฐานยุทธโธปกรณ์
 กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาการทหารในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เหมาะสมเป็นสากล
 และมีประสิทธิภาพถึงขั้นการผลิต” โครงการวิจัยสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหาร
 กลาโหม
- ชวนณรงค์ ชื่นจันทร์ (2546) “การพัฒนาสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการศึกษา
 ของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” วิทยานิพนธ์ปริญญา
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2547) *ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่* กรุงเทพมหานคร แซทไฟร์พริ้นติ้ง
- ธีระ รุญเจริญ (2550) *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*
 กรุงเทพมหานคร ข้าวฟ่าง
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2551) “การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน” การประชุมวิชาการ เปิดขอบฟ้า
 คุณธรรมจริยธรรม วันที่ 29 สิงหาคม 2551 โรงแรมแอมบาสเคอร์
- นิตยา สำเร็จผล (2547) “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต”
 ปริญญานิพนธ์การศึกษาศุขฉุบัญญัติ (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพมหานคร
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บัญชา ตำรวจรัตน์ (2540) “การพัฒนาเกณฑ์การประเมินโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์
 แก่ข้าราชการตามมติของคณะรัฐมนตรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร (2550) *ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาล ในศตวรรษที่ 21*
 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547) *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
 จิรวัดน์ เอ็กซ์เพรส กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์ และคณะ (2547) *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องชี้วัด สำหรับ*
การประเมินผลการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช
- _____. (2549) *รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาขีดสมรรถนะหลักของบุคลากรสำนักงานสภา*
ที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นนทบุรี : มสช

- บุญส่ง หาญพานิช (2546) “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชชีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ปณิตา พันภัย (2544) *การบริหารความรู้ (Knowledge Management) : แนวคิดและกรณีศึกษา*
เอกสารวิจัย กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปาริชาติ ตูลาพันธุ์ (2550) “การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิต
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประเวศ วะสี (2545) *เครือข่ายปัญญา เอกสารการประชุมวิชาการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ*
ประจำปี กรุงเทพมหานคร กระทรวงสาธารณสุข
- ประพนธ์ ผาสุกยี่ด (2547) *การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ* กรุงเทพมหานคร ไยไหม
- ผดุงชัย ภูพัฒน์ (2544) “การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการ*
ประเมินและการจัดการโครงการประเมิน หน่วยที่ 4 เล่มที่ 1 หน้า 185
กรุงเทพมหานคร สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พลฤทธิ์ สิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์ (2545) *การประกันคุณภาพการศึกษา*
กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547) *การจัดการความรู้: พื้นฐานการประยุกต์ใช้* กรุงเทพมหานคร
เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- พรพิมล สารระักษ์ (2548) “การพัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินการบริหารงานสภา
วัฒนธรรมจังหวัดในเขตตรวจราชการที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2548) *แผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ (พ.ศ. 2549-2551)*
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มานิต มานิตเจริญ (2543) *พจนานุกรมไทย พ.ศ. 2543* กรุงเทพมหานคร รวมสาส์น
- ยุทธ ไกยวรรณ (2546) *สถิติเพื่อการวิจัย* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- ยุทธนา แซ่เตียว (2547) *การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้: สร้างองค์กรอัจฉริยะ*
กรุงเทพมหานคร อินโนกราฟิกส์

- รุ่งรัมย์ วิบูลชัย (2544) “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (อุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- รุ่งรัมย์ วิบูลชัย และ เพชรมณี วิริยสีบพงศ์ (2547) “การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อการบริหาร
การศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสารสนเทศและการวิจัยการบริหารการศึกษา*
หน่วยที่ 6 หน้า 1-67 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540) *สถิติวิทยาทางการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์
- วรรณิ แกมเกตุ (2540) “การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู : ประยุกต์ใช้โมเดลสมการ
โครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต (วิจัยทางการศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- วสัน ลาจันทร์ (2548) “การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาขอนแก่น เขต 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิจารณ์ พานิช (2545) *ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ [Online]* แหล่งที่มา <http://www.thaihealth.or.th>
_____ (2548) *การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร ตาตา พับลิเคชั่น
_____ (2549) *การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ [On-line]*
แหล่งที่มา <http://kmi.trf.or.th> 15 พฤษภาคม 2549
- วิลาวัณย์ มาคุ้ม (2549) “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศักชาย เพชรช่วย (2541) “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบัน
ราชภัฏ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยทางการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 (2549) *สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ จัดการ
ความรู้อย่างไร* แหล่งที่มา <http://gotoknow.org/blog/suphan2erkm/> 12 พฤษภาคม 2550

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) *การจัดการความรู้* กรุงเทพมหานคร
 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 _____ . *คู่มือคำรับรองการปฏิบัติราชการ (2549)* ปีงบประมาณ 2549 กรุงเทพมหานคร
 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 ข
 _____ . *คู่มือคำรับรองการปฏิบัติราชการ (2550)* ปีงบประมาณ 2550 กรุงเทพมหานคร
 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 _____ . *แนวปฏิบัติการจัดการความรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (2549)* กรุงเทพมหานคร
 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547) *การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
 จิราวัฒน์ เอ็ทซ์เพรส
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2548) *การจัดการความรู้* กรุงเทพมหานคร
 ก.พลพิมพ์ (1996)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545) *รายงานการประชุมเรื่อง
 ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยภายใต้สถานการณ์ใหม่ของเศรษฐกิจโลก*
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) *มหกรรมตลาดนัดการจัดการความรู้ 4 ภูมิภาค
 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษา เอกสารประกอบการ
 สัมมนา*
- อุทุมพร จามรมาน (2544) *รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนี เกณฑ์ และวิธีการประเมินคุณภาพ
 การศึกษาภายในและภายนอกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย*
- Ashworth, Allen ; & Harvey, R.C (1994). *Assessing Quality in Future and Higher Education*
 London: Jessica Kingsiey.
- Demarest, M. (1997). "Understanding Knowledge management" *Journal of Range Planning*
 30 (3): 347-384.
- Fitz-Gibon (1996). "Monitoring Education on Quaility Indicators of Lifelong Learn"
 London cassell.
- Garvin, D.A. (1993). *Build Learning Organization Harvard Business Review* July-August
 1993: 78-79.
- Johnstone (1981). "Indicators of Education System" London: Unesco.

Joseph, Mathew; & Juseph, Beatriz (1997). Service Quality in Education: A Student Perspective.

Quality Assurance in Education 5 (1): 15-21.

Probst, G., S.Raub, and K.Romhardt (2000). *Managing Knowledge Building Blocks for Success*

John Willey & Sons Ltd, England.

Probst, G., S.Raub, and K.Romhardt (2000). *Managing Knowledge Building Blocks for Success*

John Willey & Sons Ltd, England.

Roger,M.e (1998). The Nature and Characcteris of Professional Education for Nursing *Journal*

of Professional Nursing 1 (1): 381-383.

Toyama, R. (2002). Top management forum: Knowledge management for cooperate innovation

In Asian Productivity Organization (pp. 71-74). Tokyo: APO.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อคิดเห็นในกระบวนการเคลฟาย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย กลุ่มที่ 1

1. ชื่อ นางสาวฉนิษฐา คะหมัง
คุณวุฒิ กศ.ม (บริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบราชการ สพฐ.
2. ชื่อ ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก
คุณวุฒิ กศ.ค. (วัดผลการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญวิจัยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.
3. ชื่อ ดร.ปริญญา แก้วเหล็ก
คุณวุฒิ ปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1
4. ชื่อ นางสาวศศิธร วงษ์เมตตา
คุณวุฒิ กศ.ม (บริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยา เขต 1
5. ชื่อ นายฉลวย วงษ์ขวัญเมือง
คุณวุฒิ กศ.ม (บริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไชย สพท.สุพรรณบุรี เขต 2

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย กลุ่มที่ 2 รอบที่ 1 และรอบที่ 2

1. นางสาวฉิมมัย	ตะหมัง	หัวหน้ากลุ่มวิจัยและพัฒนาระบบราชการ สพฐ.
3. นายเทียนชัย	จูเจีย	ผอ.สพท.พิษณุโลก เขต 1
4. ดร.ปัญญา	แก้วเหล็ก	ผอ.สพท.ลพบุรี เขต 1
5. นายอนุสรณ์	ฟูเจริญ	ผอ.สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
6. นางประภาพรธรรม	เส็งวงศ์	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สพท.สมุทรปราการ เขต 1
7. นางสาววิจิตรา	เจือจันทร์	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สพท.ลพบุรี เขต 1
8. นายรัช	หมอยาคี	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สพท.สุพรรณบุรี เขต 3
9. นางลำควน	ไกรคุณาศัย	หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศฯ สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
10. นางสาวปวีณา	จิติวรนนท์	ศึกษานิเทศก์ สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
11. นางนิตยา	ทับพุ่ม	ศึกษานิเทศก์ สพท.ลพบุรี เขต 1
12. นายวินัย	เชิดฉวีวรรณ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอุ้มทอง สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
13. นายวิชุด	จับแก้ว	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5
สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
14. นายศรายุทธ	รัตนปัญญา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาพนมนาง
สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
15. นายโกศล	วาระนุช	ผู้อำนวยการ โรงเรียนคงคาวิทยา สพท.ลพบุรี เขต 1
16. นายพิสูจน์	ใจเที่ยงกุล	ครู โรงเรียนบางลี่วิทยา สพท.สุพรรณบุรี เขต 2
17. นางแสงทอง	ศรีวิพัฒน์ครุฑ	ครู โรงเรียนบ้านสระกระโจม สพท.สุพรรณบุรีเขต 2

รายชื่อผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ กลุ่มที่ 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

กลุ่มผลงานดี

1. นายวินัย	เจ็ดฉวีวรรณ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอุ้มทอง
2. นางล้นทม	พุ่มจันทร์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1
3. นายพิสูจน์	ใจเที่ยงกุล	ครู โรงเรียนบางลี่วิทยา
4. นายฉลวย	วงษ์ขวัญเมือง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดท่าไชย
5. นายพิชัย	ศรีศศลักษณ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดยางสว่างอารมณ์
6. นางแสงทอง	ศรีวิพัฒน์ครุฑ	ครู โรงเรียนบ้านสระกระโจม
7. นายณรงค์	กั๋งน้อย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านคอนคำสิง
8. นายธงชัย	หลิมทิพย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านใหม่บำรุงธรรม
9. นายสุพจน์	จันทร์โอกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านไผ่ตาไม้
10. นายนิติกรณ์	ฉันทวงศ์ชนะ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดเขากำแพง

กลุ่มผลงานทั่วไป

1. นายสมชาย	วงษ์สวัสดิกุล	ผู้อำนวยการ โรงเรียนสระกระโจมโสภณวิทยา
2. นายวิจิต	จับแก้ว	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5
3. นายวิทยา	วังกรานต์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านประทุนทอง
4. นายธงชัย	อยู่วงษ์อิน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลพระบรมราชานุสรณ์๗
5. นายศรายุทธ	รัตนปัญญา	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านเขาพนมนาง
6. นายศรี	ดวงแก้ว	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองसानแตร
7. นายบรรเจิด	อินทร์กล้า	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์
8. นายโยธิน	พัฒนคูหะ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดใหม่พิบูลย์ผล
9. นายชูชาติ	รักคู่	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดปทุมสรวาส
10. นางสาวสุริยา	ธนวรรณ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดสระพังลาน

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศช 0522.16 (บ)/ 433

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

28 กันยายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

เนื่องด้วย นายวรพจน์ บำรุงเวช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในกรณีนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลหรือขอความคิดเห็นจากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านได้ให้ข้อคิดเห็นตามกรอบแนวทางการวิจัยในครั้งนี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นใด นักศึกษาจะเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยตรงกับท่านอีกชั้นหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/119

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี 11120

29 เมษายน 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 1 (สำหรับประชากรพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ) เรื่อง การพัฒนา
 มาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายวรพจน์ บำรุงเวช นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการประเมิน
 การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
 เรื่องการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี รองศาสตราจารย์
 ดร.สุพักตร์ พิบูลย์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในกรณีนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
 กับการวิจัยครั้งนี้ หรือขอความคิดเห็นจากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้ให้ข้อคิดเห็นตามแบบสอบถามที่แนบมานี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการให้นักศึกษาคำเนินการเก็บข้อมูล
 ดังกล่าว หวังว่าคงจะได้รับความกรุณาจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิทวีสรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ศธ 0522.16 (นบ) | 269

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี 11120

4 ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษากับข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายวรพจน์ ป่ารุ่งเวร นักศึกษาระดับอุดมศึกษา วิชาเอกการประเมิน
 การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
 “ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมีรองศาสตราจารย์
 ดร. ดุฬกัศกร จิบุญย์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด พรหมขันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษากำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่าน ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา/
 ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์
 ในด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามดังแนบ หวังว่าจะ
 ได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุฬกัศกร จิบุญย์)
 ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02 503 2870

โทรสาร 02 503 3566-7

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานและตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ข้อมูลที่ได้จากท่าน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จะไม่นำเสนอหรือเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอในภาพรวม การตอบแบบสัมภาษณ์นี้จะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ดังนั้นจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ด้วยการตอบคำถามให้ตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริงมากที่สุดเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2. การสร้างวิสัยทัศน์และทีมงานในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การกำหนดความรู้ที่ต้องการในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การแสวงหาและสร้างความรู้ในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีอะไรเป็นตัวชี้วัด และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การจัดเก็บความรู้ในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีอะไรเป็นตัวชี้วัด และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. การถ่ายทอด กระจายและเผยแพร่ความรู้ในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีอะไรเป็นตัวชี้วัด และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. การประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดี ควรมีอะไรเป็นตัวชี้วัด และมีเกณฑ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
ในความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์
นายวรพจน์ บำรุงเวช (ผู้วิจัย)

แบบสอบถามรอบที่ 1
(สำหรับประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)

เรื่อง

การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.สุพักตร์ พิบูลย์
รศ.ดร.สมคิด พรหมจ้อย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย :

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย : นายวรพจน์ บำรุงเวช นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา

ข้อมูลจากท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการสรุปความเหมาะสมของตัวชี้วัดมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต ดังนั้นขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่าน ทั้งนี้หากท่านสามารถส่งคืนแบบสอบถามนี้ภายในเวลา 2 สัปดาห์ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นายวรพจน์ บำรุงเวช

ผู้วิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผู้ตอบ.....

ตำแหน่ง.....

คำชี้แจง

- 1) รายละเอียดที่จะเสนอเพื่อพิจารณาต่อไปนี้เป็นมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่นำเสนอ เพื่อให้ท่านได้พิจารณาความเหมาะสม
- 2) ในการตอบแบบสอบถาม ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตอบ 2 รอบ โดยครั้งนี้เป็นการสอบถามรอบที่ 1 ขอให้ท่านพิจารณาตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบของท่านจะนำมาหาข้อสรุปในภาพรวม เพื่อจะได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดที่เหมาะสมของมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อไป

มาตรฐาน ในที่นี้หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่ยอมรับกันว่าเป็นความสำเร็จหรือความดีเลิศของการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งมีมิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า แยกเป็นองค์ประกอบ คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มิติคุณภาพด้านกระบวนการ แยกเป็นองค์ประกอบ คือ การวางแผน การลงมือทำ การตรวจสอบและการปรับปรุง มิติคุณภาพด้านผลผลิต แยกเป็นองค์ประกอบ คือ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้แล้ว

เหมาะสม หมายถึง การเป็น **ตัวชี้วัดที่สำคัญ** และมีความเป็นไปได้ ที่จะนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดในมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คะแนนและความหมายของคะแนน

ในการตัดสิน *ความเหมาะสม* ในที่นี้ ได้กำหนดคะแนนคุณภาพ ดังนี้

- 5 เหมาะสมมากที่สุด หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด
- 4 เหมาะสมมาก หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับมาก
- 3 เหมาะสมปานกลาง หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
- 2 เหมาะสมน้อย หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ แต่เป็นไปได้น้อย หรือเป็นตัวชี้วัดที่ไม่ค่อยสำคัญ
- 1 เหมาะสมน้อยที่สุด หมายถึง เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้ ไม่ได้ หรือไม่สำคัญ

ตัวอย่าง

ชื่อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
0	มีการประชุมทุกภาคเรียน	/				

หมายความว่า ผู้ตอบมีความเห็นว่า “มีการประชุมทุกภาคเรียน”

เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและเป็นไปได้มากที่สุด หรือเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ต่อไปนี้เป็นมิติคุณภาพ องค์ประกอบ และตัวชี้วัดคุณภาพที่นำเสนอเพื่อให้ท่านพิจารณาความเหมาะสม

1. มิติคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า/ปัจจัยพื้นฐาน ที่ทำให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีศักยภาพหรือมีความพร้อมในการดำเนินงาน

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	องค์ประกอบ ด้านคน					
	มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
	2	มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในเขตพื้นที่ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80				
	3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการความรู้				
4	มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
5	องค์ประกอบ ด้านเงิน					
	มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา					
	6	มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง				
7	สมาชิกเครือข่ายให้การสนับสนุน สมทบทุนงบประมาณเพื่อจัดการประชุม สัมมนา อบรม					
8	องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์					
	มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
	9	มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา				
	10	มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหารและการจัดการความรู้ อย่างเหมาะสมและทันสมัย				
	11	มีระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์การจัดการความรู้ของสถานศึกษา				

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
12	องค์ประกอบ แนวดำเนินการ สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานการจัดการ ความรู้ ระยะ 3-5 ปี					
13	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี					
14	สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการจัดการความรู้					
15	สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้					
16	มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น					
17	มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และชัดเจน					
18	มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา					

2. มิติคุณภาพด้านกระบวนการ ที่สะท้อนถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	องค์ประกอบ ด้านการวางแผน มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการ จัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
2	มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อน การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
3	มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาก่อนนำไปใช้					
4	ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา					
5	มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง					
6	มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและ ระยะยาว					
7	มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำ ทำต่อเนื่อง					
8	มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการ ดำเนินงานการจัดการความรู้					
9	องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการจัดการความรู้					
10	มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และ ตรงเวลา					
11	มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและภายใน สพท. ที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน					

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
12	บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำและมีการกระจายงาน รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
13	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
14	มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ ให้เป็นปัจจุบันทุกปี					
15	มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการความรู้ อย่างต่อเนื่อง					
16	มีการกำกับติดตามด้านการจัดการความรู้ อย่างต่อเนื่อง					
17	มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้					
18	มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี					
19	องค์ประกอบ ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า					
20	มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน					
21	มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการความรู้					
22	มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขในการปฏิบัติงานในปีต่อไป					
23	องค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในด้านการวางแผน การดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
24	มีการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา					

3. มิติคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ ที่สะท้อนถึงการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสบความสำเร็จ

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	องค์ประกอบ ด้านผลผลิต					
1	มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน					
2	ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น					
3	ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น					
4	สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้					
5	เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น					
6	มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย					
7	มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย					
8	มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง					
	องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์					
9	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย					
10	ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25					
11	พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น					
12	ได้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการพัฒนาการศึกษา ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25					
13	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น , ค่า National Test เพิ่มขึ้น					
14	ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น					
15	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับดี					
16	ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้รับการแก้ไข ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25					

แบบสอบถาม รอบที่ 2
(สำหรับประกอบการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)

ประกอบการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.ดร.สุพักตร์ พิบูลย์
รศ.ดร.สมคิด พรหมจ้อย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย :

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย : นายวรพจน์ บำรุงเวช นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา

ข้อมูลจากท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการสรุปความเหมาะสมของตัวชี้วัดมาตรฐานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอนาคต ดังนั้น ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบในทุกรายการตรงตามความคิดเห็นหรือดุลยพินิจของท่าน ทั้งนี้ หากท่านสามารถส่งคืนแบบสอบถามนี้ภายในเวลา 2 สัปดาห์ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นายวรพจน์ บำรุงเวช

ผู้วิจัย

แบบสอบถาม
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อ- นามสกุลผู้ตอบ.....

ตำแหน่ง.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามรอบที่ 2 ของการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามเหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยได้นำผลมาวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถาม รอบที่ 1 มาแสดงไว้เพื่อนำเสนอข้อสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ประกอบด้วย คำมัธยฐาน คำพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบจากความคิดเห็นของท่าน (ในรอบที่ 1) โดยแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

คำมัธยฐาน หมายถึง ค่ากลางของคะแนนจากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านใน แต่ละข้อ สัญลักษณ์ *

คำพิสัยระหว่างควอไทล์ หมายถึง ช่วงคะแนนจากคำตอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากตอบหรือตัดสินความเหมาะสมในแต่ละข้อแสดงด้วยสัญลักษณ์ _

ตำแหน่งคำตอบของท่าน แสดงด้วยสัญลักษณ์ X

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านดังต่อไปนี้

1. ขอให้ท่านทบทวนคำตอบที่ตอบไปแล้วในรอบที่ 2 ถ้าท่านยังยืนยันคำตอบเดิมตามสัญลักษณ์ X นี้ ก็ไม่ต้องเขียนเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบสอบถาม
2. หากคำตอบของท่านข้อใด มีความแตกต่างไปจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (X อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์) และท่านยังยืนยันคำตอบเดิม กรุณาให้เหตุผลยืนยันคำตอบเดิม โดยเขียนลงในที่ว่างท้ายแบบสอบถาม

3. ข้อความใดที่ไม่มีเครื่องหมาย X อยู่แสดงว่ารอบที่ผ่านมามีท่านไม่ได้ตอบในข้อนั้น ๆ หากในรอบนี้ท่านต้องการแสดงความคิดเห็น โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมท้ายข้อความนั้น

4. หากท่านต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบในข้อใดกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ท่านเลือกใหม่ ในช่องระดับความเหมาะสม ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ โดยมีความหมายดังนี้

5	เหมาะสมมากที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด
4	เหมาะสมมาก	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก
3	เหมาะสมปานกลาง	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญและมีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
2	เหมาะสมน้อย	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้น้อย หรือเป็นตัวชี้วัดที่ไม่ค่อยสำคัญ
1	เหมาะสมน้อยที่สุด	หมายถึง	เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญแต่เป็นไปได้หรือไม่ หรือไม่สำคัญ

ต่อไปนี้เป็นมติดูคุณภาพ องค์ประกอบ และตัวชี้วัดคุณภาพที่นำเสนอเพื่อให้ท่านพิจารณาความเหมาะสม

1. มติดูคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า/ปัจจัยพื้นฐาน ที่ทำให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีศักยภาพหรือมีความพร้อมในการดำเนินงาน

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	องค์ประกอบ ด้านคน มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	*				
2	มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในเขตพื้นที่ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80		*			
3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการความรู้	*				
4	มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา		*			
5	องค์ประกอบ ด้านเงิน มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา		*			
6	มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง		*			
7	สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมให้การสนับสนุน สมทบทุนงบประมาณ เพื่อจัดการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้		*			
องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์						
8	มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา		*			
9	มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา		*			
10	มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหารและการจัดการความรู้ อย่างเหมาะสมและทันสมัย		*			
11	มีระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์การจัดการความรู้ของสถานศึกษา	*				

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
12	องค์ประกอบ แนวดำเนินการ สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานการจัดการ ความรู้ ระยะ 3-5 ปี	*				
13	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี	*				
14	สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการจัดการความรู้	*				
15	สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้	*				
16	มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น		*			
17	มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และชัดเจน		*			
18	มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา		*			

2. มิติคุณภาพด้านกระบวนการ ที่สะท้อนถึงการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการ
ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	องค์ประกอบ ด้านการวางแผน มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการ จัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา		*			
2	มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อน การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	*				
3	มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาก่อนนำไปใช้	*				
4	ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา	*				
5	มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง	*				
6	มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและ ระยะยาว	*				
7	มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำ ทำต่อเนื่อง	*				
8	มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการ ดำเนินงานการจัดการความรู้		*			
9	องค์ประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการจัดการความรู้	*				
10	มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และ ตรงเวลา	*				
11	มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและภายใน สพท. ที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน	*				

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
12	บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำและมีการกระจายงานรับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษา		*			
13	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	*				
14	มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ให้เป็นปัจจุบันทุกปี	*				
15	มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	*				
16	มีการกำกับติดตามด้านการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง	*				
17	มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้	*				
18	มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี	*				
องค์กรประกอบ ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน						
19	มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า	*				
20	มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน	*				
21	มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการความรู้	*				
22	มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานในปีต่อไป	*				
องค์กรประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข						
23	มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในด้านการวางแผนการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	*				
24	มีการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา	*				

3. มิติคุณภาพด้านผลผลิตและผลลัพธ์ ที่สะท้อนถึงการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสบความสำเร็จ

ข้อ	ตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
	องค์ประกอบ ด้านผลผลิต					
1	มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน	*				
2	ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น	*				
3	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย	*				
4	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับรายบุคคล	*				
5	ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น	*				
6	สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้	*				
7	เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น		*			
8	มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย	*				
9	มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย	*				
10	มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง	*				
	องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์					
11	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย	*				
12	ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	*				
13	พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น	*				
14	เป็นต้นแบบนวัตกรรมพัฒนาการศึกษา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25		*			
15	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น, คะแนน National Test เพิ่มขึ้น	*				
16	ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น	*				
17	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจการจัดการความรู้ในระดับดี	*				
18	ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้รับการแก้ไข ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25	*				

แบบสอบถาม

เรื่อง

การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงานของท่าน แต่จะมีผลต่อการวางแผนหรือปรับปรุงงานด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 3 ด้านกระบวนการการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 4 ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการทำงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาข้อความ / ข้อคำถามอย่างละเอียด และตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อส่งผลให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

วรพจน์ บำรุงเวช

ผู้วิจัย

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือเติมคำลงในช่องว่างที่เว้นไว้

1. เพศ

() หญิง () ชาย

2. อายุ ปี

3. วุฒิการศึกษา

() อนุปริญญา ()ปริญญาตรี

() ปริญญาโท () สูงกว่าปริญญาโท

() อื่น ๆ ระบุ

4. ประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

() 2 ปี () 3 ปี

() 5 ปี () อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้าการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น/ความเข้าใจของท่าน

โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5 หมายถึง มีความพร้อมของการจัดการความรู้ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพร้อมของการจัดการความรู้ระดับมาก

3 หมายถึง มีความพร้อมของการจัดการความรู้ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพร้อมของการจัดการความรู้ระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพร้อมของการจัดการความรู้ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความพร้อมของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ/ความพร้อม				
		5	4	3	2	1
	องค์ประกอบ ด้านคน					
1	มีคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
2	มีจำนวนโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายการจัดการความรู้ในเขตพื้นที่ฯ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80					
3	คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ทางการจัดการความรู้					
4	มีที่ปรึกษาโครงการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
	องค์ประกอบ ด้านเงิน					
5	มีการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการความรู้ของสถานศึกษา					
6	มีงบประมาณบางส่วนจากส่วนกลาง					
7	สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมให้การสนับสนุน สมทบทุนงบประมาณ เพื่อจัดการประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้					
	องค์ประกอบ ด้านวัสดุอุปกรณ์					
8	มีสถานที่ดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
9	มีสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ของสถานศึกษา					

ข้อ	ความพร้อมของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ/ความพร้อม				
		5	4	3	2	1
10	มีครุภัณฑ์เพียงพอสำหรับการบริหารและการจัดการความรู้ อย่างเหมาะสมและทันสมัย					
11	มีระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์จัดการความรู้ของสถานศึกษา					
12	องค์กรประกอบ แนวดำเนินการ สถานศึกษามีแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานการจัดการ ความรู้ ระยะ 3-5 ปี					
13	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปี					
14	สถานศึกษามีปฏิทินปฏิบัติงานของการจัดการความรู้					
15	สถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้					
16	มีแผนจัดทำฐานข้อมูลใช้ร่วมกับสถานศึกษาอื่น					
17	มีแผนจัดสรรเงินสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และชัดเจน					
18	มีการประกาศจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ ในสถานศึกษา					

ส่วนที่ 3 ด้านกระบวนการการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น/ความเข้าใจของท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

5 หมายถึง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้ระดับมาก

3 หมายถึง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้ระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้ระดับน้อย

1 หมายถึง มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้ระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้	ระดับคุณภาพ/ความเป็นระบบ				
		5	4	3	2	1
1	องค์กรประกอบ ด้านการวางแผน มีการสำรวจปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อนการ จัดทำแผนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
2	มีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็นในเขตพื้นที่ก่อน การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
3	มีการประชุมวิพากษ์แผนปฏิบัติงานการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาก่อนนำไปใช้					
4	ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
5	มีการประสานแผนงานกับผู้เกี่ยวข้อง					
6	มีการจัดทำแผนงานการจัดการความรู้ทั้งระยะสั้นและ ระยะยาว					
7	มีการวางแผนการจัดการให้เป็นการทำงานในระบบประจำ ทำต่อเนื่อง					
8	มีการวางแผนงบประมาณที่เหมาะสมของโครงการ ดำเนินงานการจัดการความรู้					

ข้อ	การบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้	ระดับคุณภาพ/ความเป็นระบบ				
		5	4	3	2	1
9	องค์กรประกอบ ด้านการดำเนินงานตามแผน บุคลากรมีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านการจัดการความรู้					
10	มีการดำเนินงานตามแผนได้ครบทุกกิจกรรม ชัดเจน และ ตรงเวลา					
11	มีกระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาและภายใน สพท. ที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน					
12	บุคลากรมีการกำหนดภาระงานขั้นต่ำและมีการกระจายงาน รับผิดชอบด้านการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
13	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการความรู้ใน สถานศึกษาและในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา					
14	มีการจัดทำและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลการจัดการความรู้ ให้เป็นปัจจุบันทุกปี					
15	มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการความรู้ อย่างต่อเนื่อง					
16	มีการกำกับติดตามด้านการจัดการความรู้ อย่างต่อเนื่อง					
17	มีการประเมินการนำความรู้ไปใช้					
18	มีการรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ประเมินผลตอนสิ้นปี					
19	องค์กรประกอบ ด้านการติดตามประเมินผลการทำงาน มีการจัดสัมมนาประเมินความก้าวหน้า					
20	มีการติดตามงานที่เกิดจากการวางแผน					
21	มีการประเมินคุณภาพผลงานการจัดการความรู้					
22	มีการนำผลการประเมินมาประชุมเพื่อวิพากษ์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขในการปฏิบัติงานในปีต่อไป					

ข้อ	การบริหารจัดการที่เป็นระบบของการจัดการความรู้	ระดับคุณภาพ/ความเป็นระบบ				
		5	4	3	2	1
23	องค์ประกอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในด้านการวางแผน การดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษา					
24	มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานการ จัดการความรู้ในสถานศึกษา					

ส่วนที่ 4 ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น/ความเข้าใจของท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมาก
 3 หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับน้อย
 1 หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
1	องค์ประกอบ ด้านผลผลิต มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตามที่กำหนดในภาระงาน					
2	ครูมีการนำความรู้ไปพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น					
3	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับกลุ่มสาระหรือระดับฝ่าย					
4	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ ระดับรายบุคคล					
5	ครูมีพฤติกรรมในการสอนเปลี่ยนไปในทางที่พัฒนาขึ้น					
6	สมาชิกเครือข่ายมีความรู้ ทักษะในการจัดการความรู้					
7	เกิดนักจัดการความรู้หน้าใหม่เพิ่มขึ้น					
8	มีผลงานการจัดการความรู้หลากหลาย					
9	มีระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาและมีผลงานการจัดการความรู้เผยแพร่ทางเว็บไซต์หลากหลาย					
10	มีการจัดประชุมเผยแพร่ผลงานด้านการจัดการความรู้ปีละครั้ง					

ข้อ	ผลสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				
		5	4	3	2	1
11	องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย					
12	ผลงานการจัดการความรู้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25					
13	พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไป และมี Best Practice เพิ่มขึ้น					
14	ได้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการพัฒนาการศึกษา ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 25					
15	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คะแนน National Test เพิ่มขึ้น					
16	ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนดีขึ้น					
17	ผู้รับบริการมีความพึงพอใจการจัดการความรู้ในระดับดี					
18	ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้รับการ แก้ไขไม่น้อยกว่าร้อยละ 25					

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการดำเนินงาน
การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่าปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่สำคัญ ได้แก่ (โปรดระบุตามลำดับความสำคัญ)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการปรับปรุงพัฒนาในด้าน
ใดบ้าง

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวรพงษ์ บำรุงเวช
วัน เดือน ปีเกิด	4 มิถุนายน 2500
สถานที่เกิด	อ่างทอง
ประวัติการศึกษา	กศ.บ. (การศึกษาระดับบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยาเขตบางแสน)
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 5 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ